

**Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karának
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke**

**Filozofická fakulta Univerzity Komenského
Katedra maďarského jazyka a literatúry**

Lanstyák István

Nyelvi váltakozások a személyes és a mutató névmások körében

Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések

Szenci Molnár Albert Egyesület
Pozsony
2024

Nyelvi váltakozások a személyes és a mutató névmások körében Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések

Jazyková variabilita osobných a ukazovacích zámen v maďarčine z hľadiska jazykovej správnosti a jazykovej adekvátnosti

Lektorálta:

Benő Attila (Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár)

Horváth Péter Iván (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest)

Nádor Orsolya (Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest)

Recenzenti:

Prof. Attila Benő, PhD. (Univerzita Babeş–Bolyai, Koložvár, Rumunsko)

Mgr., Péter Iván Horváth, PhD. (Katólicka univerzita Petra Pazmáňa, Budapešť)

Doc. Orsolya Nádor, PhD. (Reformovaná univerzita Gašpara Károliho, Budapešť)

Tieto skriptá sú určené študentom Katedry maďarského jazyka a literatúry FiF UK v Bratislave. Obsahujú učebný materiál pre predmet Jazykový manažment.

CC BY-NC 4.0

Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International

This license requires that reusers give credit to the creator. It allows reusers to distribute, remix, adapt, and build upon the material in any medium or format, for noncommercial purposes only.

Nyelvi váltakozások a személyes és a mutató névmások körében: Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések by István Lanstyák is licensed under **CC**

BY-NC 4.0. To view a copy of this license, visit

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Kiadja a Szenci Molnár Albert Egyesület, Pozsony, 2024.

Vydalo Združenie Alberta Szenci Molnára, Bratislava, 2024.

ISBN 978-80-69002-11-1

EAN 9788069002111

© Lanstyák István

Tartalom

ELŐSZÓ	5
BEVEZETÉS	7
SZEMÉLYES NÉVMÁS	8
1. A szűkebb értelemben vett személyes névmás	8
A) A személyes névmás alapelakjai.....	8
B) A személyes névmás tárgyragos alakjai	15
C) A személyes névmás birtokjeles alakjai.....	24
a) A birtokjeles formák váltakozása	24
b) A birtokjeles személyes névmás ragtalan tárgyként	38
D) A személyes névmás visszaható névmási szerepű határozóragos alakjai	38
E) A személyes névmás nyomatékos alakjai	39
2. A tágabb értelemben vett személyes névmások	42
A) Magázó formák.....	42
B) Kölcsönös névmás	46
C) Visszaható névmás	53
a) Mibenléte és nyelvtani kérdései	53
b) Használata	54
MUTATÓ NÉVMÁS	57
1.A mutató névmás alaki kérdései	58
A) <i>Eme, emez; ama, amaz</i>	58
a) Melléknévi szerepben	58
b) Főnévi szerepben	66
c) A melléknévi és a főnévi szerepű névmások régi és mai rendszere	70
B) Az <i>ez, az</i> mutató névmások névutók és ragok előtt.....	73
a) Az <i>ez, az</i> mutató névmások alakja névutók előtt	73
b) Az <i>ez, az</i> mutató névmások toldalékok előtt.....	77
2. A mutató névmási kijelölő jelző egyeztetése	81
A) Esetbeli egyeztetés	81
B) Számbeli egyeztetés	82
3. Témaismétlő névmások.....	83
A MUTATÓ ÉS A SZEMÉLYES NÉVMÁSOK HASZNÁLATA	90
1. Az <i>ezen, azon</i> mutató névmások használata.....	90
2. Személyes és mutató névmások egymással való váltakozása.....	93
A) Az <i>ez</i> és az <i>az</i> mutató névmás váltakozása az <i>ő</i> személyes névmással	93
a) Személyt jelölő <i>ez</i> és az mutató névmások	93
b) A nem személyekre vonatkozó <i>ő, ők</i> személyes névmás	95
B) A személyes névmások és a határozóragos mutató névmások váltakozása	97
3. A névmási alany és tárgy megléte vagy hiánya	99

A JEGYZETBEN EMLÍTETT NYELVI IDEOLÓGIÁK	101
NYELVMŰVELŐ IRODALOM ÉS SZAKIRODALOM	104
VIZSGATÉTELEK.....	107
JELMAGYARÁZAT	109
A SOROZAT KÖTETEI.....	110

ELŐSZÓ

Ez a jegyzet a tágan értelmezett személyes névmásokkal, valamint a mutató névmásokkal kapcsolatos nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdéseket tárgyalja monografikus részletességgel. Nagyonbbrészt azokkal a nyelvi jelenségekkel foglalkozik, amelyek váltakozást mutatnak. A kérdés, amire ilyenkor a választ keressük, az, hogy az adott nyelvi változó egyes változatai miben különböznek egymástól stílusérték és általában használati érték tekintetében, milyen stílusú, ill. milyen minőségű szövegekben szokás, ill. célszerű őket használni.

A kötet elsősorban a pozsonyi Comenius Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékének kiadványszerkesztő szakos hallgatóinak van szánva, és a *Nyelvalakítás* (FiF.KMJL/A-boED-119/15 – *Jazykový manažment*) című tantárgy anyagának az ígére vonatkozó elméleti tudnivalóit tartalmazza. Az itt tárgyalt nyelvi váltakozások ismeretére a másik két oktatási program keretében tanuló hallgatóinknak, a tanár és a fordító–tolmács szakosoknak is szükségük van, csak éppen az ő tanrendjükben nincs olyan kurzus, melynek keretében ezek a kérdések megfelelő részletességgel tárgyalhatók volnának.

A kiadvány érdemi része négy fejezetből áll. Az első fejezet egyfajta bevezetés, amely rövid jellemzést ad a névmásokról, s felsorolja típusait. Utána következik három nagyobb fejezet: az egyik a személyes névmásoknak van szentelve, a másik a mutató névmásoknak, a harmadik a mutató és a személyes névmások (váltakozó) használatáról szól.

A névmásokkal foglalkozó fejezetek után következik azoknak a nyelvi ideológiáknak a jellemzése, amelyek a kötetben – főként a nyelvművelői értékítéletekkel kapcsolatban – szóba kerültek. Ezeket az ideológiákat zavaró lett volna akár az első, akár az összes előfordulási helyükön meghatározni. Ezért került a kötetben említett nyelvi ideológiákat tartalmazó fogalomtár egy külön fejezetbe.

A jegyzet szövege a jobb áttekinthetőség és könnyebb tanulhatóság érdekében nem tartalmaz hivatkozásokat (a hosszabb szó szerinti idézetek kivételével). Ezt némiképp pótlendő, a legfontosabb felhasznált, ill. a kérdés további tanulmányozásához felhasználható nyelvművelő irodalom és nyelvészeti szakirodalom témakörök szerint van rendezve.

A jegyzet legvégén ellenőrző kérdéseket találunk, melyek a hallgatók figyelmét ráirányítják a legfontosabb tudnivalókra, s így megkönnyítik a zárthelyi dolgozatokra, valamint a félév végi vizsgára való felkészülésüket. Ezek egy része egyszersmind vizsgatétel is.

A kötet egy jegyzetsorozat egyik darabja. A sorozat többi része más nyelvi váltakozásokkal foglalkozik. Azoknak az általános kérdéseknek a tárgyalását, melyekre a sorozat mindegyik darabjának használatához szükségük van a hallgatóknak (és más olvasóknak), külön kötetekben adtam, ill. terveim szerint adom a jövőben közre. A már megjelent kötetek bibliográfiai adatai a jegyzet végén találhatóak.

Mivel a jegyzetsorozat megjelentetésére nem adtunk be pályázatot, a kötetet magam tördeltem be, idő és tördelési gyakorlat híján a lehető legegyszerűbb módon, a szövegben való tájékozódást megkönnyítő fejléc és navigáció alkalmazása nélkül. A fejezetről fejezetre tör-

ténő ugrás a &, valamint a # jelre való rákereséssel oldható meg, melyek a fejezetcímek előtt állnak.

Köszönettel tartozom azoknak, akik a jegyzet megjelentetését lehetővé tették: lektoraimnak, Horváth Péter Ivánnak, Nádor Orsolyának és Benő Attilának, továbbá a Magyar Tudományos Akadémiának, amely Domus ösztöndíjprogramja keretében támogatta a témával kapcsolatos kutatásaimat, részben közvetlenül, részben a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézetben működő Gramma Nyelvi Iroda közvetítésével. A nyelvalkítás némely általánosabb vonatkozásával a Comenius Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékén foglalkoztam a Szlovák Kutatás- és Fejlesztéstámogató Ügynökség APVV-17-0254 számú projektjének keretében.

Köszönet illeti a munkahelyemet is, a Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karának mindenkori vezetését, valamint a Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék mindenkori vezetőjét, akik évtizedekig nyugodt körülményeket biztosítottak a kutatási (és persze az oktatási) munkámhoz. Nem ők tehetnek róla, hogy a minisztérium abnormalis követelményeket támogató minősítési rendszere az elmúlt években egyre inkább lehetetlenné tette az elmélyült kutatást és azt, hogy igazán kiérlelt munkákat adjak ki a kezemből.

& BEVEZETÉS

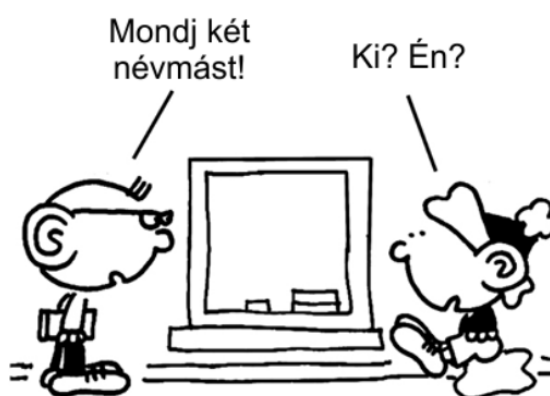
A **NÉVMÁSOK** a *Magyar grammatika* szerint **közvetett denotatív jelentéssel** rendelkező szavak, amelyek alaktani és szintaktikai viselkedésük alapján a **főnevekkel, melléknevekkel, határozószókkal** rokoníthatók, ugyanakkor több szempontból (jelentés, képezhetőség, bővíthetőség) **különböznek** is tőlük.

A névmásokat a nyelv **deiktikus** elemei közé szokás sorolni, mivel **nincs közvetlen denotatív jelentésük**, hanem jelentésüket a **beszédhelyzet** vagy **szövegkörnyezet** határozza meg. Ezért **üres** vagy **grammatikai szóknak** is nevezik őket.

A névmásokat **funkciójuk** és **szófajuk** alapján szoktuk csoportosítani. Az alábbi táblázat, melyet a *Magyar grammatikából* vettünk (MGr. 2000: 157), ezt a kétféle csoportosítást tartalmazza. Minden cellában egy-egy példa található:

	<i>Főnévi</i>	<i>Melléknévi</i>		<i>Határozószói</i>
<i>Személyes</i>	én	–	–	–
<i>Visszaható</i>	magam	–	–	–
<i>Kölcsönös</i>	egymás	–	–	–
<i>Mutató</i>	ez	ilyen	ennyi	itt
<i>Vonatkozó</i>	ami	amilyen	amennyi	ahol
<i>Kérdő</i>	ki	milyen	mennyi	hol
<i>Határozatlan</i>	valaki	valamilyen	valamennyi	valahol
<i>Általános</i>	bárki	bármilyen	bármennyi	bárhol

A korábban önálló névmásfajtának tartott **birtokos névmás** a mostani felfogás szerint a **személyes névmás kategóriájába** tartozik, mivel a **birtokos névmás** nem más, mint a **személyes névmás birtokjellel** ellátott alakja.

& SZEMÉLYES NÉVMÁS

Személyes névmásokon **a)** az elsődleges, szorosabb értelemben vett **személyes névmásokat** értjük, amelyek a **nyelvtani személyt** jelölik.

Hagyományosan szokás **b)** tágabb értelemben vett (másodlagos) személyes névmásnak tekinteni a következőket:

- a **visszaható** névmást
- a **kölcsönös** névmást
- a **személyre vonatkozó az** mutató névmást
- a **magázó** formákat

Korábban idesorolták a **birtokos** névmást is, de azt ma **már szűkebb értelemben vett személyes névmásnak** tekintjük.

Példa az **az** mutató névmásnak személyre vonatkozó használatára:

A rendőr intett az autóvezetőknek, <u>az</u> nyomban meg is állt.
Nők is voltak ott, de <u>azokat</u> nem bántották.

Az **az** mutató névmás ilyenkor sok esetben az **aki** vonatkozó névmással váltakozik:

A rendőr intett az autóvezetőknek, <u>aki</u> nyomban meg is állt.
--

Mondattani szempontból az ilyen esetekben mellé- és alárendelő mondatok váltakozásáról van szó.

A vonatkozó névmásokkal egy külön kötetben foglalkozunk, a *Nyelvi váltakozások a vonatkozó névmások körében (Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések)* címűben, a mellé- és alárendelő mondatok váltakozásáról pedig a *Nyelvi váltakozások az összetett mondatok körében (Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések)* címűben.

1. A szűkebb értelemben vett személyes névmás

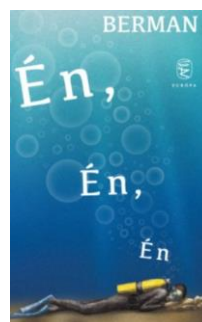
A *Magyar grammatika* szerint a **SZEMÉLYES NÉVMÁS** „szám-személy paradigmával és eset-paradigmával rendelkező, **főnevet** helyettesítő névmás, amely **1. és 2. személyben személyre, 3. személyben személyre (élőlényre) vagy dologra** utal” (MGr. 2000: 158).

A) A személyes névmás alapalakjai

1. A személyes névmás **köznyelvi**, minden stílusváltozatban **jelöletlen, közömbös** stílusértékű formái a következők:

Egyes szám	Többes szám
én	mi
te	ti
ő	ők

2. A személyes névmások többségének **nyelvjárásias, népies, ill. beszélnyelvies** változatai is használatosak. Ezek egy része a **köznyelvi jellegű beszédben is** megjelenik, főleg az **informális besznyében**, de ott nemegyszer **jelöltek** a beszélőknek legalább egy része számára.

Jelöletlen	Jelölt
én	–
te	–
ő	ű

Jelöletlen	Jelölt
mi	mink
ti	tik
ők	űk

a) Az *ű* és az *űk* a nyelvőrök szerint „**népies, nyelvjárásis**”.

Az *ű* és az *űk* személyes névmási formákat a mai köznyelvi beszélők valójában inkább **erősen nyelvjárásinak**, mintsem népiesek érzik.

NÉPIESNEK általában az olyan nyelvi formákat mondjuk, amelyek **sok nyelvjárásban megvannak**, a **nyelvterület jelentős részén használatosak**, és informális beszédhelyzetekben az érintett régióban iskolázott beszélők is használják őket, azaz részei az ún. **regionális köznyelvnek**.

Az *ű* és az *űk* nem mondható ilyennek, mivel ezeket az **iskolázott beszélők nem használják a köznyelvben**.

Ebből következően **köznyelvi** beszédben még a **bizalmas** stílusú szövegekben is csak **stílus-elemként** ajánlatos használni, s még inkább a választékos stílusú szövegekben (a formális stílusú szövegek prototipikus válfajaiban nem alkalmazunk stíluselemeket).

b) A *mink* és a *tik* a nyelvőrök egy része szerint „**erősen népies**” és „**vulgáris**”, más részük szerint „**népies és bizalmas**”.

Ez utóbbival érthetünk egyet, a *mink* és talán a *tik* is **népies**, sőt **beszélt nyelvies**, de ennek igazolása empirikus vizsgálatot igényelne. **Vulgárisnak** nevezni rendkívül **félrevezető**.

Mink se kérünk belőle.

Tik is ott voltak.

Elképzelhető, hogy különbség van a *mink* és a *tik* között; a *mink* elterjedtebb lehet, és inkább talán csak **beszélnyelvies**, míg a *tik* talán csakugyan **népies**. De empirikus adatok nélkül ezek csak nagyon bizonytalan feltételezések.

A *Nyelvművelő kézikönyv* szerint a *mink* választékos beszédben és írásban **nem használható**. Ezt inkább úgy fogalmazzuk meg, hogy a *mink* **választékos** vagy **formális** beszédbe stílusértékét tekintve **nem illik**, hacsak nem törekszünk **sajátos stílushatásra**.

Ellenben a **bizalmas**, laza **besznyében**, főleg otthoni környezetben nincs okunk arra, hogy kerüljük, kivéve, ha olyan környezetben vagyunk, ahol esetleg ezt a formát műveletlennek érzik.

A *mink* esetleges nagyobb elterjedtségét három körülmény is magyarázhatja. Az egyik az, hogy a *mink* összhangban van a tárgyragos *minket* formával: ha ez utóbbiról leválasztjuk a tárgyragot és előhangzóját, a *mink* formát kapjuk. Ez azt jelenti, hogy a személyes névmások ragozása szabályosabb, ha a többes szám első személyű névmásnak *mink* az alakja.

A *tik* névmásnak is létezik *tikteket* tárgyragos formája, de ennek a státusza hasonló, mint a *tik* formáé, vagyis népies, szemben a közömbös stílusértékű *titeket* formával. Ezzel szemben a *minket* forma közömbös stílusértékű, nincs alternatívája.

A *mink* változatot továbbá erős analógiaként támogatja az igék alanyi ragozású, többes szám 1. személyű *-unk/-ünk* ragja (pl. *mink játszunk*).

A harmadik körülmény az, hogy a *mink* használata feloldja a *mi* homonimáját: mi^1 'mink', mi^2 'micsoda', s így elterjedése a **nyelvi izomorfizmus** és a **nyelvi szisztemizmus** ideológiája szempontjából – melyre a nyelvőrök más esetekben szívesen hivatkoznak – előnyös volna.

Ennek ellenére a nyelvvelők a *mink* elterjesztését nem szorgalmazzák, aminek nyilván a **nyelvi standardista**, a **nyelvi platonista** és a **nyelvi konzervativista** ideológia lehet az oka.

A *mink* nagyobb elterjedtségére – a *tikkel* összehasonlítva – az MNSZ2 adatai is utalnak: a *minkre* adott találatok száma (kb. 1700) öt-hatszorosa a *tikének* (kb. 300). Pontos adatokat nem érdemes közölni, mivel azok nem lettek megtisztítva, így a *mi* kérdő névmás többes szám 1. személyű birtokos személyjeles alakjait is tartalmazzák (l. *mink van* 'mi mindenünk van'), de ezek száma nem tűnik nagyoknak. A *tik* esetében a *tik* 'tyúk' homonima fordul elő az adatok közt.

Idézzünk néhány releváns példát mind a két személyes névmásra!

Mink

1. Egyenesen a vacsoraasztaltól lettek kivéve a Ferihegyre a Kanári-járáthoz, lovas hintóval, mert az volt a kívánság. Törökbálintról. Elöl a hintó, utána a hat Mercedes a zenészekkel és a bőröndökkel. Mentek végig a szép nyári hajnalon, mint a nyíl. És amikor hazajöttek a nászútról, de olyan barnán, mint két ilyen kis miazisten, papagáj, azt mondta nekem a leány, tes-

<p>sék, anyu, <u>mink</u> csak fognánk, aztán megennénk, hát mégse menjen a pocsékba, itt van az esküvői tortának a legfelső emelete. Fogadjatok szeretettel a mézesheteink emlékére! (Parti Nagy Lajos)</p>
<p>2. No a, szem pocsúvajtye, húzza közelebb a székét Erka néni, merthogy hallgassak csak oda, alye... vélemény mátye? Akí vélemény?, kérdezem, hogyhogyan van-e véleményem, milyen véleményem? Lyebo nász vás vélemény érdekeluje!, közli ő diadalmasan, szemével aprót csippentve Marka néni felé. Hogy őket, az enyém, alye o csom, és miért? Lyebo, mert mi zme, emeli fel a hangját Erka néni, s közben váratlanul feláll, <u>mink</u>, azt mondja, és lehajol, gyors surrantással elrántva a Marka néni lábánál lévő műbőr utazótáska cipzárját, mi zme od vélemény kutatova, hogy ők a véleménykutatótól vannak, od tochtó, ni!, s azzal az orrom elé csap egy paksamétát, hogy ettől e! (Závada Pál)</p>
<p>3. Keressünk inkább parkolóhelyet, s ha megvan, nem aggódni, segít a radar, elől-hátul. De kell is, mert tényleg hatalmas a kasztni, formája, vonalai is szükségessé teszik. Nem melleleg kinek tetszene meghúzza, lekoccolva ez a gyönyörű nagy vas? Nem és nem, akkor se nem oké, hogy a kedves franciák (meg az olaszok, spanyolok) pont tojnak autójuk épségére, egy karc nem karc, két lámpa, két tükör fölösleges, a felni vagy a díztárcsa pláne hagyján. És már <u>mink</u>, magyarok, nagyvárosi magyarok is hajlamosak vagyunk mediterránul gondolkodni, na de egy felsőkategóriás autó esetében azért mégsem. (sajtó)</p>
<p>4. Egyelőre csak nálam ül a fotelban a miniszter, én meg odaadón a lába elé kuporodom, onnan nézek hol rá, hol az összeállításra, és nem zavar egy cseppet sem, hogy a papucsomat is felhúzta az ő lábára. Kérel sört?, de csak a fejét rázza, nemnem, nem kérek. Cinkosan összekacsintunk. Izgulunk az összeállításon. Amikor a fiatalokat kérdezik, hogy drogoztok-e? Nem, <u>mink</u> nem, sose szoktunk. <u>Mink</u> tudjuk, hogy az nem jó, és ellenezük azt. Helyes, ellenezük mi is a miniszterrel, jól hátba vág közben, hogy hangosabban ellenezem. (sajtó)</p>
<p>5. Lacza Ferkó vezeti a társaságot, s mutogatja az uraknak a pusztá nevezetességeit: a szélfogót, a körülkerített marhatemetőt. Mert hát azelőtt, hogy boldog világ volt, ha egy marha elhullott, biz azt ott hagytuk: seregestül jöttek rá a keselyűk, s gyöngyön eltakarították; de amióta „rönd” van az országban, az a parancsolat, hogy az esett marhát föl kell jelenteni a doktornak a mátai tanyán, az aztán kijön, megvizitálja; felírja, miben halt meg, s megparancsolja, hogy mindenestül el kell temetni. Hát bizony <u>mink</u> sajnáljuk, hogy annyi szép darab hús kárba vesszen: egy-egy combot lekanyarítunk belőle; azt földaraboljuk apróra, egy kicsit megabáljuk; aztán kiterítjük gyékényre, a karám tetejére, hogy a napon kiszikkadjon. (tudományos)</p>
<p>6. Érdekes így együtt látni a csupa antitelevizistát. Nem azért van ez, mert <u>mink</u> itten már ismerjük a WWW intézményét? Tényleg azóta utáltam meg a tévét, amióta tudom, milyen egy interaktív médium. Egyszerűen unalmas ott ülni, tukmálják az arcomba az ürüléküket. Meg minek legyenek passzív, ha lehetek aktív is. Akkor már inkább a jó öreg Kossuth rádió. Attól legalább látok. Csupor mézet a mackónak! ;-)) (fórum)</p>
<p>7. Kuki a cseresznyefáról figyelte az eseményeket. Megkértem, hogy a pálinkához, amit főzni készülök, szedjen nekem egy kis meggyet. A fejét csóválva, nevetve nézett Jóskára, aki kikapta kezemből a sörmot és egy húzásra felhajtotta. Én ezt nem bírom! – ordította, miközben felküzdötte magát Napóleonra. Oly peckesen kezdett körözni rajta az udvaron, úgy döntöttem, ezután majd Ruzsa Sanyinak szólítom. Megosztottam vele az elképzelésemet, de meg se hallotta a megjegyzésemet. A lóháton magyarázott, <u>mink</u> meg csak tátottuk a szánkat. A bűdös életbe nem gondoltuk volna, hogy így elment az esze Jóskának. (közösségi)</p>
<p>8. Minden fedezet mögül új szemlélődés következik: hisz az óvatos, rendkívül szemfüles nagyvad ácsorog, és sokkalta könnyebben vehet <u>minket</u> észre, mint <u>mink</u> őt, aki néha hosszú ideig mozdulatlan. – Aúahh!... – harsan fel az első alkonyati nász dal odalent, a sűrű vágásban. A hang erős, mély, döngő, szinte visszhangos. Vén bika van ott. Megállunk, hallgatózunk. Lélegzet-visszafojtva lessük, keressük a hang irányát: honnan szálldos szét? Mert a visszhang is megcsalhat bennünket. A túlsó hegyoldalra intek a vezetőmnek. Visszaint, hogy</p>

nem ott van, hanem lent az árokban, ezen az oldalon. Csak bógne már! Még a szellő is elült. (közösségi)

9. Varga Tünde.: – Ebben a Drogmentes Maratonban miféle félrevezetést látnak? Önmagában ez egy nemes cél, próbálják a sporttal, a maratonnal felhívni a figyelmet arra, hogy a fiatalok kerüljék a drogokat és inkább sportoljanak. Dr. Csorba József elnök, Magyar Addiktológiai Társaság.: – Nem tagadjuk mink azt egyáltalán, hogy a sport az nem egy hatékony prevenció módszer, erről szó sincsen. Arról van szó, még egyszer hangsúlyozom, hogy tudni kell, hogy e mögött a Szcientológiai Egyház áll, és tudni kell azt, hogy a Szcientológiai Egyháznak milyen az állása a tudományosan megalapozott pszichiátriai, illetve addiktológiai módszerekkel kapcsolatban. (besznye)

10. A szabadság az nagyon fontos. Ha az ember létrehoz egy szellemi értéket, akkor annak a védelme az legalább olyan fontos, mint lehet, hogy profán a példa, de a lakásomba beszerelnek egy biztosító berendezést. Ha azt amit mink mondjuk például ezt a nagy berendezésünket öt éves fejlesztési munkával fejlesztettük ki, vagy egymilliárd forint fejlesztési költség volt benne, az biztos. Ezek után mondjuk egy olyan cég aki most nem itteni, távol-keleti vagy nem, ezt a berendezést megveszi, lemásolja és elkezd gyártani mondjuk fél áron, mert megteheti, és ezáltal tulajdonképpen amit én kifejlesztettem, ő szedi le a hasznát, az nagyon nagy hiba lenne. (besznye)

A **szépirodalom**, ahogy az idézett és a nem idézett példák is mutatják, a **szereplők jellemzésére** használja a *mink* és a *tik* személynév névmási formákat.

Egyedül a **tudományos** (5. sz. részlet) és a **beszélt nyelvi** példákban (9. és 10. sz. részlet) egyértelmű, hogy a beszélők stílushatás elérésére való törekvés nélkül, **spontán módon** használják a *mink* formát. (A „tudományos” alkorpusz beszélt nyelvi átiratokat is tartalmaz, ezek természetesen nem tükrözik a szaknyelvi közlemények stílusát.)

A 8. sz. részlet Bársony István Álmatlanul című novellájából való, ez lett megosztva az egyik blogon, így került bele az MNSZ2-be. Szerzője 1855 és 1928 közt élt, vagyis nyelvhasználata száz évvel ezelőtti állapotot tükröz. Az egész novella erősen választékos, irodalmias stílusú. A *mink* régebbi úzrust tükrözhet, vagy esetleg perszeverációs botlás (nem sokkal előtte áll a *minket* forma).

„Mink a kezdetnél vagyunk!” – R riport a kárpátaljai magyarság végvárából

Kőrösmezőn a maroknyi magyar ajkú közösség elkeseredett küzdelmet vív a megmaradásért a gazdasági, szociális, politikai és demográfiai szembeszélben, legnagyobb ellenfele talán maga az idő. R riportunk Máramarosból, a téli Kárpátokból.

2021. december 25. 06:40

👍 72 🗨️ 1 📄 33 | Mentés | 🔗

Így vagyunk mink a rasszisták

Az angol szurkolók köztudomásúlag, valódi gentlemanek módjára mindig minden nemzetnek megadják a legnagyobb tiszteletet.

2021. szeptember 03. 19:51

126 5 65 Mentés

Ady Endre: Magyar jakobinus dala

Ujjunk begyéből vér serken ki,
Mikor téged tapogatunk,
Te álmos, szegény Magyarország,
vajon vagy-e és mink vagyunk?

Vajon lehet-e jobban várni?
Szemünk és lelkünk fáj bele.
Vajon fölébred valahára
A szolgálá-népek Bábele?

„Alig kezdtük el mink, már odalőtt a »digó«...”

2023.08.14. 07:00 :: PollmannFerenc

Somogyi Lajos első világháborús naplója – 9. rész

Somogyi Lajos és bajtársai 1915. augusztus-szeptemberében látogatást tesznek az olasz hadszíntéren. Pedig először azt jóslják nekik, hogy az egész telet itt tölthetik majd. Ennek megfelelően folyik a berendezkedés is. Ismerkedési tűzpárbaj a taljánokkal. A frontnak ezen a karintiai szakaszán, a Nassfeld-hágó környékén egyébként viszonylagos nyugalom van. Mire azonban az üteg esélyt kaphatna a komolyabb harctevékenységre, változik a

Tik

1. Semleges buszmegálló sötét zugolyaiból toppan elő a szarvacskás-patás kisördög? Vagy ülsz világszép szerelmeddel egy sárga abrosszal megterített asztalnál, gyertya ég sercegeve, mert hosszú a kanóc, a közelben ül a ciharmonikás és az árva dobos, és beszélgetnek, mint két vénasszony, az időjárásról, a totóról, és hogy milyen nehéz a pénzt beosztani – amikor az egyik pincér a magyarópálcával nagy kört csinál? És akkor hirtelenvést sótlan lesz az étel, az asszonyok kínban sem fogannak, meddő lesz mind, a gyertyák bűdösek? De tik csak ne féljete, tik csak nézzétek? A pincérek biztatóan hunyorítanak, a ciharmonikás, tréfával szólva, átveszi a hatalmat, révülten köröz az asztalok között, és mocskos zsebéből fehér port szór a tányérokba, alkalmasint sót? (Esterházy Péter)
2. Ilka mindjárt szipogott, a testvérét jajgatta, aztán töltöttek bort Sándornak is, mer annak ettől kezdve már járt. Szégyellte, hogy asszony léteire neki kell a fejébe tenni a sipkát, de hát ha nem volt más, aztán Jani is messzi, aki az apját pótolhatta volna. Ám Sanyi félrekapta magát, nevetett, még el is pirult, aztán azt mondta, neki nem kell. „Mégvér az Isten, kedves jó fiam – mondta azonnal Ilka –, majd meglátod, nem lesz áldás a munkán, nem fogtok tik keresni semmit. (Szabó Magda)
3. Jön ekkor a média embere, és hopp, megoldja. Orrára tolja a szemüvegét, a hetvenévesek mindentudó derűje költözik ráncaiba, igen jelentőségteljesen néz, és megkérdezi: kinek az érdeke?, vagyis latinul kujiprodeszt? Mert van neki latinus műveltsége. Ez, mint minduntalan megtudjuk, régi (sőt ősi) alapelv, ezért is tehát fel kell tenni ezt a kérdést, meg kell (helyesen) válaszolni, és minden kiderül. Ráadásul az agyunkat sem terheljük hiába, nagyon egyszerű kérdés ez, mindenki megérti, még tik is, buta pórnépek. (sajtó)

<p>4. Tudományos szimpozionokat szerveztünk a belterjes nyugati gazdálkodásról, a kollektív földművelés előnyéről, a biogazdálkodásról. Szaktanulmányokat hozattunk be a cellákba. Sőt, egy 30 főből álló delegáció börtönpénzen féléves tanulmányútra indult Oroszországba. Egyesek ellenezték a célirányt, mondván, hogy no, jó helyre mentek <u>tik</u> is agrárreformot tanulni, de nem volt apelláta: a börtöntradíció értelmében csupán oroszországi testvérintézmény fogadta a küldöttséget. (sajtó)</p>
<p>5. A kirekesztés-motívum azonban olyankor is elhangzik érvként, amikor teljesen idegen emberek (olyanok, akik nem részei a társalgásnak és semmilyen kapcsolatban sincsenek a beszélőkkel) tesznek megjegyzést a magyarok egymás közti beszélgetésére. Az alábbi példák ilyen eseteket mutatnak be. (5) Ungváron matematika továbbképzésen az ott jelenlévő ukrán pedagógusok kérték, hogy a szünetben mindenkinek érthető nyelven beszéljünk. (30) (6) Munkába akartam menni a barátnőmmel, és vele magyarul beszéltem, és egy nő a folyosón azt kérdezte, nem tudtok <u>tik</u> ukránul beszélni, csak magyarul, vagy mi? (75) (tudományos)</p>
<p>6. És mikor megbuknak, akkor jönnek hozzám, hogy Tibor bácsi, hát segítsen már, megbuktattak. Jaj, édesem, hát <u>tik</u> azt hittétek, hogy olyan könnyű ez a roma nyelv? Akkor én már régen beszélném, ha olyan nagyon könnyű lenne! Ahhoz a környezetbe kell lenni, úgy kell megtanulni a nyelvet, és gyakorolni kell, hogy tudja az ember. Azért mondtam el példaként, mert ugye most hallom éppen tegnap, hogy úgy módosították az oktatási törvényt, hogy be fogják vezetni kötelezőszerűen a két nyelv oktatását. Helyeslem, csak legyen olyan, aki ezt tanítja, mert nem sok, egyre kevesebben, és a gyermekeink meg az utódaink még kevesebben fogják tudni. Nem fognak, mert nem beszélnek otthon már cigányul. (besznye)</p>
<p>7. Rip: – Önök hogyan tartják a halottak napi hagyományokat? Férfi: – Ugyanúgy, mint a régiek, még mink beszélgetünk, a régiről, és elmondjuk a gyerekeknek is. Lássátok így, nektek is, amíg meghalunk, így gyertek <u>tik</u> is ki hozzánk drága fiam. Rip: – Mennyi ideig vannak kint a temetőben a halottnál a sírnál. Férfi: – Sokáig. Van, aki 10-11 óráig, este. Mert mindig így délután szoktunk kimenni. (besznye)</p>
<p>8. Szoktatok <u>tik</u> netikettet is olvasni? Merhogy abba' biza ippeg e van leírva... Hogy ez a bevett a Neten... Egy olyan dilinyóssal hozott eddig össze a sors, aki magázódó levlistát akart (ő volt a moderátor...) mondtam neki, hogy akkor inkább indítok egy tegeződő listát az adott témában :- by (fórum)</p>
<p>9. Ezt az eszterházyt én már ezer oldallal lejjebb megállapítottam rólla, cimborák, de hozzátettem azt is, hogy a petinek jobb a humora. Na figyeljete, kukák, hát asziszitek, hogy a peti majd ideirka nektek? Hát mit akartok <u>tik</u>? Személyi kultuszt? A peti csak néha benéz ide, és elolvassa, amit írunk neki, ezért néha le is kell dorongolni, nehogy a fejibe mennyen a dicsőség. És az meg egy tévhit, hogy mrnarancs a peti, és én se vagyok az. De lejjebb van róla egy kép belőve ide, azt nézzétek meg, hogy kiféle-miféle, aztán már csak a cikkek számítanak, a többi nem érdekes. Ámen. (fórum)</p>
<p>10. Sziasztok!! Ez az oldal azért jött létre, hogy <u>tik</u> jól érezhessétek magatokat!! Bármit kérhettek, amit akartok! Ez az oldal csak miattatok jött létre!! Remélem jól fogjátok érezni magatokat, és hívjatok meg minél több embert, olvasgassatok nézelődjete, lájkolgassatok, komizzatok, és osztogassatok is, ha jól esik, vagy ha valami tetszik!! Adminfelvételre is lehet jelentkezni!! További infókról a névjegybe és a jegyzetbe olvashattok!! Vagy írjatok üzit!! Sziasztok!! (közösségi)</p>

Itt is azt látjuk, mint főntebb a *mink* adatainál: a *tik* is legtöbbször **stílus eszköz**. Valós nyelvhasználatot a **tudományos** (5. sz. példa) és a **beszélt nyelvi** alkorpuszokból (6–7. sz. példa) vett részletek tükröznek; ezekben közös, hogy a szövegek **beszélt nyelvi** eredetűek.

Az egyetlen „echte” írott nyelvi részlet, melyben a *tik* nem tűnik tudatosan alkalmazott stílus elemnek, a **közösségi** (10. sz. példa).

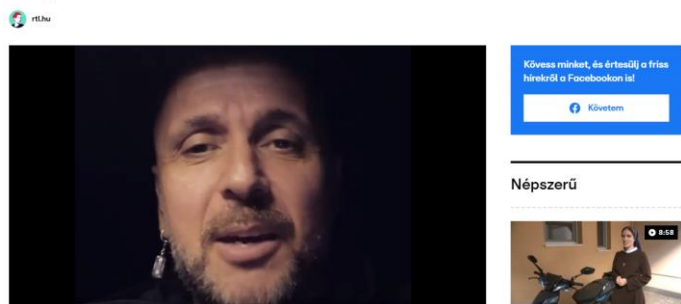

„Tanuljatok tik is!” – A Mészáros Csoport lett a legértékesebb magyar családi vállalkozás

TIK VAGYTOK PARASZTOK - ÜZENETEK A PÁLYÁN ÉS A FÉSZEN

Tik vagytok parasztok, dik' mán' szevasztok – üzenet Majka a németeknek

B) A személyes névmás tárgyragos alakjai

A személyes névmás tárgyragos alakjai **rendhagyó** módon jönnek létre mind az egyes, mind a többes szám első és második személyében: *én* → *engem*, *te* → *téged*, *mi* → *minket*, *ti* → *titeket*.

Ezenkívül **váltakozás** is van azonos denotatív jelentésű, de eltérő státuszú formák közt:

1.	2.
engem	engemet
téged	tégedet
őt	őtet

1.	2.
minket	bennünket
titeket	benneteket
őket	

+ *engem* : *engemet*

Az egyes szám 1. személyű személyes névmás kétféle tárgyi alakja közül a *Nyelvművelő kézisztár* szerint a ragtalan *engem* a gyakoribb és **választékosabb**, ill. **formálisabb**; az *engemet* **kissé régies**, **népies**, ill. **nyomatékos**.

-t tárgyragos	-t tárgyrag nélküli
engemet	engem

Alapvetően egyetérthetünk a nyelvművelői véleménnyel: az *engemet* **enyhén népies**, az olvasott emberek **régiesnek** is érezhetik; csak az **bizonytalan**, hogy csakugyan tekinthető-e **nyomatékosnak**. A **formális** és a **választékos** stílusba nem illik. Az **iskolázott beszélők** egy része még a bizalmas stílusban is az **iskolázatlanok** nyelvhasználatára jellemzőnek érezheti.

Az *engemet* formát ezért a **bizalmas** stílusú szövegekben ajánljuk használni, de némely iskolázott beszélő számára még ott is stilisztikailag jelöltnek (régiesnek vagy népiesnek, sőt akár iskolázatlannak) érződhet. **Választékos** stílusú szövegekben legfőképpen **stíluselemként** célszerű alkalmazni; **formális** stílusúakba **nem illik**. Ha mások kéziratában fordul elő, és egyértelmű, hogy nem stíluselemként, az *engemet* javítható *engem* formára.

+ *téged* : *tégedet*

A *Nyelvművelő kézisztár* szerint az egyes szám 2. személyű személyes névmás kétféle tárgyi alakja közül a ragtalan *téged* a **gyakoribb** és **választékosabb**; a *tégedet* **enyhén régies**, **népies**, ill. **nyomatékos**.

-t tárgyragos	-t tárgyrag nélküli
tégedet	téged

Alapvetően itt is egyetérthetünk a nyelvművelői véleménnyel: a *tégedet* **enyhén népies**, az olvasott emberek **régiesnek** is érezhetik; csak az **bizonytalan**, hogy csakugyan tekinthető-e **nyomatékosnak**. A mai **formális** és a **választékos** stílusba nem illik. Az **iskolázott beszélők** egy része még a bizalmas stílusban is az **iskolázatlanok** nyelvhasználatára jellemzőnek érezheti.

Ez a tény magyarázhatja, hogy a fenti képen a gyerek szájába a *tégedet*, nem a *téged* formát adják.

A *tégedet* használatára nézve is ugyanazt tudjuk tanácsolni, mint az *engemet* használatára nézve: csak a **bizalmas** stílusú szövegekben ajánljuk használni, de némely iskolázott beszélő számára még ott is stilisztikailag jelöltnek (**régiesnek** vagy **népiesnek**, sőt akár **iskolázatlan-nak**) érződhet. **Választékos** stílusú szövegekben stilisztikailag jelölt, ezért csak stíluselemként ajánljuk alkalmazni; **formális** stílusú szövegekbe egyáltalán **nem illik**. Ha mások kéziratában fordul elő, s egyértelmű, hogy nem stíluselemként, a *tégedet* javítható *téged* formára.

+ **öt** : **ötet**

A nyelvtörők az egyes szám 3. személyű személyes névmás kétféle tárgyi alakja közül az *öt* formát tartják köznyelvinek. Az *ötet* formát viszonylag enyhén ítélik meg: a **népies beszéd-ben elfogadhatónak** tartják.

Ennek nyilvánvalóan az az oka, hogy régebben az *ötet* gyakoribb és elfogadottabb volt az **írásbeliségben** is, vagyis az elfogadás a **nyelvi belletrizmus**, tágabban a **nyelvi elitizmus** és a **nyelvi konzervativizmus** ideológiáján alapul.

Ma már azonban az *ötet* forma az **iskolázatlan** beszélők nyelvhasználatára látszik jellemzőnek. Lehetséges, hogy némelyek csakugyan **népiesnek** érzik, mivel a nyelvjárások egy részében ez a forma tovább él. Az *ötet* a mai **választékos** és a **formális** stílusba nem illik.

Érdeemes lenne alaposabb empirikus vizsgálatot folytatni annak érdekében, hogy kiderüljön, a régiségben mi volt a helyzet ezzel és más ragkettőzésekkel.

<i>Ragkettőzéses</i>	<i>Ragos</i>
<i>ötet</i>	<i>öt</i>

Tar-zisz vidék-ről a ki-rá-lyok és szi-get-be-li-ek
 A-rá-bi-á-ból és Sa-bá-ból a-jándékkal jön-nek.

R) Hó-dolnak néki, s imádják őt mind a nagy királyok,
 min-den népek ő-tet szolgál-ják, és ő lé-szen U-ruk.

Kisfaludy Károly: A fűzfa poeta gratulál ötet mellőzött egykori Maecénásának

KISFALUDY KÁROLY

**A magyar nem kér mást, csak a régi földet,
 egy, amit nem ad fel, hogy értsék végre ötét!
 Lássá be a világ a békétlenség okát:
 E nép azért harcol, ne vegyék el jogát!
 Ne legyen a magyar mások keze-lába,
 ne, ne alattvaló saját hazájában!**

Addig is, amíg nem lesznek ilyen kutatási eredményeink, jól tesszük, ha **kizárólag** az **öt** formát használjuk nemcsak a **formális** és a **választékos** stílusú szövegekben, hanem még a **bi-zalmas** stílusú szövegekben is olyankor, amikor **más helyről való emberekkel** kommunikálunk. Számolnunk kell ugyanis azzal, hogy az **öt** alak használata miatt esetleg **negatív**an fognak minket megítélni.

Közeli emberekkel, ismerősökkel beszélve, vagyis olyan emberekkel, akik nem fognak rólunk az **öt** forma miatt rosszat gondolni, természetesen minden további nélkül használhatjuk ezt a nyelvi eszközt is.

+ azt : aztat, ezt : eztet

A teljesség kedvéért említjük meg itt az *az*, *ez* mutató névmások hasonló ragos alakjait is.

A *Nyelvművelő kéziszótár* szerint a tárgyragot „fölsően” megismétlő, nyelvjárási eredetű mutató névmási alakok csak az „**alacsonyabb szintű beszélt nyelvben**” élnek. A *Nyelvművelő kézikönyv* szerint a mai köznyelvben **hibásak**.

Ragkettőzéses	Köznyelvi
aztat	azt
eztet	ezt

Az ismétlés nem „fölső”, de tény az, hogy a ragismétléses alakok a **nyelvjárásokban** és a **kevesbé iskolázott beszélők nyelvhasználatában** élnek, ezért **formális** és **választékos** stílusú szövegekben **kerülendő**k, használatuk az **öt**et-hoz hasonlóan **iskolázottsági kérdés**.

A ragkettőzések formák mások kéziratában is kijavíthatók, ha nyilvánvaló, hogy nem stílus-elemként használja őket a szerző (pl. ironizálva, valakinek az iskolázatlan voltára utalva stb. – erre példák a fenti mémek is).

Arról viszont természetesen nincs szó, hogy az *aztat* és az *eztet* formák „hibásak” lennének, a **toldalékkettőztetés gyakori jelenség** a nyelvek történetében, nyelvi szempontból semmi szokatlan vagy deviáns nincs bennünk.

+ *minket* : *bennünket*, *titeket* : *benneteket*

E tárgyragos személyes névmási alakok közt a *Nyelvművelő kézikönyv* szerint a köznyelvi használatban az a különbség, hogy a *minket* és a *titeket* általában **hangsúlyos**, a *bennünket* és a *benneteket* viszont **hangsúlytalan**.

Ez bizonyos mértékig alighanem így van, de a kérdést érdemes lenne empirikusan megvizsgálni.

Az valószínűnek látszik, hogy a *minket*, *titeket* személyes névmások csakugyan gyakoribbak, ha a **névmásra erős hangsúly** esik. Ha viszont **nem nyomatékos** a személy, akkor a kettő alighanem **egyenértékűen** használható még gondozott szövegekben is.

Az **MNSZ2** adataiból vég nélkül idézhetők példák a *minket* és a *titeket* **hangsúlytalan** helyzetben való használatára. Néhány példa a szépirodalmi alkorpuszból:

– Jó kis temetésed lesz. Leköpnék ott minket. Halkan, fojtottan; árnyalatnyi hisztéria nélkül, egyre fokozódó indulattal, szinte a foga közül kiszorított, helyenként már sziszegő gyűlölettel beszél. Nem az önmagát marcangoló, önpusztító ember hangján. A világgal perlekedőn, másokat, bárkit eltiporni készen. (Fejes Endre)

Megpróbáltuk beváltani a repülőjegyeket, amiket Ohridba állított ki a dicsőséges magyar hatóság. Persze kiröhögtek minket. Két napunkba tellett... Azt mondták, menjünk vonattal. Már mindenbe beleegyeztünk, hogy majd a vonaton vár minket a belgrádi orvosszövetség. Tudod, kit vártak? Na, Belgrádot elmondjam? Nem tudom elmondani. Nemhogy orvosszövetség nem volt, de város sem. Kilenc óra múlva ment tovább a vonat... (Gyurkovics Tibor)

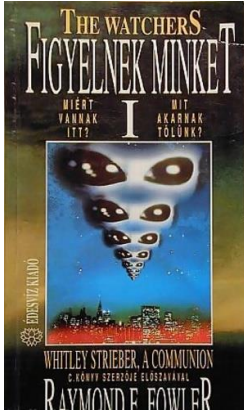
Vígh Farkas általában elégedett arccal ment ki a Rákos-patakra, hogy megtartsa az ellenőrző szemlét, de egy nap indulatosan csapkodva hívatta össze a zsebcirkáló személyzetét: – Sürgős és bizalmas értesítést kaptam a minisztériumból, azonnalra berendeltek minket. (Moldova György)

A Mindenesnek felcsillant a szeme, boldogan bólogatott, meg sóhajtozott, hogy olyan, mint a régi szép időkben, majd én gatyába rázom a sárkányokat! S elgurult a nagy hegyhez a járgányán, ahol a sárkányok lustálkodtak. Szigorúan szólt rájuk, mint egy őrmester. – Ébresztő! Vége a lustálkodásnak! Vége a napozásnak! – Nem is süt a nap – morgott Dó sárkány. – Lehet eső, lehet hó! Sárkány-baka mindig jó! – szavalta az öreg Mindenes mind a három fejével. Majd hozzátette. – Ezt jegyezzétek meg! Mert én gatyába rázlak titeket! (Csukás István)

Ezt a szöveget nem nekem találták ki, nem kell félned. Domonkos minden mondata romantikától szaglik. Én azért vagyok itt, hogy kigyógyítsalak titeket a közboldogítás rögeszméjéből, s most elkezdem a kúrát. Menjünk vissza az induláshoz. Domonkos megjátszotta nekünk a Kloss kapitányt, és én jó kislány vagyok, el is hiszem neki, milyen kockázatokat vállalt. De

minek? (Fekete Sándor)

EGYIK TISZT Parancsára megjelentünk! A KIRÁLYFI Senki se hívott titeket! MÁSIK TISZT A Madám szól, hogy az egyik kicsike nincs magánál, talán többet ivott a kelleténél és le kéne vezetni őt a kocsijához. (Hubay Miklós)

Ugyanúgy könnyű találni példákat az **ellenkezőjére** is: a *bennünket* és – kisebb mértékben – a *benneteket* **nyomatékos** használatára. Néhány példa az MNSZ2 „szépirodalmi” alkorpuszából:

Ne, csak emberhangon ne kelljen megszólalni! Kívánjatok morajlást, kívánjatok csendet. Az emberi idegre kérlek, te, akárki, emlékezzetek: ma tudtam már, hogy a holnapi napot is befedi az idő. De akármekkora időoszlop alatt fájni fogok. Ne érintsetek soha. De üzenem, hogy ha elfeledtek bárkit is, az élet kikezd benneteket is végleg. Az én ideális életrajzom is lelkesítő lehet valakinek. (Lászlóffy Aladár)

Ne hagyd az utolsó pillanatra – mondta Imre –, és ne várd meg, amíg a front idáig ér és benneteket is Nyugatra hurcolnak. Az első adandó alkalommal pattanj meg és Pestig meg se állj. – Aztán...?! – Aztán: találd fel magad! Imre eltűnt, mint a kámfor (1945 tavaszán láttam viszont), a kiskatona meg messziről intett, mint aki ráfázott: befelé. (Határ Győző)

És mint ahogy nem látott ilyen tolvajt vagy ilyen nyomorékot és amolyan leprást, éppen úgy nem lát majd, uram, soha olyan gazembert, aki így szóljon: emeld fel a késed, jó ember, és amit apám nem tett meg annak idején, tedd meg magad, vágd el a torkomat, mert nem vagyok méltó arra, hogy szívjam a levegőt, ami benneteket is éltet! (Sánta Ferenc)

Csakhamar bennünket is felkísértek a törzsbe. A virágoskertben, egy napos padon ott ült szakadt katonaruhában Magyarits meg Bóka, köztük egy ávós alezredes, és hatalmas gesztusokkal vitatkoztak. A törzs főépülete előtt az ösvényen ávós őrnagy állt, az ügyészség paragráfus-jelvényével inge gallérján. Meglepetésemre vigyázzba vágta magát, amikor elértem. (Faludy György)

Szabadgondolkodás dolgában Szegi rajtam is túltett, főleg annak akkor legjellemvizsgáztatóbb ágában, a születési és származási jogok tagadásában. Az én – nyilván dombóvári nagybátyám atyáskodó liberalizmusának hatására is kialakult – idősebb testvéri közösség szemlélettel szemben az övé harcias volt: támadó filozofia. Valamiféle viszonzás fűtötte? Hála? Szerepelhetnék? Barátai, főleg barátnői között alig akad nem zsidó; vagy – mert már ez is terjedőben volt – nem zsidónak számítható. Nemegyszer ezek intették le túl heves kardforgatását. De megcsapott azért bennünket is a kísértés. (Illyés Gyula)

Talán nem kell külön hangsúlyoznom, hogy ez az élet, a mi életünk, minden ízében különbö-

zött barátom életétől. Bár volt egy rövid, egész beállítottságomat meghatározó időszak ebben a történetben, mikor is hozzá és barátnőjéhez, Majához hasonlóan, bennünket is elkapott a kémelhárítási láz. (Nádas Péter)

Mindezek alapján úgy tűnik, mind a *minket, titeket*, mind a *bennünket, benneteket* használatos mind nyomatékos, mind nyomatéktales helyzetben. Talán nyomatékos helyzetben csakugyan a *minket, titeket* használata a jellemzőbb, de ezt a feltételezést mindenképpen szükség volna empirikus kutatásokkal ellenőrizni. Ezzel szemben kutatások nélkül is nyilvánvaló, hogy nyomatéktales helyzetben mind a *bennünket, benneteket*, mind a *minket, titeket* széleskörűen használatos; persze itt sem volnának haszontalanok az empirikus kutatások, hiszen a két névmás használata közt itt is lehetnek gyakorisági különbségek.

Ebből következően a legjobb, ha a használat során a **nyelvérzékünkre** támaszkodunk. Mások kéziratába nem kell belejavítani. A használat valószínűleg nem függ attól, hogy a szöveg milyen stílusú, bár ezt a kérdést is érdemes volna empirikusan vizsgálni.

+ *titeket* : *tikteket*

A fentebb már említett *tikteket* forma a köznyelvi beszédben **jelölt, nyelvjárásias**. Az MNSZ2 tisztítás után mindössze 24 találatot adott rá; összehasonlításképpen: a közömbös stílusértékű *titeket* forma több mint 12 600-szor fordul elő az adatbázisban (tisztítás nélküli adat). A besznyében viszont a *tikteket* nyilván sokkal gyakoribb, különösen vidéken, a nyelvjárás hátterű beszélők nyelvhasználatában. Sőt az interneten is valamivel gyakoribbnak látszik, mint amit az MNSZ2 adatai tükröznek.

Az alább idézett internetes példákba is látszik, hogy a *tikteket* forma többnyire vagy **stilisztikailag szándékosan jelölt**, vagy **kevésbé iskolázott** beszélőtől származik (s persze a többi olvasó számára így is jelölt).

Pacsiznak a többiekkel, majd vezérük csakúgy foghegyről kérdezi: „Mikor lesz a verekedés?” / Így kezdődött a meccs, a hazaiaknál látszott, hogy „Lófejű”, a masszív középhátvéd mozgatja a szálakat, de óvakodott az iram diktálásától. / A bicajos „Múrinnyó” utasítása nagyon rövid volt, de roppant hiteles: „Lófejű, há rúgjátok agyon, há mé gyorsul le tikteket?”

Sziasztok! Ezt a csatornát azért készítettem, hogy felvidítsalak tikteket! A csatornán várható videók: Vlogok, Gameplayek, Challengek. Nagyon szeretek focizni ezért az se fog kimaradni... Köszönöm!

Üdvözöllek az oldalamon :) / Itt megtalálhatsz mindent, ami érdekel zene, képek, idézetek, versek, egyszóval mindent:) / Ötleteket is adhatok neked, hogy mi érdekel tikteket vagy mi nem, remélem, tetszeni fog nektek ez az oldal :)

Sokan kérdezték: mikor és milyen sztárokkal szállunk be a Kossuth-díj és az Oxigén kiosztásáért folytatott harcba. Örömmel jelentjük be, hogy Magyarország Kedvenc Kuratóriuma és a CompactTv által tegnap éjjelkor benyújtott és tegnapelőtt éjjelkor elfogadott világtörvény-módosításunknak köszönhetően máától visszamenőlegesen is mi dönthetünk arról kinek miből mennyi jut. Első lépésként, íme, pár házi praktika azoknak, akik soron kívül olcsón szeretnének levegőhöz jutni. Kérünk Tikteket, azonnal osszátok meg mindenkivel akinek szüksége lehet rá!

Hahó mindenki! / Bocs, hogy ilyen gagyi kérdésekkel bombázlak <u>tikketet</u> , de még csak most kezdtem el tanulni a java programozást. / Hogyan lehet „javá”-ban értéket beolvasni billentyűzetről?
Annyira okosak vagytok <u>tik</u> ketten, hogy csuda, össze kéne kötni <u>tikketet</u> . :))) Akkor mondjátok meg nekem gyorsba a 146 gyári ET-jét 14-es 6J-s felnire, merhogy nem lesz időm utánanézni.
Tónikának... gyere csak ide kisfiam, gyere apához! – és ecuadori szélsőnk szalad is hozzá, szigorúan a járdaszegély mentén. – Louisnak ez kell? Kiteríték. Szeretném, ha leadnátok. Ha nem, fel fogok jelenteni mindenkit. Sportgézát akartam felkeresni, de mintha az Isten küldött volna <u>tikketet</u> . Bemutassák, mer az NSO-t is olvasom, van otthon internetünk. Csak jobb lába van Tónikának. Ide orvosi papír nem kell, a tények magukért beszélnek.
Ezúton is sok puszi nektek, csajok! Köszönöm szépen a segítségeteket! Köszí, hogy mindig fölveszitek a telefont és a huszadik, számotokra tök nyilvánvaló, de számomra ismeretlen dolgot is türelemmel elmagyarázzátok nekem. / Öllelek <u>tikketet</u> !
OK, én olyan perverz vagyok, hogy alapvetően szimpatikusak a Silicon Valley cégei, amit és ahogyan csinálnak, és nem igazán érdekelnek az ilyen szuverenitásvédelmi dolgok, de bakker ez most akkor tényleg az, amire gondolok? („ <i>buta kis európeerek, majd mi jövünk <buksisimi, buksisimi> oszt nehogy egyenlőtlenség legyen, majd jól megtaníttunk <u>tikketet</u> az élyályra, <<hogy az emberek fejleszthessék a tudásukat, és magabiztosak legyenek az AI kapcsán, senki ne maradjon le>>„) WTF</i>
Mink örültünk, hogy nem kell itt azt az éhes katonát meg a családját tartani. Mindenki örült, hogy szabadok vagyunk, és megengedték a vallást. És nem jöhet egy olyan egyén még az unióba, hogy azt mondja: minek verekedtek? Ha nem tetszik nektek, lecsatolunk oda, ahova kell nektek, és éljetez azzal, aki <u>tikketet</u> szeret, mert máskülönben nem lesz békeség: háború van Székelybe', háború van Ukrajnába' évégett. No nálunk nem, mert most kicsit visszaléptek a szlovákok. (...)
Amit leműveltetek az utóbbi oldalakon... Komolyan... Ti betegek vagytok... ☺ Megütött <u>tikketet</u> a légnyomás...a pavlogradi thermobárikus légnyomás?...

Köszönöm a 181 feliratkozót 1M feliratkozó kérek szépen tikketet! 🙄🙄🙄🙄🙄🙄🙄🙄

isten értesen sokàig erőben egèségben boldog sàgban apàmal enyüt szeretlek tikketet 🙄🙄🙄🙄🙄🙄🙄🙄🙄🙄

X

← Post

Sziasztok ma óriási akcióval várlak tikketet babáim! Gyertek bátran vásárolni pusztulni!! 🍷🍷🍷

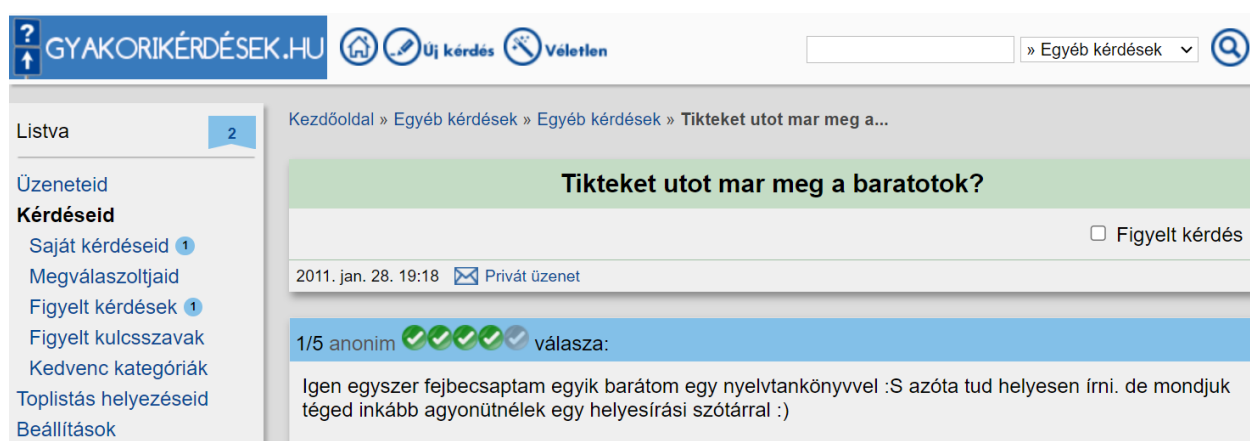
Rap Fame Playlists Profile RapFame TV News

Megölek en tikketet! 10 Plays • 04 Aug 2019

0:05 1:18

5 Share

A *tikketet* formát inkább csak akkor ajánlatos használni, **ha nem vagy alig áll fenn a megbélyegzés veszélye**, vagyis **otthoni, baráti** közösségben.

+ őket : őköt

Az *őköt* is nyelvjárási forma, akárcsak a *tikketet*, ugyanaz érvényes rá, mint a *tikketet* változatra, azzal a különbséggel, hogy az *őköt* nyelvbötlésképp is valószínűleg könnyen létrejön olyan emberek beszédében, akik amúgy ezt a formát nem is használják. Az MNSZ2 az *őköt* formára 33 találatot ad (tisztítás után); ez elhanyagolható szám az *őket* formára kapott csaknem 400 ezer találat mellett (természetesen ez utóbbi tisztítás nélküli adat).

C) A személyes névmás birtokjeles alakjai

A személyes névmás birtokjeles alakjait régebben önálló névmásfajtnak tekintették, **birtokos névmásnak**. Ennek nyilván az az oka, hogy az -é birtokjel rendhagyóan kapcsolódik a személyes névmási tövekhez:

<i>Egyetlen birtok</i>				<i>Több birtok</i>	
<i>Egyes szám</i>		<i>Többes szám</i>		<i>Egyes szám</i>	<i>Többes szám</i>
enyém		mienk	miénk	enyéim	mieink
tied	tiéd	tietek	tiétek	tieid	tieitek
övé		övék		övéi	övéik

A táblázatban csupán a **kodifikált standardban is elfogadott** változásokat látjuk; a változások köré valójában ennél jóval bővebb, ahogy az alábbi alfejezetekből ki is derül majd.

a) A birtokjeles formák változása

A személyes névmásnak további alakjait, azokat, amelyek nem minősülnek standardnak, az alábbi táblázat tartalmazza. Ezeket fogjuk alább áttekinteni, típusaik szerint.

<i>Egyetlen birtok</i>				<i>Több birtok</i>			
<i>Egyes szám</i>		<i>Többes szám</i>		<i>Egyes szám</i>		<i>Többes szám</i>	
enyim	enyimé	mienké	miénké	enyémek	enyimek	(mienkek)	(miénkek)
	tiedé	tieteké	tiéteké	(tiédek)	(tiedek)		
		övéké					

+ **tied : tiéd, mienk : miénk, tietek : tiétek**

Amint látjuk, ezekben az alakokban **változást** találunk a **rövid** és a **hosszú** magánhangzót (konkrétan e-t, ill. é-t) tartalmazó tövek közt.

A nyelvújítók a hosszú magánhangzós változatokat „egyelőre” **beszélt nyelvinek** tartják, de elismerik, hogy „benyomulóban vannak” a választékos stílusba is.

Részletesebb empirikus adatok nélkül is biztosan állíthatjuk, hogy ez a „benyomulás” rég **meg-történt**.

Biztosnak mondható, hogy mindkét forma **közömbös** stílusértékű, azaz **bármilyen stílusváltozatban helyénvaló**.

Az MNSZ2 adatai szerint a „beszélt nyelvinek” vélt *tiéd* forma csaknem háromszor gyakoribb a *tied* formánál, hasonlóképpen a *miénk* is csaknem háromszor gyakoribb a *mienknél*; a *tié-*

tek több mint kétszer gyakoribb a *tietek*nél. (Mindhárom esetben a toldaléktalan formákat számoltuk.)

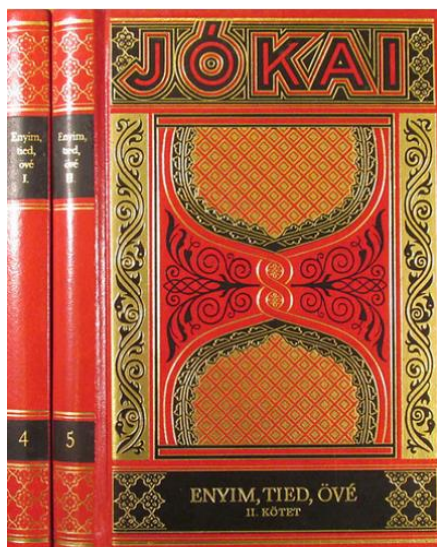
Bátran használhatjuk **bármilyen stílusú** beszélt vagy írott nyelvi szövegben akár a rövid, akár a hosszú magánhangzós formákat tetszésünk szerint, mások kéziratában pedig bármelyiket egyformán elfogadjuk. A **gondozott** szövegekbe is beleillenek.

+ *enyém* : *enyim*

Az egyes szám 1. személyű *enyém* birtokos névmás a **népnyelvben** az *enyim* változattal váltakozik.

Ez ahhoz hasonló váltakozás, mint amelyet a **névszók** témakörét tárgyalva láttunk az egyes szám 3. személyű birtokos személyjelek esetében, vö. *kezeit* : *kezeit*. L. a *Nyelvi váltakozások a névszók körében (Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések)* című kötetben.

“OLY SZÁMOS CSALÁDNÁL, MINT AZ ENYIM” – SZÉCHENYI MINT MOSTOHAAPA

Ezúttal a blog gazdája, Fónagy Zoltán mutatja be az egyik legismertebb magyar történelmi személyiséget egy alig ismert szerepében.

Az *enyim* forma a nyelvművelők szerint is, a valóságban is a mai magyar nyelvben **népies, nyelvjárási** jellegű.

Ebből következően az *enyim* használata az **informális** stílusra korlátozódik, de ott is jobb, ha csak olyan közegben használjuk, ahol **nem áll fenn a megőrzés veszélye**.

Ezzel szemben az *enyém* **köznyelvi** formát minden korlátozás nélkül bárhol használhatjuk, mert **közömbös** stílusértékű.

Ennek megfelelően az MNSZ2-ben az *enyim* névmási formát tartalmazó szövegek egy kicsi része a valódi besznyét, ill. az informális, laza írott nyelvet tükrözi (vagyis spontán nyelvhasználatból származik); másik része régebbi szövegekből vett idézet; a találatok harmadik részében az *enyim* stíluseszköz.

Néhány példa:

– Majd egyszer összejövünk – mondta Gyurica. Az ital kellemesen kábította. – De hát várnak Anyáék... – Most egy konyakot, ha már ilyen a véletlen. Kisasszony!... Legfeljebb várnak holnapig... Hál' istennek, egészségesek, ugye? – Hála istennek... – morogta Gyurica, s gépiesen megkopogtatta alulról az asztallapot. – Az enyim is bírja még. Ötvennyolc éves, de öt tehenet is megfej, amíg a többi kettőt... (Jókai Anna)

Hirtelen gyökeret ver az öreg Tima lába. A lány megbújik mögötte. A létrán túl négy-öt lépésre két bozontos farkas áll. Nyüszögnek, dagasztanak a fal mellett, felhúzott ínnyel szagolják a hodály ajtaját a kan s a nőtény. – Ezek bagzottak. – Jaj, észrevettek. – Menj vissza gyorsan! – Maga is jöjjön! De az öregnek eszébe sincs visszafordulni. Tömött haraggal indul a farkasok felé. – Tehén, az enyim! Az kellett nektek! S most a juhok, azok is kellenének! A kutyamindenit! Tézi átöleli a nagyapja derekát. De az öreg lerázza magáról. – Menj bé! A csupa fényben ott áll a két vad. (Kányádi Sándor)

Ha lett volna ilyen könyvbekötött Naplóm, az más. Mint ez a lila vonalas. Itt van hely a soroknak és muszáj egyenesen. Enyim meg mindig fölfele görbül, nem tudom miért. De például Kurilla elégette, amit zsebeimből kiszedtem teleírva mindet. És én tiltakozni nem mertem öfelé sosem. Ez rossz emlék. Hogy az én fáradságos írási munkálkodásomat ő tűz martalékául égesse el. Amíg közben Terv cigarettára gyújt. Talán kétszer ha megkínált a rohadék. (Závada Pál)

Az én lányom osztálytársa volt a Misinek. Olyan tiszteletben tartja, hogy mindig visz ki neki valamit. Értékeli a munkáját. Mindig mondja nekem, mert látja, milyen szép rendben van a kert. Mondja: anyu, fizesd meg! Tudom, hogy Ilike néni meg is fizeti. – Itt van egy sor uborkám, ide meg lesz egy sor paprika e. Addig az enyim, a kerítésig. Ide kell az az oszlop, hogy a Misi letegye. Le is fogja ásni, Annus néni már megígérte, hogy küldi a Misit. (sajtó)

Még az özvegye adta ki Melius Juhász Péter *Herbarium Az Fáknek Fűeknek nevekről természetekről és hasznairól...* c. könyvét (83. ábra), amelynek előszavában így fordul olvasóihoz: „Az kinyomtatásnak munkája s költsége enyim. Ezt én töllem, ilyen szegény özvegy Asszonytól az Magyar nemzet jó néven vegye.” (tudományos)

R.: – De hát miért nem őriztették akkor? Miért nem alakították meg frissen az erdőbirtokosságot? Én rokkantnyugdíjas vagyok és nekem ötvennégyezer forintos a rokkantnyugdíjam.
R.: – Önöknek mennyi? Ötvenezer forint nincsen. Harminchétezer. Enyim is negyven.
(besznye)

Tényleg? Te jó ég, Robzon! Várjál, gyorsan megnézem újra melyik verziót küldtem el. Te! Megnéztem. Szerintem az enyim kicsit más. Tudnál esetleg készíteni egy fotót a Te monitorról és elküldeni postán? (fórum)

A zan agyelefánt:) nemmegy be a zoroszlán barlangjába, mer' foglalt jelet mutat a készülékje. Viszont illendő távolságból szemléli az barlangbejáratokat. Meg is állapítja a végére: az enyim szebb is, jobb is, uccu a papucs alá:). (fórum)

Meggyes ész nélkül vett fel hiteleket MINDENRE, aminek volt értéke a városban, majd szépen kiszivattyúzta azt... Tette annak a biztos tudatában, hogy 2010 után a Fidesz megfélezi az adósságot. Elszólta magát, ugyanis. ha két ember összebeszél, hogy: –Te, figyu, polgármester vagy, vegyél fel 18mrd forint hitelt, és két cégen keresztül fele a tied, fele az enyim, a város meg kap egy szép új főteret. (közösségi)

Au... erről bezzeg lemaradtam. Na jóóóó... Főzők egy vödör mentateát, oszt enyim mind – mert a kölkeim nem szeretik, a nejem nagyon nem szereti, a járdán meg nem fogom osztogatni. Esetleg ha valaki itt virtuálban kér egy fél merőkanállal, annak szívesen... (Majdnem azt mondtam, hogy lefényképezem, de mivel a szappantartómnak behorpadt a képernyője, ez az opció nem játszik.) Na szóval, aki itt kér, annak szívesen mesélek róla. :-)))))) (közösségi)

Az enyim vagy senkié! – belvárosi tetőteret vesz a belügyminiszter volt üzletfele

2015. augusztus 18. 7 perc

ATLATZSO

A grundon a tőkésyerek voltam, enyim volt a labda

RÁCZ LAJOS BESZÉLGETÉSE KONRÁD GYÖRGGYEL

Az első két beszélgetésben alapvetően a rokonsággal, a családdal foglalkoztunk. Addig sikerült eljutnunk, gyerekként hogyan láttad azt a világot, amibe beleszülettél. Azt gondolom, maradjunk egyelőre még a gyerekkornál. Hiszen Mérei Ferenc...

Progra

Teszttek / Márkák / Magaz

Autók » Volvo » S40, V40 (1995-2004)

S40, V40 S40 2,0 *****

Nyugott, kényelmes, biztonságos és enyim!

Szöveges ítélet

A kezdet: Autó csere mert öreg (1981) a BMW már. Újpesti kereskedésből elhoztuk az autót és fülig ért a szám! Gyönyörű, van teljesítmény, biztonság (mintha talpig páncélban állnék a rámrontó plüscucok ellen),

+ *enyém (: enyim) : enyimé, tied : tiedé, mienk : mienké, tietek : tieteké, övék : övéké*

1. Itt a váltakozás abban áll, hogy a névmás vagy **nem tartalmaz** a szó végén **-é birtokjelet**, vagy **tartalmaz**.

Az **-é birtokjelet** is tartalmazó *enyimé, tiedé, övéké* formákat a nyelvvelők **nyelvjárási** alakoknak mondják, amelyek igényes beszédben „hibásak” és „okvetlenül kerülendők”, sőt némelyek szerint „vulgárisak”.

Birtokjellel ellátott	Birtokjellel el nem látott
Ez a ház az <u>enyimé</u> , az meg a <u>tiedé</u> .	Ez a ház az <u>enyém</u> , az meg a <u>tied</u> .
	Ez a ház az <u>enyém</u> , az meg a <u>tiéd</u> .

A felsorolt alakok többsége valóban inkább **nyelvjárásinak** látszik, az *övéké* kivételével. Azt, hogy használatukat bizonyos helyzetben érdemes kerülni, jól mutatja a következő megdöbbentő eset, melynek szenvedő alanya Tallós Rita színművész, akivel Vajda Márta beszélget a rákbetegségéről. Részlet az interjúból:

– **Hogyan derült ki a betegség?**

– Elég hamar kiderült, a fürdőszobában vettem észre, hogy van ott valami nem odavaló. Aztán felgyorsultak az események, mert azonnal mentem orvoshoz és mammográfiára.

– **Tehát önvizsgálat útján vetted észre, nem egy orvosi szűrésen például...**

– Igen. Az a vicc, hogy volt szűrésem márciusban, és akkor még nem volt ott a 2,5 centis csomó. Az az érdekes, hogy pillanatokon belül meg tud nőni. Észrevettem, és akkor elküldtek

mammográfiára. Nagyon kellemetlen volt, a doktornő belemondta az arcomba, hogy ez rák, minden empátia nélkül. Nagyon jó diagnosztá volt, igaza volt, csak a tálalás nem volt a leg-szerencsésebb...

– **A doktornő magatartása nem volt empátikus... Lehet, hogy ezzel a nyers stílussal jobban elérte benned az együttműködést. Mit szólsz ehhez?**

– Sokkolt a dolog és ráadásul megkérdeztem tőle, hogy az az én mellem ott kivetítve? Viccesen mondtam neki, hogy: "az ott az enyimé?" Rám szólt, hogy: "enyém!". Erre én: "ne haragudjon főorvos asszony, bírom a magyar nyelvet, mert ez a foglalkozásom, én ezt csak viccnek szántam". Ezen annyira felbőszült, hogy belemondta a pofámba még a biopszia előtt, hogy ez bizony rák. Mire én is rávágtam: "doktornő drága, hátra még van a biopszia... várjuk ki..." És akkor jött megint ő: "ez meg az én szakmám". Nem tudok az ilyenekkel mit kezdeni. A Hippokratészi esküt sutba dobta, hiszen ahhoz hozzátartozik az is, ahogy a beteg emberekkel bánni kell.

A doktornő viselkedését nem érdemes kommentálni, viszont a színésznő reakciója is tanulságos: nem azt mondja, hogy bírja a magyar „köznyelvet”, hanem azt, hogy bírja a magyar „nyelvet”, mintha a magyar nyelvben mint olyanban volna „probléma” az *enyimé* formával.

Ebben a gondolkodásmódban a **nyelvi homogenizmus** és a **nyelvi standardizmus** ideológiája nyilvánul meg.

Az internetes példák is azt mutatják, hogy az *enyimé* erősen jelölt forma.

– Hogy éltek? Kié ez a ház? – Mi csak albírletbe vagyunk. Nem lehet rá lakásfenntartásit kérni? – Kell egy bérleti szerződés. – Ja, akkor hagyjuk. – Miért? – Ússe ad. – Ki nem ad? – Hát akijjé a ház. – Hogy lett az övé? – Kamatra vettünk fő píz, mikor meghalt az uram. Há miből csináltam vóna virrasztást? – Van róla papírod? – Nincs. Jöttek, oszt má nem is az enyimé a ház. Aszonták ha fizetek albírletet maradhatok.

Ez mennyi benzint eszik? – kérdezi Jenő, amikor először látott drónt. / – Valamivel menni köll neki! / – Hun van ebbe' a tank? Mer' én tudom, hogy az enyimébe hol van! / – És akko' hol köll beletenni a benzint? – kérdezi Jenő.

Nehéz életben tartani magamat ebbe a zsupori városba. Alamizsnát legföllebb a szentfazék úriasszonyok hajtanak itten a kalapba, de azok se az enyimébe, mert rólam azt hiszik, törökök ivadéka vagyok. Mivel Mahometnek csúfolnak. Mer a vezetéknevem Török. De az se az enyimé, hanem a második nevelőatyámé, rózsabokorba születtem, ahogy mondani szokják. (Vámos Miklós: Hattyúk dala)

Milyen tökéletes mondat. Világos példázata annak, hogy a Fidesz és kiszolgáló személyzete miként gondolkodik. Úgy bármiről, most éppen a klímafenntarthatóságról és a környezetvédelemről. „Vissza kell venniük”. El kell venniük, birtokolniuk kell. Mindent ehhez mérnek, mindent csak így tudnak értékelni: „enyimé” vagy másé. Pont. Mintha a környezettudatosság és a bolygónk sorsáért való aggodás kisajátítható, birtokolható lenne.

A Share a Coke ötlete – bár végtelenül egyszerű – pont ettől szívfájdítóan jó. Rajta van a nevem, enyimé, hihi, mindenki örül a párszáz forintért vásárolt, mégis személyes, méretre szabott terméknek, és önként nyomja a piros kólás képeket a Facebookon akár a saját falára is, nem csak a termék oldalára.

S miközben előnti őt a hányáshoz közeli undor, azt határozza el, hogy létezése bizonyítására regényt kell írnia. A regények első szavai, félmondatai jelentősek, az enyimé az édes faszom, így, felrúgva az akadémiai utasításokat, mert ez összegezte azt a létbéli állapotot, amibe a traktorista kép lökött.

Felérem ésszel, hogy ez egy szakítás utáni sziporka, és nézek nagyokat, hogy mi, hímek akkor tudjuk a legnagyobbakat fogadkozni, amikor már senki sem figyel ránk. (Vagy akkor is

<p>hazudunk, amikor nincs tétje.) Más megközelítésben: még akkor is a tulajdonlással vagyunk elfoglalva, amikor már semmink sincsen. Mert a mondat értelme, ugye, egyértelmű: „nem hagyhat sz el, mert örökre birtokollak, kizárólagos szerelmem által”. <u>Enyimé</u> vótá, <u>enyimé</u> lesző.</p>
<p>Karcsi – a raktáros – odaadta a cuccot, amit le is tettem az asztalomra. Gondoltam, amint lesz egy kis időm, lemegyek a pinyóba és belepattintom a szerverbe. Ott pihent eredeti gyári csomagolásban az asztalon. Egy kicsivel később megyek vissza az asztalomhoz, hát látom ám, hogy nincs meg a cucc. Spanom mondja, hogy most láttak egy furcsa, rút valamit futni a folyosón. Hóna alatt valami csillogóval... Nézzük az ipari kamerát, hát látjuk ám, hogy a csúf, gonosz Szméagol fut a cuccal, miközben dilettáns hangon hajtogatja: „Kisz drágaszágom!!! Drágaszágom, asz <u>enyimé</u> lessszel! ... Drágaszágom...” Elkaptuk, és jól elkapáltuk. Elvettük tőle a HUP közösség tulajdonát képező tárgyakat, majd egy torx csavarhúzóval felfegyverkezve megközelítettem a pinyót.</p>
<p>Már a harisnyás buli után is odamentünk, illetve én nem, mert én mentem trélert intézni a drágaságnak, ami a Rákóczi úton bírt megállni. Szerencsére a szőke csajokat gyorsan kiségit mindenki, pár rakodó arc gyorsan betolt a kisutcába, aztán megkérdezték, mit csinál magácska ezzel az ormóttan vassal? <u>Enyimé</u>, szeretem...</p>
<p>Esős reggelre ébredtünk, de a kakaós csiga mindenki kedvét feldobta („Főleg az <u>enyimét</u>” – Szalay Zsoltika). A reggelit a szokásos faktorozás követte, ami után megérkezett értünk a busz. Elmentünk a Csodabogyós Barlanghoz Balatonedericsre egy túrára. Két kisebb csoportba rendeződtünk, átvettük az overálokat és a fejlámpával felszerelt kobakokat. Adrienn csapata, Eszterrel, a túravezetőnkkel, az élen elindultunk a hegyre.</p>
<p>Vasárnap főmedvének, <i>Paddington</i> zúzza az HBO-n este nyolckor, mint anno a tévémaci, de tizenegy után befigyel a Vén John is a Dunára vagy a <i>Rio Lobóra</i> – folyó, folyó, nem mindegy. Itt a télies idő, sálat kéne már venni, az <u>enyimé</u> meg tök olyan, mint a Johné.</p>
<p>Jajj, <u>enyimének</u> nem volt még műtété szerencsére, a legnagyobb „sebészeti” beavatkozás az a foghúzás volt, ellenben 8-9 évesen átesett egy sárgaságon... No, remélem mindenki tudja, hogy az a világ legszörnyűbb betegsége!!! :) / Azóta mindent arra lehet fogni, állandóan azt hallom hogy bezzeg akkor naponta vérvétel, meg tejbegríz, meg gyógyszer mindez vagy 10 napon át! Bizony! :)))</p>
<p>Hahh! A 17 számon tartott magyar nyelvű WP-blog közül ma az <u>enyimé</u> a második legnépszerűbb (és a többi kategóriába is sikerült magam felnyalni a dobogó középső lépcsőjére : D). Köszii!!! Az a neve egyébként az egésznek, hogy BOTD – roppant szellemdúsan annyit tesz, hogy Blogs of the Day (mostanában imádom az ilyen betűszavakat...). Tényleg, ezek...</p>
<p>Baj, hogy magában van... S ne hidd, hogy nem t'om, mennyit ér... Én ennyit tudok érte ajánlani. Egyébként tényleg zsír kis ram, ha nem lesz az <u>enyimé</u>, akkor is jár egy uP!!!</p>
<p>Nem, nem tudok angolul (még/már), nem hegedűzök (már), nem festem a hajam, nem piros a cipőm, nem eszek mignont (most épp ☺), nem szívok füvet (tényleg), nem bulldog a kuttyám, nem tartok macskát (na jó van a háznál de nem az <u>enyimé</u>, hanem úgy van ☺), eszem húst (sokat)...</p>
<p>„Milyen bizniszet úztok ti az én teremem, patkányok? Mert ami ott kéz alatt átmegey, az eleve az <u>enyimé!</u>” – Ne izguljá tesó, jó biznusz ez, 3D, tudod! Na nehogy má csak a kis éneklő ribiknek jusson a nagy lé!</p>
<p>Közben szólok, hogy mielőtt mindenki elpazarolja az energiáját erre a posztra, mingyárt élesedik az <u>enyimé</u>. Márta néni reloaded.</p>
<p>Montammáá!! Ha ennyire nyűgös a szerkezet, cseréld el az enyémre/ persze szőrén/ és kapsz egy szuperül kiforrott járgányt... ☺ Csak a színe ne lenne olyan... Bár igaz, az <u>enyimé</u> se teccik... :- (de az ember igyekszik és ha tud, segít!</p>

Hogyan írjuk helyesen: enyém vagy enyimé?

helyesírás • 2018. április 17.

enyém.

A magyar helyesírás szabályai szerint így írjuk helyesen ezt a szót: enyém.

A jobb felső képhez meg kell jegyezni, hogy a feltett kérdésnek valójában semmi köze a helyesíráshoz, mind a két formát kiejtés szerint írjuk, a hangzó beszédben [enyimé] hangalakú szó leírva természetesen *enyimé*. A valódi kérdés az, hogy az *enyimé* forma milyen stílusú szövegekben használatos.

Ami az *övék* : *övéké* váltakozást illeti, az MNSZ2-ben minden hatodik előfordulás *övéké*, s vannak bőven találatok **választékos stílusú szövegekből is**.

A férj fizetése 4800 forint, a feleségé 4550 – mondom elsősre, hogy a kombájnost ne feledjük. S efelől is kíváncsi vagyok Tóth Erikáké anyagi helyzetére. Katiék olyan lakásban laknak, ami nemrég, első látogatásom idején iskola volt. Kis cigánygyerekek zsvajogtak benne. S most színes tévén nézzük a meccset, sárga sütemény fölött. Az udvaron májusfa, bár azt mondják, az elöl lakó óvónőnek állították, ez a májusfa-tisztelgés az övéké is. (Ágh István)

De kirakataiban, mint dollárérték a tőzsdén, veszedelmesen zuhanni kezdett a legszebb ruhaköltemények értéke is, a szöveteké, a selymeké, a vakító ingmelleké. A nyakkendők, a hegyes orrú lakkcipők egyszeriben egy messzi kor esendő találmányaiként hatottak. Múzeumi kacatként. Az elpuhult Európa gyémántgombos divatdiktátorai visszavonulhattak a leereszkedő alkonyat mögé. Az újmódi, az Európát legyőző, az igazi előkelő viselet az övéké volt. (Csoóry Sándor)

Nemcsak számunkra jelent ez bennünket tizedelő szomszédságot, de az európai etosz megtiprását is jelenti. A magyar fájdalom már csak ezért sem választható el a románétól. Menekültjeink és a halottaink egyúttal az övéké is, az ő temetőikben is helyet kérnek és otthon maradnak. E két nép csak a felülemelkedésnek ezzel az érzületével és szemléletével maradhat meg embernek és európainak úgy, hogy a szomszédságuk holnapja végre olyan legyen, amilyenre a legkiválóbbjaik és a rontatlan névtelenjeik mindig is törekedtek. (Mészöly Miklós)

Lassan-lassan elmerült a film klasszikusan egyszerű meséjében, látva ezért a vászon alján a T alakú, már megvarrt beszakadást, az ún. érzelmi pontokon közel állt a síráshoz, meghatottsága fokozatosan ihletettséggé omlott, egyféle biztonságos beleérezzé, a fiatalember sorsa a vásznon egyre romlott, tüzes tekintete az áldozaté, a Bárányé, és ezzel összefüggésben, így gondolta, az övéké javult, profán megváltás, a fiatalember szép színészarca látszott, kis túlzással szólva, szavatolni a biztonságukat – de aztán, amikor egy torokszorító jelenet hatalmas csöndjébe értek, akkor, ebben a művészet által előhívott hangtalanságban, szent mozcisöndben, valaki irgalom nélkül húzni kezdte az óráját föl, föl, föl!!! (Esterházy Péter)

<p>Vagy fölismerte a teendőket, és rájött, hogy itt népszerűtlen intézkedésekre volna szükség, érdekek sértésére, beismerésére annak, hogy a hitegetésből kotyvasztott demagógiának valamikor mégiscsak véget kellene vetni – ezért nem vállalta, nem merete vállalni egy ilyen politika meghirdetését és megvalósítását. Vagyis a Bokros Lajosnál lényegesen kisebb súlyú csomagot sem postázta, noha tudta, hogy az országnak érdeke lett volna ez, és még inkább ama négymillió érintett magyarnak, akik az uniós csatlakozás legnagyobb vesztesei lesznek. (Némi magyarázat: a jövedelmeket a mezőgazdaságban is a munka termelékenysége határozza meg. Nálunk tizenkétannyi termelő sűrög az agrárium asztala körül, mint Dániában, a teljesítményünk mégis eltörpül az <u>övéké</u> mellett.) (sajtó)</p>
<p>A Biztonsági Tanács felszólította a feleket, hogy tartsák tiszteletben a nemzetközi döntőbíráskodást. A boszniaiak reagálásából, értékeléséből az derül ki, hogy egyik fél sem elégedett, pedig a hatalmaknak az volt a szándékuk, hogy – a konfliktussal fenyegető válság kiélézése nélkül – mindkét követelésnek, bár részben, eleget tegyen – számolva azzal, hogy mindkét fél csak a döntésnek számára kedvezőtlen részére reagál majd. Így született meg a salomoni döntés, amely tulajdonképpen halasztást jelent, de egyúttal nyomásgyakorlás is a szerbekre, hogy engedjék haza a menekülteket, biztosítsanak a bosnyákoknak és a horvátoknak kijáratot a Szávára, különben nem lesz az <u>övéké</u> a számukra „életfontosságú” (melléleg a háború előtt muzulmán többségű) Brcko városa. (sajtó)</p>
<p>Kassák pedig nem felel meg e mércének: „Kassák 30-as évekbeli attitűdje még a népiekhez viszonyítva is problematikus”, mert lázadása kevésbé konkrét és hatásos, mint az <u>övéké</u>; s mert a munkásmozgalommal szemben ellenséges lépései is voltak. „Mindezt figyelembe véve Kassákot jelentős forradalmi kezdeményező szerepe ellenére sem tekinthetjük szocialista költőnek.” (tudományos)</p>
<p>1948–49-ig tartott a nagy lelkesedéssel végzett munka, egészen addig, amíg a beszolgáltatást be nem vezette a hazai agrárpolitika. Az említett család az egykori Dreher-birtokból kapott 4 holdat, és ennek igen magas volt az aranykorona értéke. Az említett 7 holdnak a birtoklapra rávezetett aranykorona értéke 121-et tett ki. Az adót, a beadást, a kollégiumi díjat, mind-mind ez után állapították meg. A faluban néhány 15 holdasnak kevesebb volt a kötelezettsége, mint az <u>övéké</u>, mert alacsonyabb volt a terület aranykorona értéke. (tudományos)</p>
<p>Azért nem akarok tovább beszélni, mert a bizottsági vitában ezek különböző vonatkozásai bőven felmerültek. Azt szeretném csupán csak hangsúlyozni, és ha sikerülne egy más fogalmi alapra áttérni, tehát ahol a vadgazdálkodási körzet fogalmát helyezné középpontba, s annak megfelelően rendezné a dolgot, akkor két szempontból változna a törvény szellemisége: Egyik oldalról elsődlegesen sugallná, hogy a vadgazdálkodás az az egyébként gazdálkodók társaságának legyen az elsődleges feladata, és csupán az lenne rendkívüli eset, amikor nem az <u>övéké</u>, szemben a mai törvénytervezettel, ami egy fordítottat sugalmaz. (hivatalos)</p>
<p>Én azt mondom, hogy boldogok a gázvagyon-információban szegény önkormányzatok, mert nem <u>övéké</u> a gázvagyon-jogosultságuk nagyobbik és teljes fele? Inkább boldogtalanok kell hogy legyenek, ezért államtitkár úr iménti közlését morálisan messze üdvözölni tudom. (hivatalos)</p>
<p>Van egy programja a Magyar Autóklubnak, amit most már harmadik éve több tíz városban bonyolítottunk le, több ezer ember részvételével, gyerekekkel, felnőttekkel, megdöbbenve tapasztalom, hogy a szülőket egyszerűen abszolút nem érdekli, hogy az ő gyereke, hogy közlekedik. Gondoskodik róla az iskola, az önkormányzat, a rendőrség, egy civilszervezet, csak ő nem. Ő nem. Nem fogunk egyről a kettőre jutni, ha a szülők nem veszik tudomásul azt, hogy elsősorban a felelősség az <u>övéké</u>. (besznye)</p>
<p>Rengeteg adatfelvétel van erre, a családjukban hisznek, a saját egyéni érvényesülésükben és legfeljebb települési, ágazati érdekeket fogadnak el sajátjuknak, ami különösen kellemetlen, hogy a rendszerváltás után nem javult a helyzet, hanem nagyon sokat romlott. Tehát azt lehetne gondolni és a térségben ez sok helyen előfordult, hogy végre úgy érzik az emberek,</p>

hogya ez most már az ő hazájuk, ez az övéké, ez az állam értük van és hogyha ez így van, hogyha így érzik, akkor ezért az államért, ezért a hazáért érdemes áldozatot hozni. Na most Magyarországon inkább az ellenkezője történt. (besznye)

És az alapellátásba nem tartozik bele a hittan! Újabb hasonlat: vajon a, bocs, romák kultúráját tanítják-e az isiben? Ja, Zsámbékon, pár embernek. Pedig az övéké is szerves része a magyar kultúrának, és mennyi előítéletet lehetne ezzel lerombolni! Akkor miért tanítsák a hittant? Elgondolkoztál már azon, hány százaléka támogatná a szülőknek a kötelező hitoktatást? Biztos vagy abban, hogy a többség? (fórum)

Aki annak tudatában nem választ, hogy tudja, a választás nélküle is érvényes lesz, az elfogadja a választás eredményét. Ebből következőleg elméletileg „szavazata” inkább az igenhez áll közel, mint a nemhez. Miután azonban a választás végeredménye a résztvevők szavazataitól függ, az övéké elvész, véleményük nem megfogható, nem is értelmezhető. Felesleges tehát bárhová „odaszámítani”. A kormányok a többség akaratából kormányoznak, hiszen csak egy kisebbség nyilvánította ki, hogy inkább az ellenzékét látta volna szívesen hatalmon. (fórum)

Övéké lett az év cukormentes tortája, mégis bezárnak

TAFELSPICE / 2018.03.22. 10:03

EZ A CIVIL 4 ÉVÉ FRISSULT ÚTSZÁRA, A BÉNNÉ SZERPELŐ INFORMÁCIÓK A MEGELÉNIÉS IDEJÉN PONTOSAN VOLTAK, DE MARRA ELAVULTAK LEHETNEK.

Varga Viktor barátnője szerint az övéké a világ legnagyobb szerelme

MOKKA

Gyöngyösi: Orbánéknak a CEU-val az a bajuk, hogy nem az övéké

CEU GYÖNGYÖSI MÁRTON JOBBIK OKTATÁS

2018. 10. 27. 20:47 / Németh Márton

Szolgákat akarnak nevelni.

IFFHS: kiderült, övéké az elmúlt évtized legerősebb futballbajnoksága

Övéké volt a világ leghosszabb házassága, döbbenet meddig tartott

4. Azt, hogy a mi kertünk a kerítésig tart, az övéké a láthatárig.

„Mintha csak az övéké lenne a város” - a debreceni ellenzéki képviselők sem láthatták még a 600 milliárd forintos tervet

Tóth Tamás - 2020-06-13 13:19:46

Tóth Gabi: "Látják, hogy más is lehetek, nem csak az övéné" - Mi derült ki az énekesnő párkapcsolatairól?

2023.08.14. 11:47 Blikk Tóth Gabi énekes

Marasztalni az ünnepet, az együttléti örömet

2018.10.01. 07:30

A háború után az első első osztály az övéné volt Szabadbattyánban

A frontot követően téglákra fektetett deszkák szolgálták asztalgyanánt, a sámit hazulról hozták. Így kezdődött 1945 szeptemberében a tanév a fruskák és legénykék számára.

SZÁGULD A JÓKAI: ÖVÉNÉ A LEGJOBB VIDÉKI MUSICALPRODUKCIÓ!

Hír6.hu

2017. március 9., csütörtök 09:13

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU Új kérdés Valótlan Zene

Kezdőoldal » Szórakozás » Zene » Hooliganshez hasonló zene,...

Listva 2

Üzeneteid

Kérdéseid

Saját kérdéseid 1

Megválaszoltjaid

Figyelt kérdések 1

Krisztian132 kérdése:

Hooliganshez hasonló zene, biztos hogy nem az övéné de talán egy ugyan úgy kinéző banda a 2000 ezres évekből, és videóklipbe ilyen ablakokból énekelnek narancssárga lila színekből áll szinte a klip , esetleg akinek beugrik segíthetne megtalálni!?

Mind az MNSZ2 adatai, mind a képernyőképek arra utalnak, hogy az *övéné* formát a beszélők **egyáltalán nem érzik nyelvjárásinak**, és nemcsak **bizalmas** vagy **kiegyenlített**, hanem még **választékos** stílusú szövegekben is használják, beleértve a szépirodalmat is. A **formális** stílusú szövegekbe viszont az *övéné* **nem illik**.

Ebből következően az *övéné* névmást bátran használhatjuk nemcsak az **informális besznyében**, hanem az **informális írott nyelvben** is. A **formális** nyelvben és a **választékosban** is célszerű az *övéné* formát használni, bár az adatok alapján nem zárhatjuk ki, hogy az *övéné* stílusértéke közel áll a közömböshöz.

Hasznos lenne az összes felsorolt névmást empirikusan megvizsgálni annak érdekében, hogy pontosabban megállapíthassuk használati körüket és stílusértéküket.

2. Érdemes még megjegyezni a *Nyelvművelő kézisztár* nyomán, hogy olykor az is előfordulhat, hogy az *-é* birtokjel **nem hagyható el**, mert tényleges funkciója van a mondatban:

Ott az a kémény az enyémé (ti. az én házamé), az meg a tiedé (mármint a te házadé).
A mienkét látom (ti. a mi házunkét, pl. a tetejét), az övékét nem.

Ilyen esetekben a nyelvűvelők szemében is **kifogástalanok** az *enyémé, tiedé, övéé, mienké, tieteké, övéké* alakok. Kérdés, hogy a **tényleges nyelvhasználatban** is **találkozhatni-e** ilyen alakokkal, vagy csak elméletileg léteznek.

Természetesen egyetérthetünk azzal, hogy az -é birtokjeles alakok **kifogástalanok** és bármilyen stílusú szövegben használhatók, amikor funkciójuk van. Igaz, a hétköznapi nyelvben valószínűleg ilyen formákat nem vagy nagyon ritkán használunk, ezek inkább csak a **gondozott szövegekre** lehetnek jellemzőek.

+ *enyéim* : *enyémek* (: *enyimek*)

Az *enyémek* és az *enyimek* formák a nyelvőrök szerint „bizalmas-pongyolák”, és „csak a kevésbé igényes élőbeszédben” tartják őket elfogadhatónak.

A két forma közt valójában nagy a különbség: az *enyimek* **népies, nyelvjárásias**, az *enyémek* viszont **köznyelvi**. Valószínűleg hasonló lehet a státusza, mint az *övéké* formának: a **választékos** stílusba jobban beleillik, mint a **formálisba**, de igazán a **bizalmas** stílusra jellemző.

Bár a nyelvőrök szerint az *enyémek* „újabban terjed”, az MNSZ2-ben csaknem háromszor több *enyémek* van, mint *enyéim*! Nézzünk meg néhány példát:

Hogy a modern művészetben minden stílus lett, azt a művészetnek tudnia kell, és ebben a tudásban van az ironia (az iróniára ítéltés). Hogy a kikerülhetetlen parodisztikussággal szembe lehessen nézni. Ezért neveztem én az Emlékiratok könyvének mondatait aláaknázottaknak. Ezért nem olyan egyszerű Nádas mondjuk az utolsó modernnek nevezni. Nádas alkata modern. De a prózája...? Különbözőségeink és hasonlóságaink összetettebbek. Az enyémek többnyire ál-hosszú mondatok, én inkább mellérendelős vagyok. Ez a jelleg, itt kanyarodhatunk vissza a fordításhoz, a magyar nyelv és az én jellegem komoly nehézségek forrása például a németben. (Esterházy Péter)

Utasítások érzékszerveimnek és az érzékszervek utasításai. Látni, ízlelni, tapintani, szagolni, hallani. Jönnek a képek, színek, mozgás, mozdulatlanság, nagyság, kicsinyiség, molekulák, Himalája, arcok, szemek, mosolygó szájak ahogy kinyílnak, nyílnak ki, mozduljanak, közeledjenek. Felém nyújtott kezek, futás tőlem, öklök, mutató ujjak, felém botorkáló lábak. Kényszerek, az enyémek és másoké. Nem akarok tapintani, de tapintok, bedugom a fülem, de hallok, ki kell nyitnom becsukott számat, behunyt szememet. (Kuczka Péter)

A vitában az győz, aki ezt a lényegét, ezt a közös lényegét teljesebben tudja kifejezni. Érzem, hogy már közelednek felém ezek a pontosabb gondolatok, és érzem, hogy a vitában én fogok győzni, pedig, megvallom, sejtelmem sincs a vita rendeltetéséről. Most, hogy ezt írom, világosan érzem, hogy napok, de talán hetek és hónapok óta egy gondolatbarlangban tántorgok. Semmi mással nem találkozom és nem ütközöm össze, csak emberi gondolatokkal. Mások gondolataival, amelyek kivétel nélkül az enyémek, de amelyeket nekem feltétlenül meg kell cáfolnom. (Spiró György)

A kérdőívet Tomka Miklós vallásszociológussal készítettük: az ő kérdései főképpen a vallásssághoz-hithez-egyházhoz való kapcsolat témakörét szondázták, az enyémek pedig – meg-

ismételve a kilencvenes évek első felében (nyolc közép-európai országban) végzett vizsgálataim főbb kérdésfeltevéseit – a nemzeti identitástudat különböző alkotórészeit, a nyelvhasználati és a művelődési (főként olvasási) szokásokat, illetve mindezek változásait nyomozták. (sajtó)
Senki nem tiltakozott, vagy aki mégis, az hiába. A Nemzeti és az előtte valaha ott állt óra nélkül ugyanis semmit sem lehet elmagyarázni. A részletek, a képek nélkül. A helyszínek nagyon fontosak és nemcsak a történeteikhez beszédes háttérket kereső filmrendezők számára. Én például még adakoztam az új Nemzeti építésére, még szép bélyeget is kaptam a forintjaimért, meg tudom, hogy Gobbi Hilda szervezte a társadalmi összefogást a Városliget szélére tervezett új épületért. Néhány fát valóban kivágtak, a forintok pedig elgurultak. Az <u>enyémek</u> is köztük voltak. (sajtó)
Én nem ragaszkodom a művészet fogalmához, de mivel ilyen környezetben jelenik meg, automatikusan ide sorolódik. A technika sokkal haszonelvűbb, mint a művészet, a technikai szerkezetek sokkal „hasznosabb” célokat szolgálnak, mint az <u>enyémek</u> . Ezeket csak nézni lehet, használni nem – illetve csak szellemi értelemben. De nem zavar, ha valaki azt mondja, ez nem művészet. (sajtó)
A szögek kiverésével túl sokat nem törődött. Kipp-kopp – nem megy, húzz be, megyek tovább. Minek is törődne, hisz a szegek nem az övéi, hanem az <u>enyémek</u> voltak. A bent hagyott szög lyukába sohasem felejtette el betolni az összecsavart névjegykártyáját. A tömegek, amelyek a Vörös-torony hágón keresztül pendliztek, érdeklődéssel figyelték előrehaladásunkat, és Tóni el volt bűvölve. (tudományos)
Matolcsy Györgyöt illeti a köszönet azért, hogy elvégezte a selejtezést, a rostán fennmaradtakat pedig összeszerkesztette. Neki és Mezei Andrásnak köszönhető, hogy a könyv számos részlete korábban kiadványokban megjelenhetett, hogy azokról vita folyhatott és mások véleményét megismerhettem. A könyvet ezért – és a mi kis Privatizációs Intézetünkben folyó munkáért – sok tekintetben kollektív munka eredményének tekintem. Az érdemek közösek, a hibák az <u>enyémek</u> . Külön köszönet illeti a Kulturális Alapot azért, hogy a kiadás költségeihez hozzájárult. Budapest, 1995. október 1. Kopátsy Sándor (tudományos)
A 2003. évben a magyar agrárium – és erről nem szól a fáma egyetlen sorban sem – 400 milliárd forint adóssággal bírt. Ez a 400 milliárd forint most novemberre, hiszen már a gazdasági év végén vagyunk, 500 milliárd forintra növekedett. Ez a növekedés azt jelenti, és lehet ezen mosolyogni, hogy abban a faluban, ahol én éltem, ott, ahol az <u>enyémek</u> ma is élnek, az ilyenfajta eladósodás maga a tönkremenést jelentette; annyit jelentett a harmincas és a negyvenes évek elején, hogy ahol ilyen hitelállományok jelentek meg, ott előbb vagy utóbb a dob is megperdült. (hivatalos)
A névsor valójában lenyűgöző, Agárdy Gábortól Zsombolyai Jánosig számtalan művész nevével találkoztam, melyek régi vagy talán nem is olyan régi élményeket idéztek fel, és gondolom, ezek az élmények nem csupán az <u>enyémek</u> , százezrek őrzik a művészek mondatait, hangját, gesztusait, a rendezők alkotásait, a festők képeit emlékezetünkben. Sokan tanultak a művészektől szeretni, örülni, áldozatot vállalni, s reméljük, hogy sokaknak adatik meg, hogy részesüljenek ebből az élményből. (hivatalos)
A legdrágább képzés – orvosi, művészeti képzés – másfél millió forint. Tudom, hogy ön Pápan született, azt is hallottam egy riportfilmben, hogy az ön szülei szegény emberek voltak. Az <u>enyémek</u> is. Biztos vagyok benne, hogy sem az én szüleim, sem az ön szülei nem tudták volna kifizetni a közel 400 ezer forintot – ön tanítónak, tanárnak készült –, sem a másfél millió forintot, ha orvosnak készül valaki. (hivatalos)
Őszintén mondom, még az utolsó tíz napban, ami a döntő előtt volt, még három napot erősítettünk, még tegnapelőtt is lépcsőztünk egy kicsit, tudniillik az erő, az gyorsan elveszik, a mérközések nemcsak fizikálisan, mentálisan is terhelik a játékosokat, gyorsan elveszik, ha azt nem tartjuk karban, akkor baj van. Az <u>enyémek</u> úgy érzem, hogy erősek, ez végső befolyással lehet. (besznye)

A gyerekek hamar tanulnak, és egymásnak nagyon segítőkészek, segítenek egymásnak, akik tudnak magyarul és kínaiul, segítenek a feladatok megoldásában. Ők nem az én gyerekeim, nekem csak matematikaóráim lesznek itt, nekem az enyémek az I/B-sek. Másabbak, sokféle helyről jönnek, van közöttük azt hiszem, az a két kisgyerek, aki egyáltalán nem tud magyarul, az most jött Magyarországra. (besznye)

Tegyük fel, hogy az abortuszt nem tiltja törvény, és más direkt állami beavatkozás sem határoz helyettem. Ebben az esetben érzem úgy, hogy gyermekeim az enyémek. Én vállaltam, én csináltam, én tartom el őket, és én küszködöm azért, hogy emberek lehessenek. Annakidején tisztába tettem őket, aztán felolvastam nekik (hol mesét, hol verset) aztán vehettek nekik könyveket stb. Végül pedig mosolyogva figyelhetem, ahogy elkezdnek szárnyalni kicsit szánakozva és (le)sajnálva maradi és lelassult apjukat. (fórum)

A „lételméleti” fejtegetéseidet már értem (értegetem), van ennek valami irodalma, vagy a te hipotézised? (nyakatekertnek tűnik) A „Mi nem elhatározás kérdése?” kérdéssel provokálni akartalak, kedves Engels. Vannak gondolataim, érzelmeim? Ezek az enyémek? A kisgyerekek nem elhatározásból köszön? Ki akarta így? Neked van istened! (kis i-vel) ui.: Féltreértetted egy mondatomat: „Igazságok” kellene, de feltételezhetünk mást is. (fórum)

168 ☰ MENÜ

Q Ké

#orosz-ukrán háború #tanártüntetés

#MÁRKI-ZAY PÉTER #EGYSÉGBEN MAGYARORSZÁGÉRT #OROSZ-UKRÁN HÁBORÚ

„Míg a ti gyerekeitek játszanak, az enyémekek megtanultak Molotov-koktél készíteni”

Riportunk a keddi tüntetésről.

Rosberg: Hamilton sikerei az enyémekek is értékesebbé teszik

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU
Új kérdés Véletlen
» Helyesírás 🔍

Listva 2

Üzeneteid

Kérdéseid

- Saját kérdéseid 1
- Megválaszoltjaid
- Figyelt kérdések 1
- Figyelt kulcsszavak
- Kedvenc kategóriák
- Toplistás helyezéseid
- Beállítások
- Kilépés

Fő kategóriák

- Tudományok
- Alkalmazott tudományok
- Helyesírás
- Társadalomtudományok és bölcsészet
- Természettudományok

Kezdőoldal » Tudományok » Helyesírás » "enyéim" vagy "enyémekek"?

"enyéim" vagy "enyémekek"?

Figyelt kérdés

2011. febr. 4. 19:42 ✉ Privát üzenet

1/9 anonim ✔✔✔✔✔ válasza:

94%

A kutyák nagyon hűségesekek. Az enyéim is ilyenek. Az enyémekek is ilyenek. Mindkettő jó, de az enyéim választékosabb.

2011. febr. 4. 19:51 ✉ Privát üzenet Hasznos számodra ez a válasz? ✔👍✘

2/9 anonim ✔✔✔✔✔ válasza:

90%

Még annyi kiegészítést az előzőhöz, hogy az enyéim használható "szeretteim, rokonaim, családom" értelemben is, míg az enyémekeknek nincs ilyen jelentéstartalma.

2011. febr. 4. 19:58 ✉ Privát üzenet Hasznos számodra ez a válasz? ✔👍✘

Látjuk, hogy az *enyémek* forma, akárcsak az *övéké*, beleillik az **írott nyelvbe is**, a **választékos** fogalmazású szövegekben is megjelenik. Elképzelhető, hogy **gyors nyelvi változásról** van szó.

Az **informális** stílusban az *enyémek* alighanem **kevésbé jelölt**, mint az *enyém*, amely inkább **formális** vagy **választékos**. Ezért informális stílusban az **enyémek** formát lehet ajánlani, **választékos** stílusban **tetszésünk szerint** választhatunk, **formális** stílusban pedig jobb a **hagyományos** *enyém* formához ragaszkodni.

Végül álljon itt két költemény, az *enyémek* szépirodalmi használatát illusztrálendő! A kettő közt összefüggés is van: Lackfi János versét ugyanis Lesznai Annáé ihlette. A Lesznai-vers alatti kép is Lesznai Anna műve.

Lesznai Anna: Ajánlás

Enyéme a lobbanó kertek
Enyéme a koccintó kelyhek
Enyéme a csudálkozó csókok
A kereső szárnyú ima.
De tiéd gyümölcse a kertnek
A kas, hol a csókok pihennek
Tiéd a kelyhek bora
Tiéd a hála imámban
Jóízű béke a számban
Boldogult vágyak tora.
Tiéd az élet sebére
Bizalmunk balzsamos bére
Szerelmünk mákonya.

Lackfi János Ami enyém

Enyéme a későn kelések,
Félálombba kavarodó,
Meglóduló családi élet.
Enyéme a nagy izzadások,
Lépcsőn felérve tapadós
Ingek, míg elegánsok mások.
Enyéme a nagy hencegések,
S a fájdalom, mert azt hiszem,
Ettől függ majd, hogy mennyit érek...
Enyéme a nagy nyerítések,
Ilyen hangosan nevetek,
Robogó ménesem a lélek.
Enyéme a másokra szegzett,
Figyelő szemek azt lesem,
Ki hogy néz ki, mit mond, mért reszket.
Enyém indulat villámlása,
A kitörés, a robbanás,
Rám fagy a szégyen, mint a láva.
Enyéme a nagy loholások,
Éppen elért csatlakozás,
Fejcsóválva nézik ezt mások.
Enyéme az értelmezések,
A szakadatlan agyalás.
Csak az számít, amit megértek?

Érdeemes még megjegyezni, hogy a *tiedek* formára is van 1 adat az MNSZ2-ben, a *tiédek* formára pedig 6 (tisztítva, további toldalék nélkül). Szintén van néhány adat a *mienkek* és *miénkek* formákra.

Az adatok alacsony száma alapján azt mondhatjuk, hogy itt a nyelvi változás még talán meg sem indult, de a lehetőség megvan rá.

Ezeket **nem ajánljuk használni** sem **formális**, sem **választékos** stílusban. Egyelőre **nyelvbottlásnak** kell őket tekinteni, s így a **formális** és a **választékos** stílusú **gondozott** szövegekben **javításra szorulnak**.

b) A birtokjeles személyes névmás ragtalan tárgyként

Az 1. és 2. személyű birtokjeles névmási tárgynál váltakozik a **tárgyragos** és a **tárgyrag nélküli** forma:

<i>Elvértve</i>	<i>Inkább</i>
Vidd el az <u>enyém</u> is!	Vidd el az <u>enyémet</u> is!
Vidd el a <u>tiéd</u> is!	Vidd el a <u>tiédet</u> is!

A tárgyrag nélküli használat stilisztikailag **erősen jelöltnek** tűnik, de érdemes lenne a kérdést empirikusan vizsgálni. Feltételezhetjük, hogy a tárgyrag nélküli alakok leginkább a **választékos** stílusba illenek bele.

Mivel a **tárgyragos enyémet, tiedet/tiédet** formák közömbös stílusértékűek, ezek használatában nem tévedhetünk, így ezeket javasoljuk használni **minden stílusváltozatban**. A **tárgyrag nélküli** formákat inkább csak **stíluselemként** érdemes használni.

D) A személyes névmás visszaható névmási szerepű határozóragos alakjai

A személyes névmás **határozóragos alakjairól** a *Nyelvi váltakozások a névszók körében (Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések)* című jegyzetben van szó a **névszók** nyelvhelyességi kérdései kapcsán. Itt most csak egyetlen jelenséggel egészítjük ki az ott közölt tudnivalókat, a *Nyelvművelő* kézikönyv alapján.

A személyes névmás ragos és névutós változatai **visszaható névmási funkciót** is betölthetnek. Ez a „régi és a táji” használat hatása, melyet a nyelvőrök véleménye szerint „a gondos és korszerű, művelt fogalmazásban” **kerülnünk** kell.

<i>Határozóragos személyes névmás</i>	<i>Visszaható névmás</i>
Vedd <u>rád</u> a kabátot is!	Vedd <u>magadra</u> a kabátot is!
Két segéd munkást is végy <u>melléd!</u>	Két segéd munkást is végy <u>magad mellé!</u>

Figyelemre méltó, hogy itt a nyelvűvelők a **nyelvi konzervativizmust** megtagadva a nyelvi szempontból igencsak megfoghatatlan „korszerűséget” tekintik értéknek, vagyis itt a **nyelvi modernizmus** ideológiájának a támogatói.

Bár a nyelvőrök egyértelműen a **visszaható névmást** támogatják, **nem utasítják el teljesen a népies és régies személyes névmási** formákat sem.

Ennek az az oka, hogy a 19. századi költők szövegeiben is megtalálhatók az ilyen formák, sőt a 20. század második felének íróinál sem ismeretlen. Tehát a **nyelvi belletrizmus** és tágabban a **nyelvi elitizmus** ideológiájának köszönhetően a személyes névmási alakok „voltaképpen” nem is minősülnek hibának, „hanem csak egy másféle, a mai irodalmi és köznyelvi mintától eltérő – s az indoeurópai nyelvekéhez hasonlóbb – nyelvi fejleménynek” (NyKk. II. 1985: 779) a nyomai.

Helytállónak látszik, hogy a személyes névmás ilyen használata **népies** vagy **régies** stílushatású, vagyis **stilisztikailag jelölt**.

Stilisztikailag jelöletlen szövegekben, akár **formális**, akár **választékos**, akár **bizalmas**, a visszaható névmást érdemes használni. Ha a személyes névmás határozóragos alakja visszaható névmási szerepben érezhetően **stílustörést** okoz, mások kéziratában is érdemes visszaható névmásra **javítani**.

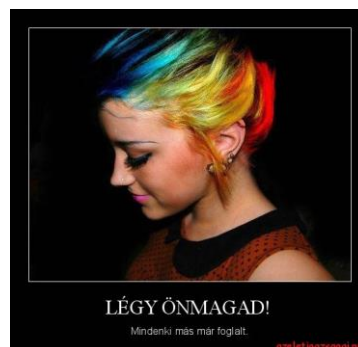
A visszaható szerepű határozóragos alakok a **csallóközi nyelvjárásban** is élnek.

Ebből következően **formális** beszédhelyzetekben érdemes a csallóközieknek odafigyelniük a használatukra, s a **formális** és **választékos** stílusban – főleg **írásban** – célszerű a **visszaható névmást** előnyben részesíteni. **Bizalmas** stílusú szövegekben természetesen nyugodtan lehet használni, de a **régió kívül** ott is **népies stílushatású** lehet.

E) A személyes névmás nyomatékos alakjai

A személyes névmás nyomatékos alakjai a *maga* visszaható névmással alkotott **birtokos jelzős összetételek**. A mai nyelvben:

<i>Egyes szám</i>	<i>Többes szám</i>
önmagam	önmagunk
önmagad	önmagatok
önmaga	önmaguk

Ezek **személyes** és **visszaható** névmások egyaránt lehetnek:

<i>Személyes névmás</i>	<i>Visszaható névmás</i>
<u>Önmagad</u> is beláthatod. (= Te is beláthatod.)	<u>Önmagam</u> at okolom. (= Magamat okolom.)

Egy másik lehetőség a nyomatékosításra az, amikor a **személyes névmáshoz** kapcsoljuk hozzá a **magá visszaható névmás** megfelelő alakját, például:

<u>Én magam</u> megyek oda.
<u>Ti magatok</u> is láthatjátok.

Ilyenkor az értelmezőszerű szókapcsolatnak egyik vagy másik eleme **elhagyható**.

1.	2.	3.
<u>Én magam</u> megyek oda.	<u>Én</u> megyek oda.	<u>Magam</u> megyek oda.
<u>Ti magatok</u> is láthatjátok.	<u>Ti</u> is láthatjátok.	<u>Magatok</u> is láthatjátok.

Tehát az egyszerű *magam, magad, maga* stb. is használatos **nyomatékos személyes névmásként**:

Magadnak nem kell már fáradnod vele! (azaz: neked magadnak, saját magadnak)

A *maga* ebben a mondatban **csak alakilag azonos a visszaható névmással**, jelentéstani és mondattani viselkedése szempontjából különbözik tőle.

A **nyomatékosításra** szolgáló további eszköz a **jó- összetételi előtag**:

<i>Egyes szám</i>	<i>Többes szám</i>
jómagam	jómagunk
jómagad	jómagatok
jómaga	jómaguk

Jómagam és társam boxolók vagyunk UwU

2022. november 7. · 🌐

Egy lány rosszul bánt velem, most 200-on verem vissza
That's some Ludas Matyi shit

HU Nagy játék kedvelők vagyunk jómagunk is, így pizzás dobozainkat egy egyedi designnal láttuk el. 🙌 Észrevetted, hogy használható a doboz...

A besznyében szokásos nyomatékosítás a **saját** jelző segítségével történik: *saját magam, saját magad, saját maga* stb.

Régebben másfajta nyomatékos alakok is használatosak voltak, de ezek majdnem teljesen kivesztek. Ezek *ennen-, ten-, tennen-, önnön-* előtagúak voltak.

A rendelkezésünkre álló lehetőségekből **nyelvérzékünk** alapján választhatjuk ki a legmegfelelőbb formát.

„AKI NEM KÉPES MAGÁT
KIFEJEZNI, NEMCSAK A VILÁG,
HANEM ÖNMAGA ELŐL IS
REJTVE MARAD.”

Nicolás Gómez Dávila

2. A tágabb értelemben vett személyes névmások

A tágabb értelemben vett személyes névmások közül itt a **magázó** formákkal, a **kölcsönös** és a **visszaható** névmással foglalkozunk.

A) Magázó formák

Ide tartoznak az **udvarias megszólítás** külön névmásai is:

<i>Egyes szám</i>	<i>Többes szám</i>
maga	maguk
ön	önök
kegyed	kegyetek

A *Nyelvművelő* kézikönyv szerint az *ön*, *önök* **hivatalos**, a *kegyed*, *kegyetek* pedig **régies, kedveskedő, mesterkélt**en előzékeny.

A *maga*, *maguk* a nyelvterület jelentős részén **népies**, ill. más közegben **kissé udvariatlan, rideg**. Az *ön*, *önök* inkább **formális**, mint hivatalos. A *kegyed*, *kegyetek* nem régies, hanem **elavult**, ma legfeljebb **ironikus** célzattal használják (ez egyelőre feltételezés, amelyet érdemes lenne empirikusan megvizsgálni).

Amint tudjuk, az udvarias nyelvhasználatban az emberek gyakran mindegyik magázó formát **elkerülik**, és személynévvel, tisztségnévvel stb. helyettesítik:

<i>Magázó forma</i>	<i>A magázó forma elkerülése</i>
<u>Ön</u> hogyan gondolja(, Kovács úr)?	<u>Kovács úr</u> hogyan gondolja?
<u>Öntől</u> kell igazolást kérnem, tanár úr?	<u>Tanár úrtól</u> kell igazolást kérnem?
<u>Önnek</u> kell ezt a levelet aláírnia, elnök asszszony.	<u>Elnök asszony</u> nak kell ezt a levelet aláírnia.

Mivel a mai magyarban sajnos **nincs közömbös** stílusértékű magázó (nemtegező) névmási forma, sok hétköznapi élethelyzetben a legcélszerűbb a **névmási formát elkerülni**. **Formális** közegben használható az *ön*, *önök*, főként falusi közegben pedig a *maga*, *maguk*.

Ez utóbbi esetleges ridegsége enyhíthető azzal, ha **megszólítással kapcsoljuk össze**:

<i>Magázó forma</i>	<i>Magázó forma + megszólítás</i>
Maga volt katona?	Maga, Józsi bácsi, volt katona?
Maga is otthon szült?	Maga is otthon szült, Juli néni?

A *kegyed*, *kegyetek* formákat sem szükséges teljesen elvetni, amennyiben nem probléma az adott helyzetben, hogy **stilisztikailag erősen jelöltek**.

Néhány példa a *kegyedre* az MNSZ2-ből:

<p>Kocogtatják az ablakot. Bocsánat, jó helyen vagyok? Jóraivaló Joó Jeromos vagyok. <u>Kegyed</u> az a Rákos Marcsi, nemdebár, aki egy hajléktalan remeterákra vár? Igen? Drága Marcsisága, olvastam szíves sorait a Tengeri Föveny Újságban, s rögvest rohantam, ahogy a hat lábam baktatni bírt remeterákhalálában, hogy le ne késsem. (Bella István)</p>
<p>A levetett csizmák mellett elhaladva kikanyarodtunk az ösvényre, átvágtunk a réten a magára hagyott terepjáró felé. A ponyvában a varjút ellepték valami színesen csillogó őszi bogarak. Mint a vadludak hangja, a levegőben ökörnál nyújtózott, a Dobrin ormai alatt, mint kurta klarinéthangok, felhőpamacsok kunkorodtak. – Bármi is történjék, most rágyújtok – mondtam. – Ha <u>kegyed</u> siet, ne várjon meg. Majd elboldogulok, leérek egymagam, ismerem a rövidítéseket. (Bodor Ádám)</p>
<p>A borbély ékesszólóan bizonygatni kezdte Iljicsnek, hogy nem szabad idejekorán öregbítenie magát. Vlagyimir Iljics ellenkezését figyelmen kívül hagyva hosszasan igyekezett őt lebeszélni az ősz parókáról. – Hát nem mindegy magának, hogy milyen parókát veszek? – kérdezte Vlagyimir Iljics. – De nem ám, mert én azt szeretném, ha <u>kegyed</u> megőrizné a fiatalosságát – győzködött ismét a borbély. (Gyurkó László)</p>
<p>Rohamosan fejlődő város a cseh protektorátusban. Még a nagy császárnő alapította. Hagyományos hadiipar... És <u>kegyedék</u> vajon miféle szilvás gombócot fognak ott gyártani? Vagy Mozart-Kugelt? Zserbó-bobo-bonbont? (Hubay Miklós)</p>
<p>– Bármikor írhatnék ilyet – bizonygatta Leila. Egyre feszesebben ült a széken, a pohárkát finomkodva szorította. – Bármelyik estéről... egyenesen gépbe. – <u>Kegyednek</u> módja van rá – mondta Kulcsár. – <u>Kegyed</u>... nem tudom, miért hagynánk ezeket a régi, hangulatos szavakat kiveszni... – Nem vagyok nyelvész – mondta Szappanos fáradtan. Ilyenkor már aludni szokott. Vagy dolgozni. – Tényleg, Albi, ha egyszer, két levél közt, bedobnék valamit a gépbe, átfésülhetnéd, igazán... manapság annyi minden megjelenik... (Jókai Anna)</p>
<p>– Maga meg hova készül? – pillant felém Kékharisnya kisasszony, aki az utóbbi időben mint ha kezdene hozzászokni érdes modoromhoz. – Én most angolosan távozom – mosolygok rá nagy álnokul. – Na persze, maga egy angломán. De pont most, amikor megint beszélgethettünk egy jót? Mi van magával, már föl sem akar bosszantani? – Én <u>kegyedet</u> mindig örömmel bosszantom, de most itt nagyon bűdös van, és bűdösben nem tudok koncentrálni. – Már megint facsarja az agyamat. (Orbán Ottó)</p>
<p>Hogy miért szedtem össze az útszéli dobozból és cipeltem ide, fényűző belvárosi hajlékomba? Csak maga segíthet nekem: szerzőtársra van szükségem, s mivel <u>kegyed</u> megszólalásig hasonlít Shakespeare Vilmosra, ráadásul angol szakos egyetemi tanár volt, két óra alatt megtanítom krimi írni, és segít nekem elhíttetni, hogy a mi darabunk épkezláb, fordulatos, izgalmas és még angol is. (sajtó)</p>
<p><u>Kegyedéknél</u> is van már ilyen ajtórács? – szólított meg a házunkat sújtó minapi betöréshullám után a második emeleti udvarias bácsi. Aztán, miközben megtárgyaltuk a vagyonvédelem korszerű módszereit, magamban gyorsan visszavontam a bácsit. Aki az embert <u>kegyednek</u> szólítja, az, lássuk be, igazi úr. (sajtó)</p>
<p>Köszönöm szépen a szót. Államtitkár asszony, drága, én úgy gondolom, hogy a vizitdíj a paraszolvenciát nem fogja kiváltani – nincs köze hozzá. Azt hiszem, hogy a beteg kiszolgáltatottsága, bár nem tudom, <u>kegyed</u> mit ért alatta, de a beteg, amikor beteg, kiszolgáltatott, mindannyian azok vagyunk. (hivatalos)</p>
<p>A tényekről... Kedves Képviselő Asszony! Ellentétben önökkel, mi nem hisztériakeltéssel politizálunk. Mondom <u>kegyednek</u> az adatokat: 2001 és 2002 fordulóján a következő volt a helyzet: az élelmiszerek ára átlagosan 12 százalékkal emelkedett. A tej ára – akkor önök voltak kormányon – 13,4 százalékkal emelkedett, a vaj és a vajkrémek ára 11 százalékkal emelkedett. Folytatom tovább: az előző évhez viszonyított áremelkedésben az élelmiszerek 13,8 százalékkal emelkedtek, a burgonya 30 százalékkal emelkedett, a tej 28 százalékkal, a sza-</p>

<p>lonna 25 százalékkal, a sertéshús 45 százalékkal emelkedett egy év alatt, 2001 és 2002 között. Mi nem hisztériáztunk. (hivatalos)</p>
<p>És hát azért mindenképpen hozzá kell tenni, hogyha még kételyeink is vannak az adatokkal kapcsolatban, itt a nyolcvanas évek közepéhez, amikor kiugróan magas volt az alkoholfogyasztásunk, azért egy érezhető javulás ment végbe. Tehát kb. másfél l-rel csökkent az egy főre jutó alkoholfogyasztás, ami azért számottevő dolog. – De ez pontosan a statisztikával van nekem némi gondom, mert a statisztikai átlagban elvileg <u>kegyed</u> ugyanúgy benne van, mint Funk doktor, meg szerénységem is, aki momentám abszcinens. (besznye)</p>
<p>Arra hányszor volt példa vagy milyen arányban mutatkozik példa a <u>kegyed</u> praxisában, amikor, egyébként úgy el tudom képzelni, magam elé és most tényleg kerülgetjük itt a forró kását bár van, aki innét nagyon jól csomagolt egy üzenetet, de mondjuk kerülgetjük itt a forró kását, nem akarjuk a politikusok nevét előhozni. (besznye)</p>
<p>Wágner úr – Wágner úr, már megind <u>Kegyed</u> avatkozik a fény úttjába? Irgum és burgum! A fizikában nagyon lama vagyok, de csak 1 kérdés: nem arról van szó, hogy hijába szeretne szegény foton gyorsan és egyenesen menni, azok a ronda nagy égitestek, egyébként tisztességtelenül, minden befolyásukat bevetve hatnak a fényecskére, vonzzák a lelkemet, s bár mind a gyalokkakukk átszakítja a hálót, mégis pályát változtat? Tehát a tér csak a foton leheccséges pályája szempontyából görbül? (fórum)</p>
<p>Mélyen tisztelt Máris Kolléga! Van egy felekezeti hovatartozástól lényegében függetlenül elég jól beváló módszerem, ezt ajánlom <u>Kegyednek</u> is szíves felhasználásra: Mielőtt válaszolni tetszene egy levélre, olvassa el. Sok szerencsét! (fórum)</p>
<p>A közoktatás állami feladat, mindenki fizeti. Hogy mit oktassanak azt viszont egyes egyedül a szülők joga meghatározni. Nem ateista gonosztevőknek, bolsi emberirtóknak, kommunista görényeknek... Kedves FBI doktor, <u>kegyed</u> valóban ekkora számár, vagy csak tetteteti? Szórazkozzon a tel-avivi nénikéjével, és ne a hittannal. Azért voltam kénytelen nagynénikéjét emlegetni, mert szemtelensége arra utal, itt nem valamiféle baloldali elkötelezettségről, hanem vallási gyűlölködésről van szó az Ön részéről. Ez még sokkal visszatetszőbb, mintha csak sima ateista bolsi lenne. (fórum)</p>
<p>Szabika kisasszony! Mi a franc az a rég esedékes államháztartási reform? <u>Kegyed</u> mit szándékozik reformálni az államháztartásban? Akárhogy is nézem, Magyarországon az újraelosztási hányad (az államháztartás jövedelme a megtermelt dzsídípíben) a fejlett világ országainak szintjén van (OECD), csak nem ezt akarja lejjebb nyomni? Mire költünk túlságosan sokat: katonákra, múzeumokra vagy millenniumra? Az államháztartási reform egy közgazdasági blöff, mely arra szolgál, hogy jobb sorsra érdemes anyák vásott gyermekeiket ijesztgethessék vele, ha nem akarnak lefekvés előtt fogat mosni. (fórum)</p>

Látjuk, hogy a példák közt elég sok **ironikus** hangvételű, vagy más módon **érzelmileg** aláfes-tett (nem célzatosan lettek a találatok így válogatva). Egy részük pedig értékes metanyelvi megjegyzést tartalmaz, amely eleve arra utal, hogy a *kegyed* a mai használatban **stilisztikai-lag jelölt**. Azt kell még tudni, hogy a *kegyed* formával főleg a nőket szokás megszólítani.

index.hu

Jucika drága, hát kegyed is belép a Minőségi Ktsz-be?

Jucika drága, hát kegyed is belép a Minőségi Ktsz-be? - Állami cégérek, mindent túlélő öreg mesterek, köszörüs költők és a szocialista maszekvilág őskora: Fortepan a kora-kádári Budapest utcaképeről.

Hozzászólások ▼

Kegyed alkot?

Június 12-ig látható a szegedi Reök Múzeum Sorsok és utak – „Mint zöldellő fa holt kövek közül” című kiállítása. Öt nő szegedi életútja, alkotástól az eltűnésig, születéstől a halálig a századelőn.

Mit tesz Kegyed, ha talál egy legyet a levesében?

Kiss Júlia | 2016-06-02 | Szemafor | "élet" vagy "dög lélek"? Állat, az állatokról, ember, erőszak, Horváth Andor, mellérendelő, Selyem Zsuzsa, Serestóly Zsolt

bókolás világnapja

2020.01.12. 10:30

Kegyed olyan szép, mint az álom

Március elseje a bókolás világnapja. Tévedés azonban azt hinni, hogy csak a férfi bókolhat a nőnek.

Médianapló - Hogyan szólítsam önt, magácskát, kegyedet, kendet - esetleg még téged is?

2017. november 06. 10:05 - Zöldi László

A *kegyed*hez való mai viszonyulást jól tükrözik a gyakorikerdesek.hu oldalra feltett, a *kegyed* használatára vonatkozó kérdésre adott válaszok:

Manapság használható még a kegyed megszólítás?

Tulajdonképpen csak nagyapámtól hallom néha, de nála úgy vettem észre akkor szólít meg így valakit, ha a hivatalos Ön-nél kicsit udvariasabb akar lenni.

2020. dec. 15. 09:13

[Privát üzenet](#)

1/5 anonim válasza:

[100%](#)

Alapvetően ez egy udvarias megszólítási forma a hölgyek felé, de manapság már nem igazán használatos, elég ódivatúan hangzik.

2020. dec. 15. 10:21

2/5 anonim válasza:

[100%](#)

Szerintem egy fiatal szájából nem udvariasan, hanem túlzott modoroskodásnak hangozna.

2020. dec. 15. 11:49

3/5 anonim válasza:

[90%](#)

Ez a szó ma már csak a színpadon hangzik jól.

2020. dec. 15. 14:15

4/5 anonim válasza:

[50%](#)

#2 Ízlés dolga, de én inkább ironikusnak érzem, semmiképp nem használnám.

2021. febr. 19. 08:14

5/5 anonim válasza:

[100%](#)

Nhuh ez olyan, mint a kézcsók. Nőként borsódzik a hátam ezektől

2021. febr. 19. 17:37

A *kegyed* továbbéléséhez – a maga módján – a *Kiskegyed* folyóirat neve is hozzájárulhat.

B) Kölcsönös névmás

A **KÖLCSÖNÖS NÉVMÁS** több személy kölcsönösen egymásra ható cselekvésének, egymáshoz való viszonyának kifejezésében **e személyek neve helyett** használt névmás.

Többször hiába kerestük egymást.

Több megértést egymás iránt!

A ma használt *egymás* összetett szó **lazább szerkezetből** vált egyetlen szóvá. Benne az *egy* előtag 'az egy, az egyik', a *más* utótag 'a más, a másik' jelentésű. Az *egy* előtag eredetileg alany volt, a *más* utótag pedig tárgy vagy a határozó, ill. tárgy vagy határozó birtokos jelzője.

A közelmúlt nyelvében, sőt részben a mai nyelvben is megtaláljuk még a **nyomait a régi használatnak**. Az alábbiakban ezeket a régebbi formákat tekintjük át.

+ *egy a más, egy a mást*

Itt azokról az esetekről van szó, amikor a *más* utótag **birtokos jelző, tárgy** vagy névutóval létrehozott **határozó**.

A *Nyelvművelő kézikönyv* szerint az *egy a más*, ill. az *egymást* **kissé régies**, ill. **népies** hangulatú. Sajnos a szerzők nem hoznak egyetlen példát sem ezek használatára, ezért az internethez kell fordulnunk segítségért.

Az *egy a más* az MNSZ2-ben:

Majd megette a kíváncsiság, hogy mi van a dobozban. Hozáfogott, bicskával levágta a zsineget. Leemelte a doboz tetejét. Tele volt kígyóval, sorjázta kifelé, egy a más után, mennél jobban menekültek kifelé a lakásból, annál több lett a kígyó. Az egész lakást előrökölték a kígyók, nemcsak az övéket, de még az első és a hátsó szomszédnak is el kellett menekülnie, otthagyni csapot-papot, mert a kígyók annyian voltak, mint a fűszál a mezőn. Az aszszony semmijét sem tudta kimenekíteni a lakásból. (Lázár Ervin)

Csuda, hogy a malter a falról nem kezdett hullani, amilyen nagy csiricsárit, tappogást, dobogást, forgolódást műveltek ezek. Már ott állt az egész had a Kálmán ágyánál. És Kálmán ült fenn az ágyon. De a nagy zenebonában egy a más szavából nem értett senki semmit. Még én se, ahogy ott lapítottam a másik ágyon, az ablak felé. Csak hát azt láttam, hogy Kálmánt kunérozna ez mind itt, merthogy fényes nappal döglük. (Tersánszky Józsi Jenő)

Még ezek néztek rám itt-ott legtöbbször. De különben csak a förtelmes cseléd közelített az asztalomhoz. Azután meg maga a csaplárné szolgált ki. És ezek karattyolták a fülembé, ami mondókájukat még fenn a szobámban félbehagyták nekem, ahogy egy a más szavába vágta. Elég az hozzá, hogy egy időtől már untam magam ott egyedül. Gondoltam: okosabb, ha elteszem magam holnapra, mikor jobban körülnézek majd, hol mit kezdhetek? (Tersánszky Józsi Jenő)

Csak a „szépirodalmi” alkorpuszból vannak találatok, s azok sem maiak; a prózai példákat idéztük.

Az *egy a más* internetes adataiból:

Ott látom ülni csipkés ablakában. / Édes sült alma-illat lengi át / A kályháról a tiszta kis szobát. / Táncol kezén öt karcsú tű vidáman. / Nagy ókulája kifelé tekint, / Mert a kertajtó csattan odakint: / S nekipirulva hógolyó-csatában, / (Lármás kutyuskák, egy a más nyomában), / Jönnek a lesett unokák. (Sík Sándor)

Torpan a veszett futás, / káromkodik a gulyás: / itt a gázló, úszni kell, / Orsováig úszhat el. / Szólongatja a kutyát, / szedje össze a gulyát – fut Bogár s visszanézve / belegázol a vízbe. / Mint a fölcsapódó hab, / riadt barmok torlódnak: / egy a más hátára lép, – / halhatatlan csatakép! (Rákos Jenő)

Mindez egy fura sakkjátssza csupán: / a Sors s az Ember játsszák nagybután, / a Figurák lépnek ide-oda, / majd kiüttetnek egy a más után. (Omar Khajjám)

polcra seprek, s tömöm nyomba' / degeszre tött tíz szatyromba / szórni pénzem sose bánom / s úgy melázok portékámon / mi tömérdek változatos! / egy a más sarkára tapos! / ha nem bélelem s a számon: / átalmegyen fáskamrámon / csinvat perkál: ezer vég van / nincs ő nálam fogyatéknak / ömlesztve is halomban áll: / pajta! góré! – dugig-hombár! / vásárfia hátán ülök (Határ Győző)

Egy a mást az MNSZ2-ben:

Két kis fiú közülök, a csapat hátulján, gondosan szedegette egy darabig a virágot, egymással vetélkedve, s az egyik megunva babrálni a magáéval, elszórta a rétre, s erre a társának is ki akarta ütni markából a csokrát. Elkezdtek civakodni rajta, aztán egy lejtősebb helyen mindkettő lefordult a lábáról, és bohókásan viaskodva, lehemperedve iparkodtak egy a mást megelőzni a feltápáskodásban. (Tersánszky Józsi Jenő)

Kisvártatva mintha ugyanegy pillanatban neszezett volna rosszat mindkettő, hirtelen fellöktek magukról a dunyhát, s ijedten, viaskodva, hogy egy a mást megelőzze, gabalyodtak ki az ágyból a szoba közepére. Itt felfüleltek előbb, majd lekuporodtak az ajtónál, aminek jókora rés repedt vízszint az alsó deszkáján, és fojtottan kuncogva kukucskáltak ki rajta Sanyira. (Tersánszky Józsi Jenő)

Őközöttük igazi összetartás van. Nem úgy, hogy egyesületbe tömörültek. Mert ez inkább szétzilálja a sok tagot, ahogy egyre-másra új és új egyesületbe tömörítik őket, mindenféle vezető, csahosok, haszonlesésből... Nem! Hanem tessék csak megfigyelni, ha egy kerékpárosnak elromlik a gépje, és leáll vele az útfélre, hogy megtajkolja. Ne adj isten, hogy a másik oda ne kucorodjék hozzá, még sürgős dolgából is, hogy megsegítse. Mert magára gondol, ha bajba jut. Kerékpáros a kerékpárost útbaigazítja legjobb tudásából. Még jobban támogatják egy a mást, mint némely rossz édestestvérek!... Ez így van!

Az *egy a mást* internetes adataiból:

Az asszony ránézett. Nem értette. Hisz semmi, semmi nem készlet ma sietségre – hallgatag, aranyos délután, mélységes, álmatag napsütés, a békés apró szatócsboltokból, kibóbiskoló nyájas idegen arcok – a fákról is úgy hull a levél – bevárja egy a mást – és egyre, egyre esik –, miért kellene ma sietni? (Kafka Margit)

A végtelen nagy s végtelen kicsi / Egymásba foly, és egy a mást viszi. / Eget a föld, a földet meg az ég, Mindenha egymást visszatükrözik. / Ott a víztükör, itt a délibáb, / A csillagboly s az ázalékvilág. / És e roppant világok mezsgyején / Törhetlen áll s múlhatlan az egyén. (Komjáthy Jenő).

Én vállaltam hogy vállalom e sorra / Sort e feledés szülte újdun-újat / Ahogy borongva egymáshoz simulnak / S egy a mást messziről is átkarolja / Mint közös görcsbe rándulnak az ujjak / Ha férfiméretet vesz női forma (Somlyó György)

A nagy napon – rész nem kötődve részhez – / hazátlan leng a tiszta öntudat, / mely milliárd részecske közt kutat, / hogy ekképp jusson újra test-egészhez, // s mivel világunk összes ősatomja / testek sorának szolgált lét-tokul, / oly lesz keletje minden én-gerezdnek, // hogy rajt' a lelkek folyvást összevesznek / – bűnös fajunk még ekkor sem okul –/ és egy a mást a semmiségbe nyomja. (Magyar László András)

És mint beteg, ha közel a halál, / S holtak is vélik, míg csordul, s apad / Könnye, elhagyván a barátokat, / S hallja, hogy egy a mást kihívja már / Levegőzni (mert „vége van” s „habár / Sírunk, a halál csak halál marad”). (Robert Browning)

Mainak tekinthető példát alig találtunk, úgyhogy ezeket a formákat bízást elkönnyelhetjük a köznyelvben **elavultnak**, a költői nyelvben esetleg **régiesnek**.

Választékos és **formális** szövegben egyaránt a **közömbös** stílusértékű *egymás, egymást* formákat érdemes használni, a **bizalmas** stílusú szövegekről nem is beszélve. Elég, ha az *egy a más, egy a más*t formák a passzív szókincsünkben vannak benne, esetleg ha szükségét érezzük, **stíluselemként** használhatjuk.

+ **egy a másnak, egy a másból** stb.

Itt azokról az esetekről van szó, amikor a *más* utótag **határozó**.

Internetes példák:

Az a kicsi szegelet kivirágzik. / Sétálók jönnek, s egy a másnak mondja: / „Nézd, virág – szedjük le” / De én Istenem, minek annyi szántás / Egynehány hamar hervadó virágért?
(Reményik Sándor)

A szeretet nagy ünnepén, / Mikor kiújul a remény, / Amikor testvér minden ember / És egy a másnak könnyes szemmel / Bocsátja meg sok vétkeit, / A dús a kolduson segít / Mikor fehérén száll a béke árnya / Minden kunyhóra, minden palotára (Heltai Jenő)

A telegráfrót oszlopára, / Két kis veréb egyszerre szálla, / Lecsüggedt szárnyal, / Megültek ott, / És egy a másnak / Panaszkodott // A hosszú útról, szenvedésről, / hidegről és a napsütésről. / Egyik legény volt, másik leány, / megesett szívük egymás baján. / (első világháborús dal)

S poharak közt így végzének: / Közösülés ne legyen / A mátkák közt – tudósítást / Egy a másból ne vegyen / S utóbb László elvesztéről / Bizonyos hír terjedjen, / Úgy, hogy erről kételkedni / Akárki is feledjen. (Kisfaludy Sándor)

Azonban előbb vagy utóbb el kell érkeznia az időnek, midőn a tudománynak két vagy több ágazata már nem maradhat tovább is függetlenül egy a másból; s midőn már azontúl egybe-tartozó egészzé kell olvadniok (1877)

Salmacis kell, ki nem fiú, lány, de kettő / s két tűz melegíti és ki nem elégül, / szenvedélye olyan halálos rettentő, / nem tud elszakadni egy a másból s végül / belehal szerelme; azután oreád, / ki holdas lombokon az erdőbe belát (Oscar Wilde – Kosztolányi Dezső)

Az MNSZ2 példái:

Hát aztán meg, hogy: hogyan hajtják a farkasok az erdei vadat, éppen mint a kopók, ciholva, és hogyan kerülnek az őz, a szarvas elé a farkasok, de úgy, hogy jelt adnak ciholással, merre hajtsák a prédájukat, egy a másnak, mintha csak emberi eszük volna nekik. Elhallgattad vol-

na erről Zachariást akármeddig is. Olyan állatokról is tudott ez, amiket tán csak a menaszériában mutogatnak, ketrecben. Borzot fogott ez, és ásott ki a lyukából nem egyet, és vadmacskát, aminek van egy nagyobb fajtája, azt hiúznak hívják. Az az ágról ráugrik az őzsuta nyakára. (Tersánszky Józsi Jenő)

A harmadik egy buta, mazna kölyök. Mindnek tréfái s csúfolódásai céltáblája. Tudom, hogy rám nézvést ki volt adva szigorúan a bandának, hogy csúfondároskodás tilos. De azt már nem lehetett megtiltani, hogy hallatomra a kalapácsot ceruzának, a reszelőt pennának ne nevezzék. Aci csak azt a rajzlapot! – így kérje egy a mástól a bádoglemezt. (Tersánszky Józsi Jenő)

– Na, most ne járjon annyit a szád, hanem takarítsátok el itt ezeket a leveleket. Nekem el kell hogy menjek a plébániára. De kitepem a füled, ha nekem nem lesz tisztára seperve – szólt vissza még elmenőben. – Ajaj, hogy meg vagyok ijedve – kiáltotta utána a kölyök. Most már nem ment olyan serényen a sepregetés. Már egy a másra tolta vón a dolgot, és vonalakat húztak a seprű nyelével a földön, hogy ki meddig tartozik eltakarítani a magáét. (Tersánszky Józsi Jenő)

A sekrestyés öccse egykedvűen rúgott félre egy-egy lécdarabot vagy lábszárcsontot, és nagy otthoniassággal turkált a kacat közt. Dohos, fojtó illat szállt ki a rakás alól, mikor kiráncigált közülete egy-egy deszkavéget, és szinte nyöszörögve zörgött az egész rakás. A másik három mindenütt a nyomában volt, egy a másához szorulva. Felvihogtak néha minden ok nélkül, szétrúgtak a porban, s ha valami setét szegletbe meresztette be valamelyik a szemét, utána rögtön a világító nyílásra kapta hátra a pillantását. (Tersánszky Józsi Jenő)

Szembe velünk szinte úgy a szikla, hogy a tetején a nagy, gyönyörű szálfák csak olyanak látszottak, mint a kis havasieper-bokor, ahol persze nem a pusztá, merő kő és kő, egy a másra, mintha az ördög keze rakta volna így fel ezt az égig. Zachariás mutatta nekünk messze, fenn, a pusztá sziklán, hogy visz egy vékony kis csapás. Mintha barna cérna volna keresztülkötve csak a kőszálon. (Tersánszky Józsi Jenő)

A példák alapján úgy tűnik, hogy az *egy a másnak*, *egy a mástól* stb. formák éppúgy **elavultak**, mint az *egy a más*, *egy a mást* szerkezetek, legalábbis az *-ik* jel nélküliek. Érdekes, hogy az MNSZ2-ben található példák, azok is, amelyek nem szerepelnek a fenti táblázatban, ugyanannak a szerzőnek, **Tersánszky Józsi Jenőnek** a legkülönbözőbb műveiből valók, vagyis az *egy a más* és a többi hasonló alakulat valószínűleg már a 20. század közepe táján is, amikor Tersánszky alkotott, jobbra **egyéni sajátosság, idiolektális jelenség** lehetett (esetleg egyes nyelvjárásokban őrződhetett még meg; Tersánszky máramarosi születésű).

Az *egy a más* határozóragos alakjaira ugyanaz érvényes, mint az alapalakra, ill. a tárgyragos alakra: csak **stíluselemként** ajánljuk használni. Normális körülmények közt az *egymás* formát használjuk toldalékokkal ellátva.

+ egyik a másik, egyik a másikat, egyik a másiknak stb.

Ez az eset abban különbözik az előzőektől, hogy itt az *egy* és a *más -ik* **kiemelő jellel** van ellátva.

A *Nyelvművelő kézikönyv* szerint az *egyik a másik(at stb.)* **ma is természetes** alkalmi megfelelője lehet az összetett visszaható névmásnak.

Kétségtelen, hogy az *egyik a másik*, ill. *egyik a másikat* ma is élő, mivel azonban a szerzők példákat nem hoztak, nézzünk meg néhányat:

Példák az MNSZ2 példáiból, nyelvi formák szerint csoportosítva:

<p>Nincs menekvés: a járat végén nekifutok a falnak, mely láthatatlan és kemény, mint a robbanás légnomása. Kinéztem az ablakon. Kelet felől ágyútűztől villámlott a horizont, véges-végig, mintha alacsony zivatarok feküdnének, és felpúpozott farral, <u>egyik a másik mellett</u>, halott katonák. A látvány megnyugtató, elvégre így van rendjén; onnét jönnek a németek. (Faludy György)</p>
<p>S mikor már mindenük együtt van, ami kell: külön kis koffereik az ingeiknek, külön a sapkának meg a cipőknek, s persze, kellő mennyiségű aranydollár is az ingük alatt, akkor nyugodt mosollyal elindulnak a hazájuk édes partjai felé. S a hajón elkezdnek kártyázni. Mi már meg sem állítottuk a hajót, mikor <u>egyik a másik után</u> dobta be magát a tengerbe. De micsoda elegánsan! Még a repülésükben is csupa megvetés. (Füst Milán)</p>
<p>Aggályosnak tartjuk, hogy miért nem együtt tárgyaljuk a kettőt, tehát a kormány civil stratégiáját és a nemzeti civil alapprogramot együtt kellett volna tárgyalnunk, hiszen a kettő szorosan összefügg, <u>egyik a másik nélkül</u> nem létezne. Tehát mindenképpen célszerű lett volna ezt hamarabb megkapnunk. (hivatalos)</p>
<p>Továbbá olyan mechanizmusokat kell találni, amelyek amennyiben valamilyen nézeteltérés alakul ki, vagy nem értjük az <u>egyik a másikat</u>, hogy tulajdonképpen ilyen gyors figyelmeztetéssel összeállítsunk valamilyen szakértő csapatot, akik nagyon gyorsan tájékoztatják a politikai vezetést még mielőtt egy sima általános problémából valamilyen nagyobb politikai probléma keletkezne. (hivatalos)</p>
<p>– Amit én mondok, az nem zavar össze, az elég, hogy megértsd. Mert ahol kettősség van, ott láthatja az <u>egyik a másikat</u>, ott szagolhatja az <u>egyik a másikat</u>, ott hallhatja az <u>egyik a másikat</u>, ott szólíthatja az <u>egyik a másikat</u>, ott észreveheti az <u>egyik a másikat</u>, ott ismerheti az <u>egyik a másikat</u>. (tudományos)</p>
<p>Harczás Judit riporter: – Egyébként az, hogy itt van a képzőművészeti tevékenységen túl egyfajta csapatszellem is, közösség is, az mennyiben tudja segíteni ezeket a gyerekeket? Kissné Barna Borbála: – Nemcsak én tanítom őket, hanem ők <u>egyik a másikat</u> is. Tehát nézik mindig ha valakinek sikeresebb a rajza, akkor fölhívom rá a többiek figyelmét, megnézik, hogy jó, ez így oldotta meg ezt a munkát. (besznye)</p>
<p>– Van ott ezeröttszáz lakó és mindenki tudja hogy a sok hó esik akkor nem tud lejutni. Ott van még az az összetartás hogy emberek segítnek <u>egyik a másikának</u> és ha nem muszáj akkor nem piszkálják <u>egyik a másikat</u>. (besznye)</p>
<p>Valahol fent a bástya tetején ritmusokat próbálgat egy dobos... S az a fiatal férfi, aki néha kiül az egyik lőrésbe, és töröksípját fújja, szintén inkább csak gyakorolni látszik. Mindig ugyanazt a motívumot fújja. Mintha a várban készülődnének valamire. Mulatságra? De nem lázas készülődés ez. Valami eszelős monotonia van benne. Az unatkozás és a bűn egymás alternatívái lettek. Bármikor átcsaphat <u>egyik a másikba</u>, és viszont... (Hubay Miklós)</p>
<p>Valahogy kiveszett az emberekből, hogy odafigyeljenek a másokra. Ha két ember találkozik, elhadarja a gondját az <u>egyik a másiknak</u>, aztán meg fordítva és mennek tovább. Észre sem veszik, hogy meghallgatást egyikük sem nyert, pedig az kellett volna mindegyiknek. (fórum)</p>
<p>Azt is érdemes tisztázni, hogy ki milyen „keletkezést” fogadna el keletkezésnek. Ha az emberi rásegítést elfogadjuk, akkor pl. hamarosan tömegével látunk majd példákat. Ha viszont ember-mentes példát szeretnénk, akkor nyilván nagyon alaposan kell nézelődni a természetben, ráadásul mégsem zavarva azt. A „halból-émlőst” átalakulás elvárása viszont TÉVES, mint ahogy a fák egyszer már kinőtt ágai sem alakulnak át egymásba, dacára annak, hogy közös eredetűek, vagy egyenesen <u>egyik a másikkól</u> nőtt ki. (fórum)</p>
<p>– Mi változott leginkább a Wekerlén az elmúlt évtizedekben? – Azelőtt mindenki ismert mindenkit, most meg sok az idegen, nem is köszönnek. Ma bezárkóznak az emberek, nem nagyon foglalkozik <u>egyik a másikkal</u>. – Itt nem lehet elegánsan élni – mondja később a veje, amikor körbevezet a lakásban. A szűk, linóleummal borított előszobában, a pici konyhában szinte</p>

<p>fulladozni, a szoba a nagy barnás ülőgarnitúra és a szekrénysor miatt zsúfolt, és a keskeny ablakokon kevés fény tud utat törni magának. (sajtó)</p>
<p>A tucatnyi fő-, meg alcsatornán túlkínálat csak az agyomosással felérő általános elmetompításban mutatkozik. Igaz, ebben alig különbözik <u>egyik a másiktól</u>, nem is ízlés, szellemi lustaság kérdése, ki kerüli el messze ívben, vagy veti bele magát önfelédten ebbe az egyenkatyvaszba. (sajtó)</p>
<p>Már az éhség is, a halál szolgálója, az állatok nagy részének kioltotta az életét, amikor a hullák megkönnyebbedvén fölemelkedtek a mélységes vizek fenekéről és feljöttek a felszínre. A tomboló hullámok közt <u>egyik a másikhoz</u> ütődött, és mint levegővel teli labdák hátraperdültek összeütközésük pontjától. A madarak pedig a holtakból csináltak maguknak talapzatot. (tudományos)</p>
<p>Egy ilyen adócsomag... – és nyilvánvalóan mindenki tudja, aki felelősen gondolkodik, hogy egyszerre ezt nem lehet bevezetni. Viszont ahhoz, hogy sikeres legyen, gazdaságélénkítő szerepe érezhető legyen, mindet be kell vezetni felelősen úgy, ahogy azt a gazdaság teljesítőképessége megengedi. Viszont <u>egyik a másikra</u> épül. (hivatalos)</p>

Internetes példák:

<p>Kisebb csoportokra bomlottak, <u>egyik a másikat</u> legyilkolta, s a kölcsönös irtásnak az lett a vége, hogy az alapítók közül már csak a pap maradt életben, de már ő is az utolját járta. Amikor halálos ágyán – helyesebben: szalmazsákján – feküdt, nem tudott belenyugodni, hogy a titok terhével menjen a másvilágra. Elárulná, de kinek? Megint csak spanyol kalandoroknak?. (Ráth-Végh István, 1957)</p>
<p>Johann Gottlieb Fichte kifejti, hogy mindkét filozófiai rendszer, a materialista és az idealista, önmagában konzekvens és ezért <u>az egyik a másikat</u> nem is tudja cáfolni. Fichte azonban hibáztatja a kor mechanikus materializmusát amiatt, hogy az a lélekből úgymond tárgyat csinál és korlátozza a szabadságát. A materializmust dogmatizmusnak nevezi. (Wikipédia)</p>
<p>Komolyabb párkapcsolati krízisekben azonban épp az ellenkezője fordul elő: minél durvábban alázza porig <u>egyik a másikat</u>, vagy szolgáltatja ki magát a cseléd szerepével, a lenézett sokszor annál erősebben kapaszkodik az „erődemonstrátorba”.</p>
<p>Ennek a jelenleg is folyamatban lévő kutatásnak a keretében egy könnyed és áttetsző textilt szeretnék egy merev, de jól formázható anyaggal párosítani. Ehhez keresem a megoldást, vagyis, hogy hogyan tud két ennyire ellentétes karakter együtt élni és <u>egyik a másikba</u> átfolyani.</p>
<p>Fény és sötétség szemben állnak egymással, mégis <u>az egyik a másiktól</u> függ, amint a jobb láb lépése függ a balétól.</p>
<p>Két különálló világ, amelyek gyakran segítik egymást, mégis nagymértékben különbözik <u>egyik a másiktól</u>. Tudatosan kell szétválasztani őket. A fényképezés során nem tájképekben és nem is szociofotográfiai elemekben gondolkodom. Egy általam előre meghatározott és összeállított kompozíciót örökíték meg. Éppen ezért analóg fényképezőgépeket használok, a digitális gépek ugyanis képesek eltéríteni az embert az eredeti összeállítástól. Ugyanakkor a festészetemet minden esetben az irodalom inspirálja.</p>
<p>A keresőmotorok többféle mutató alapján rangsorolják a különböző tartalmakat. Az egyik ilyen mutató a hivatkozások relevanciája, vagyis, hogy mennyire kapcsolódik „A” oldal tartalma a „B” oldalhoz, ha <u>egyik a másikra</u> linkel.</p>
<p>A versek és a tánc mindig is keveredtek a világomban, <u>egyik a másikra</u> ható forma, így a produkcióban ifjabb Sebő Ferenc színésszel együtt a versek, a színház, a zene és a mozgás világát kívánjuk összekapcsolni. Az író és a színész egyaránt mondanak verseket a performansz során, egymásra reflektálnak, közösen adnak elő egy-egy verset szétszedve, szerepekre osztva.</p>
<p>Szilárd héjú gyümölcsöt (almát, körtét stb.) behordás előtt puha flanelronggyal óvatosan le- törlünk és úgy rakjuk sorba, hogy <u>egyik a másikhoz</u> ne érjen.</p>

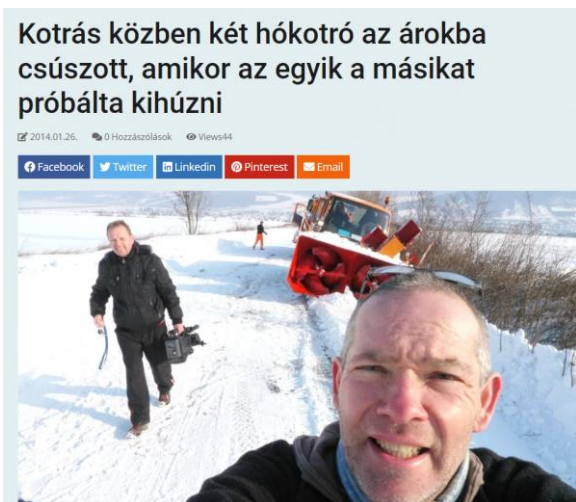
Az idézett részletekből kétségtelen, hogy az *egyik a másik, egyik a másikat, egyik a másiknak* stb. a mai napig élő nyelvi kifejezőeszközök, az **összes alkorpusból** bőven lehet rájuk példákat idézni.

Tehát ezek **csakugyan használhatók** az *egymás, egymást, egymásnak* stb. **szinonimájaként**. Mind az *egymás*, mind a széttagoló változatok (*egyik a másik, egyik a másikat, egyik a másiknak*) **közömbös** stílusértékűek, ám ha egymással hasonlítjuk őket össze (egyiket a másikkal 😊), akkor az *egymás* a stilisztikailag teljesen jelöletlen, a széttagoló változatok pedig talán **enyhén választékosabbak**.

Vigyázni kell azonban arra, hogy vannak olyan esetek is, amikor az *egyik a másik, egyik a másikat, egyik a másiknak* stb. **nem helyettesíthető** az *egymás, egymást, egymásnak* stb. formákkal. Ez a helyzet például a következő címmel:

Viccek képpel 😊 Két férfi helikopterrel utazik, egyszer csak a propeller leáll. Megkérdezi az egyik a másiktól: – Mondd csak...

Nyilvánvaló, hogy a hókotrók nem egymást próbálták kihúzni, hanem az egyik bajba jutott, s a másik segíteni próbált neki, de maga is az árokba csúszott. Hasonlóképpen a másik képen az utasok nem egymástól kérdezték, mi a propeller, hanem az egyik a másiktól.

Vagyis **külön kell kezeljük** azokat az eseteket, amikor az *egyik a másik, egyik a másikat, egyik a másiknak* **nem fejez ki kölcsönösséget**.

Összefoglalóan elmondhatjuk, hogy míg az *-ik* kiemelő jelet nem tartalmazó formák a mai nyelvben már **nem élnek**, addig az *-ik* kiemelő jellel ellátottak a mai **napig élő szinonimái** az *egymás* névmásnak és az *egymás* ragos alakjainak. Nyugodtan használhatjuk őket.

Alapvetően **tetszésünk szerint** válogathatunk a szinonimák közül, amikor csakugyan szinonimák, vagyis azonos a denotatív jelentésük.

C) Visszaható névmás

a) Mibenléte és nyelvtani kérdései

A *Magyar grammatika* szerint a **VISSZAHATÓ NÉVMÁS** „azt fejezi ki, hogy a (szándékos vagy szándékolatlan) cselekvés a **cselekvőre** (*figyeli magát, megüti magát*), ill. annak **helyzetére, állapotára, viszonyára hat vissza** (pl. *békében van önmagával, felülmúlta önmagát*)” (MGr. 2000: 163).

<i>Cselekvőre</i>	<i>A cselekvő helyzetére, állapotára, viszonyára</i>
Megütöttem <u>magam</u> .	Békében van <u>önmagával</u> .
Figyelte magát.	Felülmúltuk <u>önmagunkat</u> .
Elnéző vagy <u>magad</u> iránt.	

Ezenkívül ezek a névmások – amint láttuk – kifejezik az **egyes és többes szám 1., 2. és 3. személyét**, akárcsak a **személyes** névmások.

<i>Visszaható névmás személyes névmási szerepben</i>	<i>Szűkebben vett személyes névmás</i>
<u>Magam</u> is úgy gondolom, hogy ez rossz ötlet.	<u>Én</u> is úgy gondolom, hogy ez rossz ötlet.
<u>Magad</u> is tudod, hogy ez nem így van.	<u>Te</u> is tudod, hogy ez nem így van.
<u>Magunk</u> is gondoltunk már erre.	<u>Mi</u> is gondoltunk már erre.

Maga se tudja, hogy miért, de teljes pánik fogja el a fiatal nőt, ha ketchupot lát

Ismerje meg azt a fiatal nőt, akinek ketchup-fóbiája van, ráadásul olyannyira, hogy sírva fakad és pánikba esik, ha meglátja, vagy akár csak megérinti a tubust. A 18 éves Charlie Everettnak fogalma sincs, honnan ered az ételízesítőtől való leküzdhetetlen félelme, de azt állítja, hogy amióta csak az eszt tudja, azóta fél tőle. Everett már attól is furcsán érzi magát, ha csak egy üveg piros flakon közelében van, és gyakran el kell hagynia egy étkezését, ha valaki éppen azt eszi.

2023. április 24.

Bár maguk is másként gondolják, a fiatalok néznek magyar filmeket

Amint a fenti példákból is kiderül, a visszaható névmásnak **teljes szám-személy paradigmája** van:

<i>Egyes szám</i>	<i>Többes szám</i>
magam	magunk
magad	magatok
maga	maguk

Szemben a szűkebb értelemben vett személyes névmásokkal a visszaható névmások **birtokjelet** és **főnévi ragokat** is fölvehetnek, továbbá **névutók** kapcsolódhatnak hozzájuk.

<i>Birtokjel</i>	<i>Főnévi ragok</i>	<i>Névutók</i>
magamé, magadé stb.	magamat, magadnak, magára, magunkba, magatokhoz, maguktól stb.	magad mellé, maguk mögé stb.

b) Használata

Előfordul, hogy az **ige + visszaható névmási tárgy visszaható képzővel ellátott igével** változik.

<i>Ige + visszaható névmási tárgy</i>	<i>Visszaható képzős ige</i>
szépíti <u>magát</u>	<u>szépítkezik</u>
megfésültem <u>magam</u>	<u>megfésülködtem</u>
megmostuk <u>magunkat</u>	<u>megmosakodtunk</u>

Ezek megítélésével az **igékből képzett igék** nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdéseinek tárgyalásakor foglalkozunk a jegyzetsorozat *Nyelvi váltakozások az igék körében (Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések)* című kötetében.

Ott elmondjuk, hogy amikor ilyen váltakozás van, akkor a nyelvművelők a **szintetikus** megoldást, azaz a **visszaható képzős igét támogatják** az analitikus megoldással, az ige és a visszaható névmás kapcsolatával szemben.

Ezt a viszonyulást a **nyelvi szintetizmus** ideológiája alapján értjük meg, de létrejöttében szerepet játszhatott a **nyelvi konzervativizmus** és a **nyelvi purizmus** is, mivel a szintetikus formák számítanak **hagyományosnak**, az analitikusak pedig **idegen hatásra** létrejötteknek.

Szintén elmondtuk, hogy olyan esetekben, amikor a két forma **nem jelenti ugyanazt**, a nyelvőrök **elfogadják** az ige és a visszaható névmás kapcsolatát is:

<i>Ige + visszaható névmási tárgy</i>	<i>Visszaható képzős ige</i>
szégyelled magad!	szégyenkezik

Fontos azonban tudni, hogy a *szégyelli magát* és a *szégyenkezik* jelentése, használata nem mindig különül el egymástól, van, hogy váltakozás van a két forma között, ráadásul anélkül, hogy érezhető stíluskülönbség volna köztük.

Nézzünk meg néhány ilyen példát a *szégyelli magát* formára az MNSZ2-ből!

Az ellenzalóban közepesen csúnya szavak és finom káromkodások képezik a társalgás anyagának mintegy húsz százalékát. (Annamária asszonynál a fennkölt stílus uralkodik, amelyet elég nehéz volt megteremteni, lévén hogy a vendégek nem szoktak regényeket olvasni. Annamária asszonynak sok idejébe tellett, amíg néhány regény és egyéb irány célirányos elolvasása és saját modorosságainak kialakítása után vendégeire tudta erőltetni azt, amit ő fennköltnek érzett.) Egyszóval Krisztnak nem kellene <u>szégyellnie magát</u> . (Spiró György)
A betegekkel nem érünk rá törődni, szomorúan mondták a nővérek, amikor nemrég kórházban voltam. Csak beteg ne legyen az ember. Kapálózunk mindannyian. Hát mit akarok? Megúsztam, felejtsem el. Ezt is, meg aztán a következőt is. Csak egy repedés. Meg ami azon keresztül látszik. Sok mindent meg lehet lépésenként szokni, gyakorlatilag bármit, ha ügyesen adagolják. Én ezt most nem akarom megszokni. Nem akarom <u>szégyellni magam</u> a gyerekeim előtt. (sajtó)
A szkeptikusok (vagy talán realisták?) úgy vélik, ezek a kísérletek mindössze arra szolgálnak, hogy kimutassák: a Bactrim alkalmatlan az afrikai HIV-fertőzöttek kezelésére és hogy igazolják, miért nem kell a fejlett országoknak és gyógyszergyáraknak <u>szégyellniük magukat</u> , amiért nem juttatják el a készítményt Afrikába. (tudományos)
Itt meg kell állnom egy pillanatra, mert nem teljesen világos mindenki előtt, hogy mit jelent az átlagos ellátást nyújtó intézmény; én nagyon sok ilyen intézményt meglátogattam az elmúlt ciklusban, és megmondom őszintén, <u>szégyelltem magamat</u> . Magyarországon a 2000-es év után ilyen intézményekben élnek idős emberek: kórteremszerű ellátásban, 6-8 ember egy szobában, néha vaságyon, vécé és fürdőszoba a folyosó végén. (hivatalos)
És végre egy olyan díjátadó, vagy egy olyan ünnepség volt, amikor nem kellett szomorúnak lenni, és nem kellett senkinek <u>szégyellni magát</u> , és nem kellett lehajtott fejjel, kicsit szorongva elsunnyogni. Ez is olyan furcsa tényleg, hogy mennyire nem tanultuk meg még az ünnepeket így az elmúlt húsz évben, hogy tényleg lehetne mindezt derűsen, kedvesen, oldottan, és van is az egésznek egy nagyon szeretnivaló hagyománya. (besznye)
Én nem tudom, hogy te mit szóltál volna hozzá, ha valamelyik ellenfeled minden egyes hozzászólásában lehülyéz, meg lebutáz téged, pedig még a közelében sem vagy a témának. Tette ezt velem a JDR azért, mert megsértődött rám amikor felvilágosítottam, hogy én nem írtam olyat, amit ő gondolt, hogy én írtam, és ő be is másolta az én nemírásomat, amiből kiderült, hogy nekem van igazam. Egyébként nem miattam tiltották le, hanem speakernek szólt be egy olyat, hogy már én <u>szégyelltem magam</u> miatta. (fórum)
„Majd húsz-harminc év múlva vissza olvasod őket és mélységesen <u>szégyellni fogod magad</u> .

De addig legalább mi jól szórakozunk.” Meglátjuk, hogy lesz. Én most jól szórakozom, és lehet, hogy te fogod majd szégyellni magad a hozzászólásaidért. (közösségi)

Mindezekben az esetekben a szerzők a *szégyenkezik* szintetikus formát is használhatták volna. De nem tették, s ezzel természetesen nem követtek el semmiféle vétséget, hacsak nem a nyelvőrök szemében, akik hisznek a **nyelvi szintetizmus** ideológiájában.

Amint arról az igékből képzett igék témakör kapcsán is szó volt, a visszaható névmási tárgy-nyelvi kapcsolatban legjobb, ha a **nyelvézékünkre** támaszkodunk, s ha bizonytalanok vagyunk, utánanézzünk az adott kifejezésnek az **interneten**. Mások szövegében többnyire nem indokolt a cselekvő ige + névmási tárgy kapcsolatát visszaható képzős igére javítani, kivéve ha szokatlanok, erőltetettek lennének, idegenesnek érződnének.

KAPOSVÁRI EGYETEM

„SZÉGYELLEM MAGAM, AMIÉRT ÉN SZÉGYELLEM MAGAM” – RADNAY CSILLA SORAI

2020. június 27., szombat 15:56

& MUTATÓ NÉVMÁS

A *Magyar grammatika* szerint a **MUTATÓ NÉVMÁS** valamilyen **személyre, dologra** vagy ezek **tulajdonságára** utal **aktualizálással, rámutatással**, a szövegmondatok között általában **előre-** vagy **vissza**utalással.

A *Nyelvművelő kézikönyv* szerint (NymKsz.² 2005: 211) a mutató névmással „rámutatásszerűen helyettesítünk olyan főnevet, melléknevet vagy számnevet, amely ismert (látott) vagy előzőleg már említett személyt (dolgot), tulajdonságot vagy mennyiséget fejezne ki”:

ez, az; ilyen, olyan; ennyi, annyi

A mutató névmásoknak két változatuk van: egy palatális és egy veláris hangú. A palatális *ez, ilyen, ennyi* stb. **közelebbre** utal; a veláris *az, olyan, annyi* stb. utóbbi szembeállításakor **távolabbra** vonatkozik, de szembeállítás nélkül **semleges** is lehet e tekintetben.

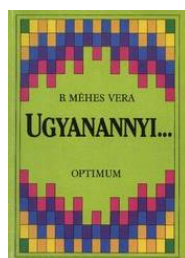
<i>Közelre mutató</i>	<i>Távolra mutató vagy semleges</i>
ez	az
ilyen	olyan
ennyi	annyi

A fentieknek megfelelően – amint a *Nyelvművelő kézikönyv* is megállapítja –, az *Abból kérek én is* mondat névmása szabályosan jelentheti egyrészt, hogy ’a távolabbiból’, másrészt azt is, hogy ’belőle’:

<u>Abból kérek én is!</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. 'a távolabbiból' 2. 'belőle'
---------------------------	--

A mutató névmásoknak az alapalakokon kívül **nyomatékos** és **azonosító** alakjai is vannak:

	<i>Alapalak</i>		<i>Nyomatékos alak</i>		<i>Azonosító alak</i>	
<i>Főnévi</i>	ez	az	emez	amaz	ugyanez	ugyanaz
<i>Melléknévi</i>	ilyen	olyan	emilyen	amolyan	ugyanilyen	ugyanolyan
<i>Melléknévi (számnévi)</i>	ennyi	annyi	emennyi	amennyi	ugyanennyi	ugyanannyi

1. A mutató névmás alaki kérdései

A) Eme, emez; ama, amaz

Az *eme, emez; ama, amaz* többnyire **melléknévi** szófaji értékben, **ragozhatatlan jelzőként** használt mutató névmások. Mivel **főnévi** használatuk is van, egy-egy alfejezetben tárgyaljuk a melléknévi és a főnévi használatot.

a) Melléknévi szerepben

1. Az *eme, emez, ama, amaz* mutató névmások 'ez a (bizonyos)' jelentésben jelzőként a mai nyelvben **ritkán** használatosak; a *Nyelvművelő kézikönyv* szerint sokan „egy kissé régiesnek, ill. hivataloskodónak” érzik őket. A *Nyelvművelő kéziszótár* szerint ezek a sajtónyelvre és a „modorosan választékos” stílusra jellemzőek.

A *Nyelvművelő kézikönyvnek* a megállapítása szaknyelvre fordítva azt jelenti, hogy ezeknek a mutató névmásoknak jelzői szerepben **kissé régies** vagy **formális** a stílusértéke. Ez a megállapítás **helytálló**nak látszik, igaz, csupán az **eme és az ama** formákra nézve, az *emez* és az *amaz* formákkal – amint alább látni fogjuk – gyökeresen más a helyzet.

Ami a „**modorosság**” vádját illeti, először is le kell szögezni, hogy az a meggyőződés, mely szerint a modorosnak érzett formák rosszabbak, kevésbé helyesek, mint a modorosnak nem érzett szinonimájuk, nem más, mint egy semmilyen tudományos tényvel alá nem támasztható nyelvi ideológia, a **nyelvi inszenszilizmus**.

Másodszor: nem biztos, hogy az a beszélő, aki az *eme, emez, ama, amaz* névmások valamelyikét választja az *ez a, az a* helyett, modoros akar lenni, lehet, hogy csak **kevésbé nehézkes** formát szeretne használni.

Ugyanis a **közömbös stílusértékű** *ez a* és *az a* formák – főleg **toldalékolva és névutóval el látva** – **meglehetősen nehézkesek**. Pedig gyakran toldalékoljuk őket vagy látjuk el névutóval, mivel számban és esetben egyezniük kell a jelzett szóval, például:

<i>Közelre mutató</i>	<i>Távolra mutató vagy semleges</i>
ez a ház	az a ház
ebben a házban	abban a házban
e körül a ház körül	a körül a ház körül
ezen kívül a házon kívül	azon kívül a házon kívül

Ennél jóval **egyszerűbb, gördülékenyebb** az *eme* és az *ama* jelzőként való használata:

<i>Közelre mutató</i>	<i>Távolra mutató vagy semleges</i>
eme ház	ama ház
eme házban	ama házban

eme ház körül	ama ház körül
eme házon kívül	ama házon kívül

Ami pedig az *ezen*, *azon* formákat illeti, ezek hasonlóan **egyszerűek** és **gördülékenyek**, mint az *eme*, *emez*, *ama*, *amaz*, csak **éppen formális stílusértékűek**, a **választékos stílusú szövegekbe nem illenek**.

<i>Közelre mutató</i>	<i>Távolra mutató vagy semleges</i>
ezen ház	azon ház
ezen házban	azon házban
ezen ház körül	azon ház körül
ezen házon kívül	azon házon kívül

Amit eddig elmondtunk a tárgyalt mutató névmásokról, az ugyan a **használatukhoz** tartozik, mégis összefügg tulajdonképpeni témánkkal, a névmások **alaki viselkedésével**, a kettőt ez esetben (eme esetben, ezen esetben, ebben az esetben ☺) **nem lehet egymástól elválasztani**.

2. Ha a jelzett szó magánhangzóval kezdődik, a nyelvújítók által szorgalmazott **hagyományos szabály** szerint a mutató névmás *emez*, *amaz* alakú, ha pedig mássalhangzóval kezdődik, akkor az alakja *eme*, *ama*.

Ha bepillantunk az MNSZ2 adataiba, azt látjuk, hogy az **emez** és az **amaz** formára jelzői szerepben jobbra **történeti** adataink vannak, a mai nyelvben ezek a formák **elavultak**.

Valahányan csak voltak, mindannyiuknak meg volt a maga szerelmi bánata, és nem keresve, hogy a tűzhely közelsége, vagy másnemű okok lobbantották-e lángra érzelmeiket, elég volt tudnom, hogy a konyhaművészet <u>emez</u> érzékeny szívű hölgyei voltak legjelesebb megbízóim, és ha szerencsésen a papírra tudtam lehelni egy-egy sóhajtásukat, egy-egy vágyakozó pillantásukat, mézédés köszöntésüket, biztos lehettem a dús jutalomban és napokon át jó ebédre vagy vacsorára tarthattam számot. (Vámbéry Ármin)
Amikor <u>emez</u> apró termetű asszony is befejezte a beszédet, várakozásteljes zúgás és susmorgás támadt szerte a helyiségben, mivel most az a magas termetű, szokatlan viseletű férfi készült szólni az összegyűltekhöz, akit már korábban is asszonyok egész koszorúja fogott körül, s aki, mint az öltözékéből is kitűnt, valahonnét külföldről tért vissza nemrégiben, nem emlékszem, honnét, de annyi bizonyos, hogy olyan országból, hol az igaz hitnek gazdag és befolyásos pártfogói akadtak, s hívei nem kényszerülnek elrejtőzni a világ szeme elől, hanem hitüket nyilvánosan is bátran megvallhatták. (Rakovszky Zsuzsa)
Az eleven eszű, nyughatatlan vérű és ábrándos hajlandóságú Midhát akkor éppen franciául tanult, és mert nem volt elég türelme hozzá, hogy olvasmányai közben szótárát is forgassa, naponta egynéhány óráig együtt olvasott velem és viszonzásul segítségemre volt a nehezebbféle török szövegek olvasásában, mint például Szaad ed din Kemalpasazád című történeti művében is, átjavítgatta stílygyakorlataimat és bevezetett Nur Oszmaine Medresszéjébe (kollégiumába), hol a szofták (növendékpapok) társaságában jelen lehettem <u>amaz idők</u> híres hittudósainak, grammatikusainak és jogászainak előadásain. (Vámbéry Ármin)
Meg se próbálkozom leírni azt a benyomást, melyet édes hazám viszontlátása keltett lelkemben. Gyöngye is volna hozzá a toll, hogy tolmácsa lehessen annak a meghatottságnak, mellyel <u>amaz ország</u> földjére léptem, melynek őstörténete elsősorban ösztönzött veszedel-

mes vándorutamra s amelynek nemzeti kezdetei, mint említettem, már ifjúkoromban életre keltették bennem azt az érdeklődést, melynek kielégítése végett mondhatatlan veszedelmekkel és nélkülözésekkel járó utazásomra vállalkoztam. (Vámbéry Ármin)

Ezzel szemben az *eme* és az *ama* **ma is élő**, az adatok tanúsága szerint kiválóan beleillik a **választékos** stílusba is; a **formálisba** alighanem **kevésbé**. Csak íróktól idézünk, de minden alkorpuszából százával hozhatnánk példákat.

A megszólaló, a húszéves Füst Milánban olyan kifejeznievalók tolongtak, amelyek nem csupán a magyar nép-nemzeti irány minden hangjában korszerűtlen epigonvonulatának skáláján nem találhatták meg a maguk összhangzattanát, hanem az európai szimbolizmus és impreszszionizmus ama csodálatos utözengésében sem, amely ugyanakkor a legaktuálisabbnak látszó irodalmi kórusként hangzott fel magyarul, éppen a Nyugat körül. (Somlyó György)

Más léptéken van, az „aprómunka” rövidlátása habitusunkká válik, nem tudjuk fókuszba hozni a történelem léptékét, annyi szakasz s oly sok vonalváltozás után már, nemigen mérjük a szögelfordulást; a rituálé rabja vagyunk; örök győzelemtözegetben menetelünk, és az elígérkezettek derűjével észre sem vesszük, hogy a menetelő és az utópisztikus cél közt a távolság nem csökken, hanem egyre nő. Szilárdul csüggünk hát ama jeles ökörségen, amivé nagy eszményünk korcsosult – mi, lánglelkű utódokból lett gyagya elődök. (Határ Győző)

Már jó ideje műveltem a prózát, s még mindig nem mertem drámaírásra gondolni, noha izgatott a feladat, csábított a varázslás eme lehetősége. A jó próza sem terem az útszélien, de azért könnyebb valamit elmesélni, akár ráérősen, akár bakugrásokkal, s nehezebb adott térben, adott időben megjeleníteni. (Szakonyi Károly)

Thea megállt előttünk és én már készségesen fogtam is székem támláját, hogy átadjam neki a helyem, habár e készségben is volt valami karakterisztikusan túlzó, ennyire azért nem kellett volna félnem, hogy eme csekélyke jóindulatot is elveszíthetem, ő azonban most nem mutatott hajlandóságot arra, hogy leüljön, nem is lépett föl az emelvényre, mint máskor, hanem két könyökét az asztal lapjára csúsztatta, s anélkül, hogy ránk pillantott volna, az állát is megtámasztotta az asztal peremén, akár egy gyerek, kissé ágaskodnia kellett, ám épp elérte és saját karján megpihentette fejét, a szemét lassan lehunyta. (Nádas Péter)

Mivel az *emez* és az *amaz* **jelzői szerepben elavult**, érthető, hogy az *eme* és az *ama* **magánhangzóval kezdődő szavak előtt** is megjelent.

Nemcsak megjelent, hanem az MNSZ2 adatainak tanúsága szerint eléggé **el is terjedt** a **választékos** stílusban; minden alkorpuszából vannak rá adatok.

Nézzünk először példákat az **eme** használatára **magánhangzóval kezdődő** szó előtt!

Mi testvéreinknek valljuk a más nyelvű költőket is, műveiket szívesen tolmácsoljuk, ismertetjük és elismertetjük mint szellemi értékeket. Ugyanezt miért ne tehetnénk meg olyan költőkkel, akik testvéreink az anyanyelv, eme édes és keserves kötelék szerint is. Az ő verseiket lefordítani nem kell. (Nagy László)

Elment az Óravilla előtt, ahol – úgy tudta – az áruló Görgey vezetett haditanácsot; ámbár akkor még nem volt áruló. Mély megvetéssel pillantott mégis eme árulóval fertőzött épületre, s többször visszafordulva járatta végig tekintetét a kopott és tömzsi oszlopsoron. Nem értette, miként képesek emberek itt, ebben a házban élni. (Nádas Péter)

Még az első részben megköszönte Pék Zoltán rádiósnak a segítségét, aki segítette eme egyhetes turné megszervezését, továbbá Hégel Rudolfét, aki magyarországi, budapesti találkozásuk alkalmával, amikor az énekes ott koncertezett, javasolta neki, hogy eljö-

hetne turnézni a Felvidékre is. (sajtó)
A fehérjét alkotó lánc általában néhány száz aminosavból áll. Végül egy fehérjemolekulát néhány ezer atom alkot. Érdeemes kicsit elidőzni azon, hogy <u>eme egyszerű</u> szabályok korlátlan variációs lehetőséget biztosítanak. (sajtó)
De felvetődhet, hogy talán nem is olyan bonyolult az egész, talán nem kell a történelemben olyan mélyre ásni, nem kell tabukat meg szimbólumokat keresni. Egyszerűen arról van szó, hogy a hús jobban ízlik minden más élelmiszernél, egyes húsok pedig jobban, mint mások. Vannak azonban bizonyos jelek, amelyek kétséget ébresztenek <u>eme egyszerű</u> magyarázattal szemben. (tudományos)
Azt, hogy a könyvet külföldön még sokáig forgatták, Antti Jalavának egy 1874-ben Prágában írt levele is bizonyítja, melyben szóvá teszi, hogy milyen nagy szükség lenne már egy új német nyelvű nyelvtanra <u>eme elavult</u> és hibás helyett. Orlay, valamint a hozzá hasonló többi műkedvelő „őshazakutató” magára vonta a finn közönség érdeklődését. (tudományos)
Azonban pont ez a passzus – amelyben a társadalombiztosításról van szó – nyilvánvalóan azt a kört érinti, amelyek kisebb jövedelemmel rendelkeznek és ezeknek a kezdő, kisjavító, szolgáltató iparosoknak éppen <u>eme adóösszefüggés</u> miatt is igen nagy az adóterhe. (hivatalos)
Azt gondolom, némi félreértés keletkezett a tekintetben, hogyan is van a német hitel <u>eme egész</u> konstrukció mögött. Természetesen nem arról van szó, hogy másfél évvel ezelőtt fölveztük a hitelt és azóta parkolt volna. (hivatalos)
– Elképzelhető valamiféle változás. A jövőt illetően fokozottan oda kell figyelni a vadászatra jogosultaknak, akár a vadászati törvényeinket is <u>eme irányba</u> kéne változtatni, hogy legyen módja a vadgazdálkodónak arra, fokozott igénybevételeket is figyelembe véve, az állományt úgy gazdálkodjon, hogy az a jövő nemzedékének is vadászati lehetőséget tudjon biztosítani, magát a minőségét meg tudja őrizni. (besznye)
Ez az eset egyrészt arról beszél nekünk, hogy milyen mechanizmus alapján alakulnak ki a rendszerek, akár a mi Naprendszerünk is, mert ez egy a sok közül. Ez tehát újdonság. Másrészt, ez ha kevésbé is, de sokkal nagyobb szabású úrküldetéseknek nyit utat, mondjuk tíz vagy húsz év múlva – nem tudom – ezeknek az lesz a céljuk, hogy elemezzék <u>eme égitestek</u> atmoszférájának kémiai összetételét. (besznye)
Jó vajon az, hogy mindenki egy adó kulccsal adózik a legszegényebbtől a leggazdagabbig? Sokat elmélkedtem a fenti kérdéseken. Arra jutottam, hogy tulajdonképpen igazságosabb lett is meg nem is a FIDESZ–KDNP <u>eme adópolitikája</u> . (közösségi)
Megköszönte a felszólalók és a jelenlévők részvételét, külön köszönetet mondott azoknak, akik más városokból utaztak Budapestre e tüntetés kedvéért. Mint elmondta figyelemmel követi a legtöbb, <u>eme országos közüggel</u> foglalkozó civil reakciókat. Ezekből az látszik, hogy az állampolgárok széles körben támogatják a korrupció ellen fellépő kirúgott hivatalnokot. (közösségi)

Látjuk, hogy az *eme választékos* stílusú, ill. választékosságra törekvő szövegekben fordul elő, attól függetlenül, hogy milyen alkorpuszban nézzük. Olykor olyan szövegekben is megjelenik, amelyek **inkább formális** stílusúak (pl. szaknyelvi). **Informális** stílusú szövegekben **nem** találkozhatunk vele, a személyes vagy a beszélt nyelvi alkorpuszban található példák sem bizalmas stílusúak, hanem többnyire választékosak.

The screenshot shows a forum interface. At the top, there's a navigation bar with the site name 'GYAKORIKÉRDÉSEK.HU' and icons for home, asking a question, and reporting. Below this, there's a breadcrumb trail: 'Kezdőoldal » Kultúra és közösség » Művészetek » Szerintetek milyenek eme...'. The main content area features a question from user 'Funkboy135': 'Szerintetek milyenek eme ember versei?'. Below the question, there's a URL 'www.poet.hu/szerzo/Racz_David_Zsolt' and a checkbox for 'Figyelt kérdés'. On the left side, there's a sidebar with 'Listva' (2 items), 'Üzeneteid', and 'Kérdéseid' (Saját kérdéseid 1, Megválaszoltjaid, Figyelt kérdések 1).

Nézzünk most példákat az **ama** névmás jelzői használatára ugyanabban a hangkörnyezetben, azaz **magánhangzóval** kezdődő szót előtt!

A derék Bettina Brentano valóban megérdemli irányában tanúsított jóindulatát. Ő elragadtatással és élénk vonzalommal emlékszik meg Önről, s ama időt, amit együtt töltöttek, életének legboldogabb órái közé sorolja. Nekem szánt Egmont-zenéjét bizonyára otthon kapom kézhez, mihelyt hazaérkezem, már előre is hálásan köszönöm, mert sokak részéről magasztalva hallottam emlegetni, s szándékom azt színházunkban az említett darab kíséreteként ez év telén előadatni, amivel magamnak ugyanolyan gyönyörűséget remélek szerezhetni, mint mindazoknak, akik nálunk az Ön tisztelői, s ilyenek sokan vannak... (Lászlóffy Aladár)

Petőfi akkoriban aligha gondolhatta, hogy egy századdal később Európában s a világ más részein is lehetnek majd olyan királyságok, melyekben a trón inkább csak hatalmi jelkép, de nem jár semmiféle zsarnoki egyeduralommal, míg viszont magukat köztársaságnak tekintő országokban egy-egy hatalmi mániákus éppen nem republikánus szisztémát, hanem egyeduralmat építhet magának. Ez azonban nem változtathat Petőfinek ama igazságán, amely szerint az egyeduralmi monarchia nem teremthet igazságos rendszert. (Fekete Sándor)

– Beszélgetésünk elején ama ártatlan gyermekkori jóhírjelentő karácsonyi játékot említettük. Elmondhatom, hogy írói törekvésedben ma sem vélekedel másképpen. Most se más az ambíció, mint hogy munkáiddal jelképesen házról házra járva a közösséget szolgálj. Talán csak a hóhullásos idő nehezékét egyre inkább érezvén, az önfeledt hírmondás fordult GOND-jelentő szándékba. (Sütő András)

Néha ezt a szót használjuk, demokráciázni. Ez ige. Az ige aktív formája azt a közkeletű felfogást van hivatva módosítani, mely a népuralmat ama égi mannához hasonlítja vagy hogy az csak úgy, teljes fegyverzetben elibénk pattanna valaki vagy valakik agyából; a szófaj a kurucz lehetőségeit villantja fel, és végül is tagadja az ártatlanságot. (Esterházy Péter)

A MIÉP hivatalos honlapján (www.miep.hu) teljes egészében olvasható ama igencsak terjedelmes perújítási, illetve felülvizsgálati kérelem, amelyet aláíróként Csurka István jegyez, ám aligha ő a szerző: a kollektív (ám névtelenségben maradt) alkotói gárda feltűnően gazdag jogi és történeti anyagot kapart össze Bárdossy László védelmében. (sajtó)

A félszigetet ama instabilitási övezet részének nevezte, amely a boszniai Bihactól a Kaukázuson át az iraki Bászráig húzódik. Ez az övezet az Oszmán Birodalom súlyos öröksége, amelyet kisebbségi, szerkezeti és határproblémák jellemeznek. Az „örökség” egy részét az utóbbi száz év alatt háborúk és etnikai tisztogatások révén megoldották, mások viszont – így a koszovói konfliktus, a kurdkérdés, a kaukázusi köztársaságok határproblémái – ma is időszerűek, s azonos tőről fakadnak. (sajtó)

Hamar leintették ama okvetetlenkedő újságíró – 1929-ben – s megnyugtatták a szerkesztők, nyugodtan emlékezzék hősi halottaira akár a kereszt előtt is – míglen kiderült, hogy ama keresztforma a tihanyi királlysír kereszt alakú kardmarkolata volt – csupán. Egy föltartott fejű veréb ugrált a dísz-század sora előtt, olyan élénken és olyan szemtelenül, hogy neki aztán fújhatták a Himnuszt vagy Szózatot, ő csak nagy tánclépésekkel-ugrásokkal szökelt a világos nyári ruhás hölgy túsarkú fekete cipellője – mint nyári osztályvezető ő képviselte a miniszterelnököt a nagy, hős napon – s Jezovics apjára emlékeztető antilop színű betétesen ómódi lábbelije előtt. (sajtó)

A hangverseny iránt a környéken is élénk érdeklődés mutatkozik, amelyet Bartóknak nemcsak kiváló művészete, hanem szülővárosa iránti ama előzékenysége idézett elő, hogy itt tartja nagy körútja előtt első önálló hangversenyét. A művész már szerdán megérkezett városunkba és Bayer Gyula vendégszerető házána a vendége. (tudományos)

Az állam egyébként minden bizonnyal azért nem hatálytalanította mindeddig a Népbizottságok Kongresszusának 52. sz. határozatát, mert a kongresszus ama első ülésének 1. sz. határozata nem más, mint az, amely kimondja Kárpátalja Ukrajnával való egyesülését. (tudományos)

Gondolkoztam azon, lehet-e a helyzetre olyan megoldást találni, ami kielégíti a Független Kisgazdapártnak az MDF által támogatott ama igényét, hogy eme nagyon fontos kérdésben elhangzó hozzászólásokat megismerhesse a közönség, és ugyanakkor elkerülhető az a látszat – bizonyára csak látszat –, miszerint itt bárki késleltetni akarná a parlamenti munka előrehaladását. (hivatalos)

Ennek következtében én nem azért javasoltam tisztelettel a mentelmi bizottságnak, hogy tartsa fenn a mentelmi jogomat, mert félek a független magyar bíróság ítéletétől. Nem félek! Én úgy gondolom azonban, hogy a Magyar Országgyűlésnek a patkó ama oldalán ülő tagjai sem engedhetik meg azt az ország érdekében, hogy parlagi uszítók ilyen helyzetbe hozzanak bennünket. (hivatalos)

Éppen ezért mi, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség II. kongresszusának résztvevői, mélyen aggódva a jelenlegi helyzet okán, felhívással fordulunk valamennyi románhoz, az ország minden demokratikus erejéhez, hogy lépjenek föl ama ultranacionalista megnyilvánulásokkal szemben, melyeknek elsőrendű célja a demokratikus folyamatok fékezése vagy elgáncsolása. (hivatalos)

– Egybehangzó itteni sajtóvélemények szerint Németország lett Izrael legfontosabb támogatója. A két ország viszonya minőségileg példátlan szintet ért el Angela Merker és fél kormánya jelenleg is zajló jeruzsálemi látogatása nyomán. Minden vezető német újság címdoldalon foglalkozik a kancellárasszonynak ama üzenetével, hogy Németország magára venné ha a zsidó államot támadás éri. (besznye)

Obama közel- és közép-keleti látogatását követően érkezett ide. Berlint választotta hát ama egyórára tervezett beszéd helyszínéül, amelyben felvázolja, miként képzei Amerika nemzetközi politikájának alakítását, ha megválasztják az Egyesült Államok elnökévé. (besznye)

A pénzügyi törvényben rögzített ama előírásoknak is könnyen megfelelték volna Joó szerint, hogy arra alkalmas helyiségben működjenek a takarékszövetkezetek, hiszen a budapesti József nádor téren egy korábban is takarékszövetkezeti helyiséget néztek ki, ahonnan – mint mondta – szükség esetén csak át kellett volna szaladni a szemközti Pénzügyminisztériumba, hogy megkérdezzék a teendőket. (fórum)

Ugyanis most már nemcsak egyszerűen a jóra és a rosszra gondolunk, hanem megpróbáljuk elkapni a második Személytől ama „áldásos ragályt”. Inkább olyan ez, mint egy képnek a festése, és nem olyan, mintha törvényeknek engedelmessé válnánk. S a furcsa az benne, hogy míg egyféléképpen sokkal nehezebb, mint megtartani a törvényt, másképpen viszont sokkal könnyebb. A tényleges Isten Fia áll mellettünk. Elkezd átalakítani bennünket ugyanolyanra, mint ő Maga. (közösségi)

A Nagy Temetés napján, Nagy Imre és társai újrachantolásakor azonban a rendszerváltoztató elitben és követőikben még több volt a közös szándék, a közös lelkesedés (ezért is nevezem ezt az időszakot a „Lelkesedések korá”-nak), és kevesebb a kölcsönös bizalmatlanság (amely a „Félelmek korá”-ban a rendszerváltoztató ellenzéki erők nyílt szembefordulásához, ama emlékezetes „négy igen”-es akcióhoz vezetett), s szintén kevesebb a kölcsönös lejárató, kirekesztő, megsemmisítő törekvés, melynek kevésbé szívderítő megnyilvánulásait előbb az „Akciózások korá”-ban követhettük figyelemmel – az bővelkedett a törzsi ütközetekben –, majd egy viszonylag nyugodtabb időszak – a „Szerepcserék kora”, a Horn-kormányzat – után az Orbán-kormány idején. (közösségi)

Az *ama* mutató névmás jelzői használatára nézve magánhangzóval kezdődő szavak előtt ugyanazt állapíthatjuk meg, mint az *eme* formára nézve állapítottunk meg: leginkább **választékos** szövegekben használatos, de talán a **formális** stílusú szövegektől sem idegen. Bár vannak rá példák a beszélt nyelvi és a személyes alkorpuszból is, ám nem bizalmas, hanem **választékos** stílusú szövegekből.

Azt, hogy miért tartalmazznak ezek az alkorpuszok választékos és formális stílusú szövegeket is, a jegyzetsorozatnak a *Magyar nyelvi váltakozások vizsgálata a Magyar nemzeti szövegtár segítségével* című kötetéből tudjuk meg.

Mind az *eme*, mind az *ama* névmás esetében egyértelmű tehát, **hogy bizalmas stílusú szövegekbe nem illenek**, attól függetlenül, hogy magán- vagy mássalhangzóval kezdődő szó követi őket.

Ennek ellenére a *Nyelvművelő kézikönyv* szerzői az *eme* és az *ama* névmásoknak a magánhangzóval kezdődő szó előtti használatát **pongyolaságnak** tartják. Ugyanakkor ha mássalhangzóval kezdődő szó előtt áll az *emez*, *amaz*, a szerkezet **elavultnak** mondják, ami meg is felel a valóságnak:

<i>Kissé régies</i>	„Pongyola”
emez élet	eme élet
amaz igazság	ama igazság

<i>Kissé régies</i>	Elavult
eme világ	emez világ
ama város	amaz város

Látjuk, hogy ha a „szabálytalan” *eme élet*, *ama igazság* formákat „szabályosra” javítjuk, az *emez élet*, *amaz igazság* formára, **kissé régies formákat kapunk**, amelyek **még a választékos szövegek minden válfajába sem illenek igazán**, ott is stilisztikailag (**kissé**) jelöltek.

Ezért ha a nyelvhasználó el akarja kerülni az *eme élet*, *ama igazság*-féle, pongyolának bélyegzett formákat, **kénytelen más névmást használni**, nevezetesen **ez az élet**, **az az igazság** **közömbös** stílusértékű formákat vagy az **ezen élet**, **azon igazság** **formális** stílusértékű formákat. Ezenkívül esetleg élhet azzal a lehetőséggel, hogy az **ez mutató névmást határozott névelő nélkül** használja (*ez élet*), ugyanezt azonban az *az* mutató névmással már nem teheti meg (**az élet*), mert ez a mai nyelvben már csak sajátos helyzetben használatos (pl. *támogatjuk az irányú törekvéseit...*).

Valójában **semmi okunk sincs kerülni** az *eme* és az *ama* mutató névmásokat **magánhangzóval kezdődő szó előtt**, hiszen ezek a formák az MNSZ2 adatainak tanúsága szerint **közkeletűek**, **legjobb tollú íróink is rendre használják őket**, így gondozott szövegekben sem kell tőlük félnünk.

Ezért **választékos** stílusú szövegekben bátran használhatjuk az *eme* és az *ama* névmást magánhangzóval kezdődő szó előtt is; **formális** stílusú szövegekbe viszont az **ezen** és az **azon** mutató névmások illenek jobban, de az *eme* és *ama* sem igen okoz stílusterést, inkább csak **mesterkéltnak** hathat. (De a kérdés további vizsgálatot igényel.)

Az kétségtelen, hogy az *eme* és az *ama* a **bizalmas** stílusban **nem** használatos, ott **stilisztikailag erősen jelölt** elem volna.

Ezért **bizalmas** stílusú szövegekben nem nagyon van választási lehetőségünk: a **közömbös** stílusértékű **ez**, **az** mutató névmásokat kell használnunk, annak ellenére, hogy ragozva, de főleg névutózza – amint fentebb jeleztük – eléggé **nehézkese**k.

Az egyeztetett formák nehézkessége miatt *ez a ház mögött*, *az a házon kívül*-féle alakokkal is lehet találkozni, mindenekelőtt élőszóban: ezek választékos és formális stílusú írott nyelvi szövegekben ma még talán **nyelvbottlásnak** tekinthetők. Azt, hogy az informális és formális besznyében milyen a státuszuk, érdemes lenne empirikusan vizsgálni (lehet, hogy meglepődnénk az eredményen).

Az alábbiakban egyetlen névutóval, a *mögött*-tel létrejött nyelvbottlások alakokat mutatunk be; a példák MNSZ2-ből származnak:

Előtte azonban beszélgetni szeretnék a gyár vezetésével. Őszintén szólva meglepett bennünket a vezetés felhívása, amelyről a sajtóból értesültünk. Azt tervezzük, hogy csoportosan megjelenünk a gyárkapu előtt, aztán majd kiderül, hogy ez a felhívás mögött őszinte szándék van-e. Értesüléseink szerint ugyanis a gyárban gondok merültek fel, a termelés visszaesett, a meghatározott időre alkalmazott munkások már nem dolgoznak, késnek a bérek kifizetésével. Ahelyett, hogy a jogerős bírósági végzések alapján visszavegyenek bennünket, a gyár vezetése inkább 4-5 millió dináros büntetést fizet, ami úgyszintén súlyos teher számukra. Talán mindezek után részükről csökkentek az indulatok és készek a jobb belátásra. (sajtó)

A Reverse Lookup megtalálja az IP-hez /ha persze létezik/ tartozó nevet és tulajdonost. 1) névhez való IP keresése: 2) Reverse Lookup erre az IP-re: az első lépésben az IP címet átalakítják, hogy az a DNS-nél szokásos módon jobbról balra olvasható legyen. Emellett hozzáadódik a 'in-addr.arpa' domain. Ez a domain mögött nameserverek értendőek, ahol IP-ket név szerint lehet regisztrálni (nem muszáj, csupán lehetséges). Mivel az átformálódás után a magasabb csoport a jobb oldalon áll, a jobbról való feloldás balra egyszerű. (tudományos)

Németh Ernő: – Hol volt a magyar sereg, melyik domb mögött? Nemes Bence: – A magyar sereg, az a Szabadka felőli domb mögött állt. Németh Ernő: – Tehát ott volt ez a domb. Nemes Bence: – Igen. Itt ez a domb mögött állt, és innen vonultunk le, csatázni. A valódi csatának a helyszíne – igazából ez a gát nem volt – de az is itt zajlott körülbelül. (besznye)

Egyetlenegy tényezőre szeretnék reagálni Hegedűs úr véleményéből, ami elhangzott, hogy ha hihetően tudja kommunikálni a kormányoldal a költségvetési pálya jövőjét. Én úgy gondolom, hogy ez a hihető kommunikáció mögött jelenleg most van egy négy, öt, hat, nyolc, tíz, tizenkettő kérdőjel, pontosan itt ez az, ami jelenleg még nyitott kérdés és ez az, amire nagyon komoly válaszokat várnak a befektetők, hogy mennyire lesz hihető ez a kommunikáció. (besznye)

Ez gyakorlatilag ez stabil pont, amihez igazodnak is a befektetők, méghozzá a közhiedelemmel ellentétben nem azért, mert a bank valami olyan hihetetlen tekintély, hogy a kereskedelmi bankok és a piaci kamatot meghatározó szereplők azok valamiért ezt ilyen hihetetlen nagy tiszteletben tartanak, ha ez lenne, akkor nyilván a piaci profitmaximalizálás eszközeivel élnének inkább a bankok, és nem egy ilyen tekintélyelvű eszközzel. Itt arról van szó, hogy ez a jegybankalapkamat mögött egy kéthetes kötvény áll, vagyis a kereskedelmi bankok korlátlan mennyiségben helyezhetnek el kéthetes kötvénybe a jegybankba akár mennyi pénzt. (besznye)

Az államadósság törlesztése egy olyan koncepcióra épült, amely szerint magyar cégek bizo-

nyos áruk behozatalára (esetleg beruházások kivitelezésére) szerződtek orosz cégekkel, s ez utóbbiak helyett az orosz állam fizetett. Ennek az összegnek egy része a magyar céget illetve, a másik, meghatározott összeget pedig a magyar államnak fizette be. Ez volt lényegében a törlesztés. A magyar cég az államtól kapott felhatalmazást a szerződéskötésre – de ezt az engedélyt csak bankgarancia esetén kapta meg a MaNcs-cikkben is szereplő bizottságtól. A magyar államnak ez a magyar cég mögött lévő bankgarancia jelentette a biztosítékot arra, hogy valóban megkapja a pénzét. (fórum)

A Decanter World Wine Awards 15 fontnál drágább Bordeaux-i házasítású kategória nagydíjának elnyerésével a villányi Sauska borászat 2009-es évjáratú Sauska Cuvée 5 bora egyedülálló nemzetközi sikert ért el. A verseny történetében magyar bor első alkalommal lett kategória-győztes, ráadásul a vörösborok egyik legkoncentráltabb mezőnyében. – A győztes bor neve Sauska Cuvée 5 2009, Villány. Kérem, magyarázza el, hogy ez a név mögött mit rejt a palack! (közösségi)

A példákat – ahol lehet, ill. ahol célszerűnek látszik – bővebb kontextusban idézzük, hogy nyilvánvaló legyen: még a szövegminőség szempontjából **rendezett**, stilisztikai szempontból **kiegyenlített** vagy **formális** stílusú szövegekben is elmaradhat az egyeztetés, de különösen jellemzőnek látszik az egyeztetés mellőzése azokban a megnyilatkozásokban, amelyek valószínűleg eredetileg **szóban** hangzottak el.

Fontos hangsúlyozni, hogy mindezeket a példákat ma még – ha szövegjavításról van szó – **nyelvbottlásnak**, ill. **fogalmazási hibának** célszerű minősíteni és javítani, ám könnyen elképzelhető, hogy egy kezdődő, a nyelvi rendszerbe még be nem ágyazódott nyelvi változásnak vagyunk a tanúi. A mai standard nyelvi norma szerint a fenti mondatokat így kell kijavítani:

Azt tervezzük, hogy csoportosan megjelenünk a gyárkapu előtt, aztán majd kiderül, hogy <u>e mögött a felhívás mögött</u> őszinte szándék van-e.
<u>E mögött a a domain mögött</u> nameserverek értendőek, ahol IP-ket név szerint lehet regisztrálni...
Itt <u>e mögött a domb mögött</u> állt, és innen vonultunk le, csatázni.
Én úgy gondolom, hogy <u>e mögött a hihető kommunikáció mögött</u> jelenleg most van egy négy, öt, hat, nyolc, tíz, tizenkettő kérdőjel...
Itt arról van szó, hogy <u>e mögött a jegybankalapkamat mögött</u> egy kéthetes kötvény áll...
A magyar államnak az <u>e mögött a magyar cég mögött</u> lévő bankgarancia jelentette a biztosítékot arra, hogy valóban megkapja a pénzét.
Kérem, magyarázza el, hogy <u>e mögött a név mögött</u> mit rejt a palack!

Az utolsó előtti példában egy határozott névelőt is pótolni kellett a mondatba, amely természetesen nem az *e* mutató névmásra, hanem a *bankgarancia* főnévre vonatkozik. A határozott névelő ilyen elhagyásával a *Nyelvi váltakozások a névelők körében* című jegyzetben foglalkozunk, *A határozott névelő helye nagyobb egységekben* című fejezetben.

b) Főnévi szerepben

1. Főnévi szerepben a tárgyalt mutató névmásnak *emez* és *amaz* a hangalakja, vagyis az *eme* és az *ama* formák főnévként nem használatosak:

Emez állítja, amaz tagadja.

Nézzünk meg néhány példát az *emez* főnévi használatára MNSZ2-ből!

– Bizonyára emlékszel Engelsnek arra a megállapítására, miszerint a francia regény magasabbrendűsége a német regénnyel szemben abból adódna, hogy az emberi-társadalmi kapcsolatok ábrázolását ott folytatja, ahol emez rendszerint abbahagyja. Vagyis a mézeshetek virányos mezejéről a házasság zombékosabb területeire merészkedik. (Sütő András)

De abban legalább lyukat fúrtunk magunknak s egy hétig sorsunkat ott táplálta a Gondviselés. A századból csak tizenheten éltünk meg ezen a táplálékon. Hol és miben rejlett az ítélet, hogy emez megmaradjon s amaz eltűnjék a halálban örökre! A legnagyobb egyenlőség abban rejlik, hogy ezt nem tudja senki. (Tamási Áron)

Élik tovább a maguk világát, cigarettára gyűjtanak, marhászkodnak; egyikük játékból kikapja társa szájából a már égő cigit, mire az csikó módjára feléje rúg; emez elkapja a lendülő bokát; két másíknak kell elkapni a srácot, hogy hanyatt ne essék. Kissé megorrol ezért a kölyök, odacsap, na, na, kisapi, horkan fel a mellkason bokszott, s kitör a bunyó. Nem komoly, de néhány rosszul mért ütéstől elmérgesedhet. (Szakonyi Károly)

– Ki ajánlotta? – kérdezte nagy sokára Szabó Márta. Most ezt is mongya el, mer nincs más baja, csak hogy ütet firtassa. Tán mesélje el azt is, hogy legénykorába eccer behágott a sarlóba, jaj de fojt a vére. Osztt ammé az érdekes, hogy mindig ezzel a jobb lábával van néki baja, a sarló is a jobbot meccette meg, a fűrészbe is evvel botlott, most is emez törött ki. (Szabó Magda)

Ki is egészíteném a „tanuljunk demokráciát” tanácsot azzal, hogy nemcsak a fiatal magyar demokrácia szereplőinek van tanulnivalójuk a régi, bejáratott demokráciáktól, hanem ez utóbbiaknak is a magyartól. Van ugyanis egy és más dolog, amiben emez előrébb tart még akár a sokak által etalonnak tekintett egyesült államokbelinél, az újkori demokráciák atyjánál is. (sajtó)

Ő ítéli meg, hogy igazi szociáldemokrata-e már az a párt, amihez kötődik. Persze, hiszen akik benne vannak, azok kudarcokon és sikereken át hordozzák magukkal saját pártjuk összes hordalékát – a kádárista kreatúráktól a szocdemekig. Ők csinálják, emez meg megítéli. Az előnyös szerepnek ízléstelenség az ára. (sajtó)

Simon itt renonszot kiált, hisz nyelvhasználatának tanúsága szerint hisz egy olyan világban, amely nem interszjektíve (nyelvileg illetve szimbolikusan) közvetített. Azonban az e hittell szembehelyezkedő vélekedés nem törli ki a „valóságos” szó használatát – ellenkezőleg: emez érvényesíti léteremtő hatalmát. (tudományos)

A másik lényben minden akarat a turba nélküli tisztaságra sóvárog, benne mégis turba van, és a másíknak utálatos. A nagyobb erő ekkor a kisebb fölé kerekedik, és rabságban tartja, s emez menekül előle. Az erős uralkodik a gyengén, a gyenge pedig menekül és hajcsára szándékát kutatja, szabadulni szeretne a kényszertől, s ilyen módon minden teremtmény a misztériumban elrejtett célt kutatja. (tudományos)

Ma a vagyon elnyerése iránti versengésben, a korlát nélküli gazdasági szabadság hatása alatt csakhamar kifejlődött az a harc, melyben az erős a gyöngye ellen, az ügyesebb az ügyetlenebb ellen küzd, s amely harcban az ügyesebb a győztes, s az ügyetlennek a rovására gyarapszik, míg emez tönkremegy. (hivatalos)

Azt hiszem, megállapodhatunk abban, hogy a robbanómotor kábé annyira szakszerű, mint az én közelebbi szakmámban a lökhajtásos. Amaz nem robban, emez nem lök. Ha a lökhajtásos szót meghallom (gyerekkoromban még így hívtuk), csak mosolygok; mostantól ügyelni fogok arra is, hogy ne mondjak robbanómotort, még kevésbé robbanó motort... (fórum)

Azt is jó látni, amikor azt mondjátok, hogy XY hülyesége nem a gyülekezeté. Csak az a baj, hogy olyannyira különböznek az álláspontok, hogy ez nekem szinte átláthatatlan. X elfogadja Y-t, aki rokonszenvez Z álláspontjával, emez viszont elutasítja X szokásait. Talán az átütő –

bocs a fogalmazásért – és néha sértő harsányság (azt hiszem ezt nevezik ordenárénak) hatására hajlamos vagyok kifakadni. (fórum)

Egy másik fejezetben (Háborús helyzet) adatokkal bizonyítottam, hogy akárcsak a túloldalon a Magyar Demokratának, ezen az oldalon az Élet és Irodalomnak is tekintélyes részét teszik ki a törzsi háborúhoz kötődő írások; csak éppen ellenkező előjellel. Innen nézve amaz erősen antiszemita, onnan nézve emez erősen filozsemita. De „középről” nézve is, az ÉS leginkább annak a baloldali liberális értelmiségnek az orgánuma, amely rendkívüli érzékenységet és elutasítást tanúsít minden antiszemita vagy ennek vélhető megnyilvánulással szemben. (közösségi)

Az utolsó idézetben már az *amaz* főnévi használatára is látunk példát. Nézzünk meg néhány további!

Mindig ajkai szénnel fűtöttünk, nem szerettük a várpalotait, nem ad olyan meleget. Amikor megérkezett a szeneskocsi, kezünkbe vettük a lapátot, a gombos ágú villát, lecsatoltuk a hátsó saroglyát, s attól már meglazulva ömlöttek az első darabok a földre, onnan a kosarakba, a kosarakkal a kamrába. Emiatt a bányászélethez nekem is közöm van, ha csak annyi is, mint tengerben a csepp, s olyan ragaszkodásom van a szénhez, akár a búzához. Emez gyomromat, amaz bőromet melegítette. (Ágh István)

Engem végtelenül fáraszt e dögtenyészet, amely oly hasonló minden más dögnevelde lényegéhez, miként az őrült és a tébolyult, bár ennek fáj, mit amaz szörnyen élvez. Nektek még új, mit száz hasonló várban azonos forma részeinek láttam. Érdek, jellem, akarat, előélet mögül, homályból osztja ki a végzet, ki legyen Ábel és hány száz a Káin. (Spiró György)

Az alapot mindvégig az intelligens emberek törekvése jelentette a tartalmas együttlétre. Három, sőt négy fő vonulat is felismerhető, az idők során hol ez, hol pedig amaz került előtérbe. (sajtó)

Michael Jordan. Korunk legnagyobb kosárlabdázója, minden „kosárbolond” (így én magam) „örök szerelmének” tárgya. Most, hogy se ez a Michael, se amaz nem versenyez többé (az olimpiákon), az ugyancsak kosaras Magicról nem is beszélve, legyen nekik könnyű a nyugdíj. (sajtó)

Mert az ilyen gyermekek, akiket a kultúra béklyói még nem tanítottak meg arra, hogy animális ösztöneiket féken tartsák, az ilyen gyermekek, amikor meglátják az antipatikus kivételt aki, úgyszintén animális ösztöneinek még mindig féktelen burjánzásában, nem tudja leplezni a horda iránt érzett határtalan gyűlöletét, mindent megtesznek annak érdekében, hogy a destruktív gyűlölködőt megsemmisítsék, lehetőleg fizikailag. Aztán amikor ez nem sikerül, akkor kinevetik és kitalálják hordájukból. Amaz pedig elmenekül valahová, mondjuk a könyvek világába. (sajtó)

Nehéz elképzelni egy francia irodalomtanárt, ahogy egy áruházban egyes szám első személyben minőségellenőr. Abból is az a fajta, aki direkt odaáll, ha szitkozódik a vevő, és úgy tesz, mintha öngyilkos akarna lenni, hogy amaz elálljon a panasztételtől. Hivatásos bűnbak. (sajtó)

A hat és tizennyolc hónapos közötti gyermek, amikor megpillantja saját vagy mások mozgólatait a tükörben, óriási élményben van része, rendkívül izgatott, sőt „ünnepélyes” lesz. Lacan összeveti mindezt a csimpánzkölyök viselkedésével: eleinte amaz is élvezte a felfedezést, ám amint uralni tudja a képet és kiderül, hogy az valójában valótlan, hogy nem valami, nem lehet megfogni, csupán egy kép, érdeklődését veszítve elfordul tőle. (tudományos)

Hm... szeretem ezeket a karakán embereket, akik röpké pillanatok alatt tudnak ítélni, felmérni helyzeteket, már-már isteni döntéseket hozni: ez megérdemli, amaz nem érdemli meg stb... biztosan jó érzés lehet tíz-száz forintokkal igazságosztó-szerepet játszani, amikor más dologban zokszó nélkül eltűrik, hogy sokkal nagyobb összegekkel vágják meg őket, sok ember pazarol, tök felesleges dolgokra kiad egy rakás pénzt, de azt tényleg baromira meg

kell nézni, hogy azt a vacak száaszt odaadom-e. Hát csak gratulálni tudok, igazságosztó, erkölcsbíra barátaim. (fórum)

Hidd el nekem, hogy egyszer kipróbálsz soha nem kell levegős hűtés többet. Verem a fejem a falba ez miatt, hogy a két nyomi vga-t nem tudom betakarni fullcover blokkal, ahogy a 9600 gt-vel megszoktam..... Pedig még 1 venti a radira és kuss van 45 fokban is... És ha azt nézed, hogy 2006 óta van üzemben ez a vizem, nem is olyan drága... De szerencsére választás van. Kinek-kinek száájze szerint. Nekem ez jön be, neked amaz. (közösségi)

Az adatok alapján úgy tűnik, hogy az *emez* és párja, az *amaz* legfeljebb **kissé választékos**, ill. **formális**, **közel áll a közömbös** stílusértékhez.

2. Felsorolásszerű használatban, amikor az *emez* az *ez* formával áll szemben (*ez és emez*), nem választékos, hanem **közömbös**, sőt inkább **kissé bizalmas** stílusértékű. Hasonlóképpen amikor az *amaz* az *az* formával áll szemben (vagy pedig ezenkívül még az *ez* formával is), szintén kissé bizalmas:

Ott még működik efeletti osztály is, de elképzelhető, hogy éppen a tagintézmény és az iskola koncentrálása érdekében a felső tagozatos gyerekeket már utaztatják, és ezáltal tagiskolaként működik. Semmi bajom velem, ha ezt önként teszik. De azt, hogy egy törvényben szabályozzuk azt, hogy automatikusan szűnik meg egy iskola, ha ez meg ez meg emez történik, kicsit – nézzék el, ha ilyen erős kifejezést használok – alságosnak tartom, mert ide fog vezetni a kisiskolák ügye is. (hivatalos)

Lehet, hogy az egyik dokumentumban ez van benne, a másikban amaz van benne, de azt hiszem, az vitathatatlan, hogy a magyar–ukrán reláció nagyságrendekkel kiegyensúlyozottabb, mint a magyar–szlovák reláció, és igazán ez a kérdés. Szlovákiában van egy központilag intézményesített nemzetiségi hangulatkeltés a magyarság ellen. (hivatalos)

Egyetlenegy új elemet találtam, de azt sem Horn miniszterelnök úr előadásában, hanem Szekeres frakcióvezető úréban, amikor kijelentette, illetve én úgy értelmeztem – de ha rosszul értelmeztem, természetesen kérem, hogy javítsanak ki –, hogy nevet változtatott az MSZP. Tudniillik azt mondta, hogy szociáldemokrata pártokkal kapcsolatban ez, az meg amaz van. (hivatalos)

Ma délelőtt volt már egy komoly vita abban a vonatkozásban, hogy mennyire és hogyan bővül a magyar úthálózat, hány kilométer autópálya fog épülni. Akkor az államtitkár úr elmondta, hogy ez meg az meg amaz fog épülni. Erre akkor is, meg most is azt a választ tudjuk csak adni, hogy bár így lenne. Örömmel látnánk, hogyha ez így lenne, és nem csak a szándékok fogalmazódnának meg. (hivatalos)

Máris hallom a kérdést, hogy mi lesz ennek a forrása, merthogy az ország a konvergenciaprogram hálójában vergődik, és a konvergenciaprogramban ez van meg az van, meg amaz van. Egyébként az is benne van, hogy vagyondó lesz, de úgy látom, az már kicsü-

szott a konvergenciaprogram hálójából. No lám, mégiscsak vannak olyanok, amik benne vannak, de nem teljesülnek. (hivatalos)

Ennek kapcsán jutott az eszembe, hogy emlékszem arra, amikor a különböző földszerzések ügyében interpelláltak és kérdéseket tettek fel a kollégáim vagy mások, és nem is olyan régen, talán másfél éve Torgyán József miniszter úr itt állította keményen, hogy föl fogja számolni az összes illegális földszerzést, vissza fogja szerezni a magyar földtulajdont. Külön kiért még az úgynevezett zsebszerződésekre, hogy ez lesz, az lesz, amaz lesz. (hivatalos)

Van viszont a dolognak egy másik oldala is: az önelemzés szétcincálja az embert. Nem lesz egységes kép róla meg magának sem. Úgy prezentálja mások számára magát, mint egy puzzle – darabokban. Nem azt mondja: én ez vagyok, hanem azt: én ez is vagyok, meg az is vagyok, meg amaz is vagyok. (fórum)

Közben háromszori mobilhívás a Bp. felé haladó autóból a barátnőtől, kódolt beszédben, hogy ez ill. az, vagy amaz rendben van-e. Az ünnepelt kettő db. kamaszlánya próbált meg behatolni a lakásba úgy 10 perccel a végsőként bejelentett várható érkezés előtt, de hiába, mert izgalomban a szokásos zárok mellett ráfordítottam a riglit is belülről. (fórum)

Ez meg az meg amaz

november 1, 2023 / 1 Comment / A dolgok állása / Bejegyezte: Bogár

Nátha, hűlés, vírus, mindegy is mi, köhögtem, szípoztam, tüszögtem és fáj a torkom volt a ...

[Tovább »](#)

Ez meg az, meg amaz

2007. szeptember 18. kedd
Cimkék: [gondolatok](#), [mindennapjaim](#)

Legalább olyan célratoró és érdekefeszítő lesz az egész bejegyzés, mint a cím maga, szóval csak hajrá :). Ez amolyan alibi bejegyzés, nehogy nagyon kockának nézzetek. Schon passiert. De azért mégis.

ez meg az meg amaz

c) A melléknévi és a főnévi szerepű névmások régi és mai rendszere

Ha e(me☺) névmások melléknévi és főnévi változatának használatát összehasonlítjuk egymással, azt látjuk, hogy a korábbi állapotokhoz képest finom **átrendeződés** történt: **melléknévi** mutató névmásként az **emez** és **amaz** formák **elavultak**, ennek következtében **magánhangzóval kezdődő szavak előtt is megjelent az eme**. Ezzel szemben ezek a névmások **főnévi** mutató névmásként megmaradtak az élő használatban.

Ezt az átrendeződést úgy látszik, a **nyelvművelők nem ismerték fel**, ezért erőltetik a hagyományos formákat, szembeszállva egy olyan nyelvi változással, melyet nyelvvelői szemmel nézve is egyértelműen hasznosnak lehet mondani, mert megfelel a nyelvőrök által kedvelt

nyelvi izomorfizmus ideológiájának. Az új rendszerben ugyanis a melléknévi és a főnévi funkciójú névmások **alakilag is elválnak** egymástól.

A korábbi rendszer:

<i>Melléknévi mutató névmás</i>		<i>Főnévi mutató névmás</i>	
<i>Közélre mutató</i>	<i>Távolra mutató</i>	<i>Közélre mutató</i>	<i>Távolra mutató</i>
emez könyv	amaz könyv	emez	amaz
emez irka	amaz irka		

A mai rendszer:

<i>Melléknévi mutató névmás</i>		<i>Főnévi mutató névmás</i>	
<i>Közélre mutató</i>	<i>Távolra mutató</i>	<i>Közélre mutató</i>	<i>Távolra mutató</i>
eme könyv	ama könyv	emez	amaz
eme irka	ama irka		

Ami a **főnévi** mutató névmásként használt *emez* és *amaz* formák használatát illeti, **bátran élhetünk** velük a **legkülönbözőbb stílusú** szövegekben, legfőljebb a **bizalmas** stílusú szövegekben érződhetnek kissé **stilisztikailag jelöltnek**, de ez nem kell, hogy problémát okozzon.

Tudni kell még, hogy a főnévi használat eleve **összehasonlíthatatlanul ritkább**, mint a melléknévi.

Bár lehet, hogy a melléknévi *eme*, *ama* magánhangzó előtti helyzetben csakugyan erősen terjed (nem tudunk erre irányuló kutatásokról), az tény, hogy a *Történeti szövegtárban* vannak rá régebbi adatok is. Idézzünk néhányat!

Eme

Intett-is Atyai szeretettel, és, mivel Fia előtt beszéllett, barátságos kérkedéssel-is: hogy valahány-szor ama' gátokra, és eme' erdőkre vetnének holta után-is szemeinket, mind annyi-szor róla meg-émlékeznénk. Fen fogja tartani nevét a' Palánkbeli, de Fő-képpen a' Fölső-Városi Piaristáknak gyönyörűen fel-épült házok-is, mellyeket (ki-vált-képpen a' Fölső-Városinak éppen ellenében lakván. (1780, Dugonics András)

Vegyük csak eme emberi Nemzetünket boldogító mentő vagy tehén-himlőnek feltalálóját Angliában! – szükségképpen tehát a' külföldi nálunk előbbre kelte Nemzetekre kell szemeinket függesztenünk; tőlök kell tanulnunk; az ő mezejeken termő ritkaságokat honnyunkba átültetnünk; szorgalmatos gondviseléssel meggyökereztetnünk; megüdültetnünk, és gyümölcsöztetnünk. (Fejér György, 1809)

Az összabadság ama régi honából jöttek ők, mely Szittyaország név alatt ismeretes a világtörténetben. E tartományról sokat irnak a jelenkori utazók, de minél többet irnak, annál többet óhajtanánk olvasni a szabadság eme ősz fészkeről, a szilaj népeket maiglan sem bírja semmi hatalom igába görnyeszteni. Talán őseink ivadékai jelenleg is az Aral tó vidékein élnek. (Vasvári Pál, 1848)

Örömet rá adnók mi fejunket arra is, hogy a tüzes gesztenyét közönségünk részére az izzó parásból kikaparjuk; de mikor abban a háládatlan kritikában csak annyi köszönet van, hogy a szűk hatáskörünk is, melyben mozoghatnánk, korlátoltatik; ki tehet arról, hogy a közügy az egyéni magánérdekeknek gyakran alárendeltetik, és a legszentebb törekvés egyéni mellőzések által szenved hajótörést; ha majd a realitás, a gyakorlatosság szilárdabb lábba áll, eme akadályok magától eltörpülendnek. (Kerti Gazdaság hetilap, 1857)

A törvény és rendőreül kiállított fegyveres hatalom tehát a gyilkolók szerepét üzte, s ezen példa által mintegy általános gyilkolásra szabadtá föl a kormánypartot, mely ez által azt látta, hogy az ellenzékiek nemcsak hogy a törvény védelme alatt nem állanak, de mint ártalmas állatok, a törvény saját keze által pusztítatnak. A párt és hivatalos fegyelem ezen korszakában pedig eme alsóbbrendű hivatalos közegekről nem lehet azt feltételezni, hogy mindezek végrehajtását, a maguk szakállára merték volna. (Tóvölgyi Titusz, 1872)

Ama

Szinte efféle veszedelemben forognak ama egyes monyasok is, mellyek bizonyos jelek, szörök színe, avagy fényessége által magokat a' többi monyasoktól különböztetik, ezeknek vagy el kell veszni, vagy a' ménest távúl kerülni, ha különben erejek által a' többi monyasokat, és kantzákat meg nem gyözhetik.. (Tolnay Sándor, 1786)

Édes Etelém! ne tudósíts semmiről. Meg-reped örömben víg szívem. Lassan-lassan kellek szoknom ama' el-túrhetetlen minék-mondgyamhoz. – Ah! édes Etelém! ha tudnád, minő édesek e' mostani gyanúim! El-mosolyodott erre Etele, és ezeket mondotta: Mértékeld tehát hírtelen örömeidet mostani Rabságomnak emlékezetével. (Dugonics András, 1786)

De miért kérdekednek ez, ha egészen meggyulladtnak nem állíttjuk? Fel. azért, mert a szabad melegítő tudgyuk általhat a' testnek egész massáján, 's ha szörnyű mértékben meggyűlhet, a' test özveragadását veszedelembé ejti: tehát a' melly része a' napnak nem ég is, még is az égővel előbb, utóbb egy sorsra jutna, és így tsak nem volna Euler' Leonhártnak ama ellenvetése megoldva, ha a' nap gyulladt test, 's úgy lövi ki magából a' világitót, mint az égő gyertya, úgy mond, a' napnak már nagy részént el kellett volna fogyni. (Varga Márton, 1809)

Harmadik éve az elég hosszú, és a jónak mégis oly rövid idő, miólta meg ismerkedék. Megismerkedék és az üdővel nőlt ama érzet is szívemben, mely az életben a valódi életet élni tanít – ki soha nem érzette azt, nem is érti de ki érzé, annak dőre álom az égnek üdve üdvéhez képest – és veszte az mindenség veszte. (Madách Imre, 1840)

Rettentőn félt az egyedülségtől, s ha sértett büszkeségében katonás szokásira térvén roszul bánt vele, a meggondolás csakhamar ama öregi gyengeségbe ejtette mely rémul az elhagyatástól. Kor s fáradalmoktól gyengültebb levén hogysen családtyává kívánna lenni, háztartásában agglégény maradt, s nőtt vett mintha gazdasszonyt vett volna. (Récsi Emil, 1843)

Legyen tehát a nap, melyen egykor e szentséget fölvettedek, előttetek mindenkor szent, legyen a buzgóbb áhitatoskodásnak, az érzékenyebb hálának, a hit iránti ragaszkodás fölelevenítésének évenkénti különös ünnepe, s megemlékeztvén, hogy e szentség által az apostol szerint a királyi papság tagjai lettetek, ne engedjétek, hogy valaha akár saját szenvedéyleitek akár valamely teremtmény rabjaivá legyetek, sőt inkább szünetlenül füleitekben csengjenek az apostol ama intései: „Ne szomorítsátok meg Isten Szent-Lelkét”, „Ne oltsátok el magatokban a Lelket”. (Lonovics József, 1857)

Ez a használat valószínűleg **nem volt ritka a 19. században**, különben nem tette volna szóvá már 1867-ben Arany László – Szarvas Gábor nyomán, vele egyetértve – a *Rontsuk a nyelvet*, – *ahogy lehet* című művében, melyet 1901-ben újra kiadtak egy gyűjteményes kötetben. Ebből idézünk:

Minket is régóta boszant, s szinte örülünk, hogy mást is háborgat az a divat, hogy az *amaz*, *emez* mutatónévmásnak z betűjét némelyek már teljesen eldobják, hangzók előtt is: *ama ember*, *eme elmélet*. Még azt a német tejet szívott magyar tudóst is megtudnók nevezni, a ki elkezdte. Tőle nem vehetjük rossz néven, hiszen nem érzi.

De mit mondjunk arra a kecskeméti levelezőre, kinek egyetlen vidéki levelében a minap *hat* ily *ama emé*-t olvastunk meg. Majd adna az ily újítóknak a francia, csak náluk próbálnák meg kiírni, vagy kimondani: *le hiver, le honneur*.

Az idézethez csak annyit jegyünk meg: aligha képzelhető el, hogy egy német anyanyelvű magyar tudós indította volna el ezt a nyelvi változást.

B) Az ez, az mutató névmások névutók és ragok előtt

a) Az ez, az mutató névmások alakja névutók előtt

Az *ez* és az *az* mutató névmások szóvégi z-je névutók előtt a hagyományos szabályok szerint (leíró szempontból) **törlődik**, „újabban” azonban – a nyelvújítók szerint valószínűleg nyelvjárási hatásra – **meg is maradhat**. Ez által **váltakozás** jön létre a z nélküli szintetikus és z-s analitikus alakok közt.

<i>analitikus</i>	<i>szintetikus</i>
az mellett	amellett
az miatt	amiatt
az nélkül	anélkül

<i>analitikus</i>	<i>szintetikus</i>
ez mellett	emellett
ez miatt	emiatt
ez nélkül	enélkül

Uborkát, borsot, paradicsomot EZ NÉLKÜL NE ültess!
Egy kisujjnál vastagabb palánta

paradicsom kerti borsó palánta zöldség növény paprika

Az ország lakosságának csaknem fele az mellett van, hogy az Európai Unió kisebb befolyást gyakoroljon Szlovákiára

2022. APRILIS 28. | 16:10 | BELFÖLD

Megosztás: 19

Szlovákia 19 évvel ezelőtti európai unió (EU) csatlakozását a lakosság 52 százaléka értékeli pozitívan. Az emberek csaknem fele (47 százalék) gondolja úgy, hogy az EU-nak kevésbé kellene nemzeti szinten befolyást gyakorolnia a törvények elfogadására és az ország irányítására.

Az *újabban* szót főntebb azért idézőjeleztük, mert ezekre a formákra is találtunk régebbi adatokat, vagyis úgy tűnik, inkább csak felgyorsulhatott ez a nyelvi változás.

Az „új” formákat (*az mellett, az miatt, ez nélkül, ez miatt* stb.) a *Nyelvújító kézikönyv* „bántóan hibásnak” minősíti, nemcsak a köznyelvi írásban, hanem még a beszédben is.

Ezzel a véleménnyel nem lehet egyetérteni. Az új formák használata semmiféle hátránnyal nem jár, sőt ha történetileg nézzük, ez a változás **összhangban van nyelvünk tipológiai sajátosságaival**, az **agglutinálással**, mivel élesebb határvonalat húz az eltérő jelentésű morfémák közé; a hagyományos formák inkább a flektáló nyelvekbe illenek bele. Ennek persze nincs köze a jelenség helyénvalósági megítéléséhez.

A **besznyében** és az **informális írott** nyelvben semmi okunk nincs az új alakok elutasítására, kivéve, ha hiszünk a **nyelvi konzervativizmus** és a **nyelvi invariabilizmus** ideológiájában.

A **formális** és a **választékos** stílusban, ill. a **gondozott** szövegekben viszont az új alakok még valószínűleg **kevésbé használatosak**, így ott ajánlatos a **hagyományos** formákkal élni.

A kérdést szükség volna empirikusan vizsgálni: nemcsak azt, hogy milyen az új formáknak a stílusértéke, hanem (ezzel összefüggésben) azt is, hogy vajon az iskolázott beszélők is széleskörűen használják-e, vagy inkább csak az iskolázatlanok.

Egyelőre csak példákat tudunk bemutatni az *ez mellett* és az *az mellett* típusú adatokra:

Kedves elvtársak, apám vasúti váltókezelő munkás volt, akinek szintén gyenge keresete volt ahhoz, hogy tizenharmadmagát abból fenn tudja tartani. Ezért kellett kora tavasztól egész a nagy tél beálltáig rongyos ruhában és cipőben fagyoskodni egész nap, még <u>ez mellett</u> sokat éheztem is, mert a hosszú munkaidő az embernek minden zsíriját levette. (Fejes Endre)
A szigetvári kardos Zrínyi történetek mellett a török sárkányról – amely várat, malmot, templomot, hajadon lányt és lovas huszárt egyszerre nyelt volna el, ha nem áll eléje egy szál kócsagtollal és egy szál karddal a Zrínyi –, igen, <u>ez mellett</u> a rettegető világ mellett az ő farsangi karneválja volt a ragyogás és a föltámadás gyermekkorom ligetein és erdein... Előttem a vidám diák és a sohasem látott és tán sohasem is volt vidám professzor példája lett ő, aki az én vaskalapos tanárain szűk körű és penészes dicsőségén egyszerre táncolt csürdöngölőt és menüettet... (Takáts Gyula)
– Említettem, hogy boldog vagyok.:) Sokkal többet televíziózom, a kártyát, a lóversenyt már nem kívánom annyira, és minden magyar mérkőzést, amit a tv közvetít, megnézem, <u>és ez mellett</u> még válogatok a külföldi meccsek közül is. De van, hogy megnézek hetente 4–5 mérkőzést. Mind a labdarúgásról szól, az egész életem e körül forgott, mindent a labdarúgásnak köszönhetek, és az angoloknak. (sajtó)
Tóth Gabriella, az Árpád Fejedelem Gimnázium, Gazdasági és Informatikai Szakközépiskola megbízott igazgatója örömmel vette a kezdeményezést. Úgy fogalmazott, közös érdekük, hogy a diákok a tanórákon kívül értelmes elfoglaltságot találjanak maguknak. Persze ez nem azt jelenti, hogy nem marad majd idejük a tanulásra, de ha <u>az mellett</u> hasznosan töltik el a szabadidejüket, az jó dolog, és ha ebben az IKSZ tenni akar, akkor azt csak támogatni tudja az iskola. (sajtó)
– Át kell szervezni a minisztériumokat, csökkenteni hatalmukat. Mérsékelni kell a létszámot is, de nem elsősorban takarékosági célból. Sokan a parlament létszámát is csökkentenék, holott nem ez a lényeg. Ez a költség eltörpül <u>az mellett</u> a hatalmas kár mellett, amely abból keletkezik, hogy a társadalom nem tudja önmagát megszervezni. (tudományos)
Összefoglalva a búza N-fejtrágyázásának fontosabb szempontjait, a következők emelhetők ki: a fejtrágyázás végezhető télen tél végén, kora tavasszal és később; egyszer vagy több alkalommal. De az üzemi megfontolások <u>az mellett</u> szólnak, hogy a búza alá szánt nitrogén fejtrágyát – ahol az egyszeri adag általában ne legyen több 40-50 kg/ha hatóanyagnál – leg-helyesebb egyszerre a tél végén, a szárbaindulás előtt kiszórni. A fejtrágyázás végzésére a mezőgazdasági repülőgépek ill. művelőutas termesztés esetén a szántóföldi gépek a legal-

kalmasabbak. (tudományos)
Persze rögtön meg kellene kérdezni, hogy mivel indokolták tavaly önök a rendelet bevezetését. Akkor még volt egy különleges indokuk <u>az mellett</u> , amit mindig elmondanak az állattenyésztők megsegítése érdekében – erre majd külön kitérek –, akkor még azt mondták, hogy 2011-ig az Unió kötelezte Magyarországot és minden utólag csatlakozott országot, hogy az SPS-rendszert, a közvetlen, farmalapú támogatási rendszert vezessék be. (hivatalos)
Ugyanakkor minket rendkívül érdekelne az, hogy milyen nemzetközi példákat lehet felhozni <u>ez mellett</u> a javaslat mellett, tehát hol történt olyan alkotmányozási folyamat a világban, amelyek bizonyítanak azt világosan számunkra, hogy egy ilyen előzetesen kiírt népszavazás-sorozat az bennünket számos előnnyel kecsegtetne, esetlegesen azokkal a hátrányokkal szemben, hogy itt egymással ellentétes irányú koncepciók döntések születhetnének. (hivatalos)
– Akik úgy gondolják, hogy nyugodt környezetre vágynak, azokat várjuk ide. <u>Emellett</u> a fő összpontosításunk az, hogy az ifjúságnak adjunk egy ilyen lehetőséget nyári táborokra. Az iskoláknak hús fekvőhely van gyerekek számára, és <u>ez mellett</u> még nagyobb minőséget biztosítottunk a tetőtérbe turisták számára is. (besznye)
Mivel legtöbb darab külföldre ment azoktól a jó darabok, az mellett a sem a család nem annyira értékelte akkoriban a szecessziót, nem szerette annyira a szecessziót és talán a magyar polgárság sem kedvelte annyira abban az időben a szecessziót, úgyhogy ezeknek a dolgoknak az összejátszásából <u>ez mellett</u> még a háború és benne volt, ugye Magyarországon Zsolnay gyűjteményben megmaradt szecessziós tárgyak azok nem jelképezik eléggé Zsolnaynak a munkásságát ezen a téren, művészeti eredményeit, úgyhogy a külföldön lévő tárgyak nélkül lényegében nem lehetne jól bemutatni. (besznye)
Tudod nekem is felettébb unalmas, hogy te állandóan azt hajtogatod, hogy milyen jól érzed magad <u>az mellett</u> a marha mellett, meg hogy az milyen jól érzi magát melletted. persze messziről jött ember azt mond amit akar, tehát amíg nem hallottuk, hogy mit mond a párod, addig azt hazudsz nekünk, amit nem szégyelsz. (fórum)
Az, aki <u>ez mellett</u> a teljesítmény mellett, még mindig azt szajkózza, hogy Orbán a szakadék felé viszi az országot, az egyszerűen hülye, vagy azt nézi annak, aki felé ezt bemagyarázni igyekszik. (közösségi)

Az átnézett adatok alapján úgy tűnik, hogy **folyamatban lévő nyelvi változásról** van szó, amely valószínűleg **nem kötődik szorosan az iskolázatlan beszélőkhöz**, emiatt (ez miatt ☺) aztán **formálisabb** és **választékosabb** szövegekből **sem rí ki túlságosan**.

Ennek ellenére a **gondozott** szövegekben, ha **formális** vagy **választékos** stílusúak, érdemes a **hagyományos emellett, amellett** formákat részesíteni előnyben, mert az **ez mellett** és az **az mellett stilisztikailag (kissé) jelöltek**. Ezt a bizonytalan tanácsot úgy lehetne biztosabbá tenni, ha tüzetes empirikus vizsgálat alá vetnék összes ide tartozó nyelvi formát.

Végül nézzünk meg néhány példát a tárgyalt nyelvi formák régebbi előfordulására a Történeti korpuszból! Meg kell jegyezni, hogy nem sok példát sikerült találni, így ezekből messzemenő következtetések nem vonhatók le a jelenség régi meglétére nézve.

Ez + névutó

Ezt a' füvet méltó vólna szaporítani, mert a' Tehenek sok jó tejet adnak, ha véle élhetnek. Belső HASZNA: 1. Rágástól gyötrettet kis gyermekeknek, téjben meg-fözzvén ez füvet, azont tejet adják bé-nékie. 2) Aszu korságban lévőnek ezen fü leve hasznossan adatik-bé. 3) Hevségben lévő gyermeknek jó ez fü vizét inni adni. Külső HASZNA: 1) Arany-ér rend kívül való folyását 's ez miatt való fájdalokat, ez fü pora meg-szünteti, ha a' végbélre hintik. 2) Tüzes sebeket jó ez fü vizével mosni. (Csapó József 1775)

Itten, a' ki példának okáért Pálma históriáját olvasta, talám úgy emlékezik László királyról, mint testvérenek gyilkosáról: de Katona jobban megvizsgálta 's írta a' dolgot. László ártatlan. Az ő valóságos testvére régen (1278.) természeti halállal halt el; ez a' csalárd pedig mostanában erőszakossal. Ez szerént csendességben maradhatott volna a' nemzet, ha külső jeledmek nem törtek volna az országra. (Virág Benedek, 1808)

Magyarországot Erdélytől Széplak bihari és krasznai helységek közt a Berettyó vize választja el, mely itt egy Tusza nevű erdőben fakad. A lefektetett buja növésű fű amely völgyben a kisdud folyam elfut, mutatá, hogy e tájon régolta esik eső, holott a Tisza körül nagy szárazság vala; lovaim összedölemezének a sárban. Ez s a Kraszna és Berettyó kiadásai s a kerülés, melyet ez miatt Zovány és a Bánffyak által bírt Nagyfalú között tennem kelle, elkéslelének, hogy ámbár ide Szalárdról egy nap elérheték vala, cs. k. kamarás és major Nagy-Ajtai Cserey Farkas urat s szelíd lelkű, szelíd arcú hitvesét, gróf Haller Christínt, a tezaurius leányát, ebédjek végénél találtam, midőn másnap ide érek. (Kazinczy Ferenc, 1816)

Egy folytában 9 óráig ültünk lóháton. Semmi szépet nem láttunk. Alig találtunk a hegyek közt két helységet. Mig végre egy magas tetőre érvén, felmerült előnkbe Messéne völgye, egy gyönyörű sik, s nyugot-déli oldalán Ithome hegye mint egy fekete sátor, s előtte Evan, mint egy vékony magas czukorsüveg. Tul rajta a tenger hullámai terültek el. A sikot több mint félkörben a Taygét s az arcadiai hegyek veszik körül. Mint egy koszoru fut ez körül, – az arcadiai egy jótévő emlékezet a multból, a Tayget egy kinzó vas-abroncs. (Szemere Bertalan, 1849)

A börtönrendszer újabb időkben egészen új haladási pontra jutott. Felcseréltetett ugyanis több államokban a javító fogház rendszerrel. Ezek célja dolog s erkölcsi javítás által nem annyira büntetni, mint javítani. E célra két főeszköz használtatik: az elkülönzés és az együttléti munkálat. Ez szerint a javító fogházak vagy hallgató vagy magány rendszerre, philadelphiai s auburni – alapítatnak. A magány ellen legfőbb vádul az hozatik fel, hogy igen sok elme háborodást szűl. (Szokolay István, 1852)

Az + névutó

Már ezen történetet megelőzte az, hogy a Pestet körülövedző kordon miatt érezhetőleg megcsökkenvén a kereskedés, a nevezetesb műhelyekből több száz dolgozók elbocsáttattak, kik az mellett, hogy munka nélkül éhen kénytelenítettek a városon kóválygani, Pestről, mint egészségtelennek állított helyről, el sem eresztettek. (Kazinczy Ferenc, 1831)

A' keresztény, mit egyszer szent meggyőződésévé tett – mivé nála nem lehet más mint Isten és józan ész előtt jó – az mellett halni kész, de alacsony visszavonulással – mellyhez társul lelki nyugalma elvesztése – engedni nem tud. Ez nála character. Jót, okosat, szentet akarni 's cselekedni erény, előre bocsátva, hogy sz. tudományából tudja, mi a' való jó. (Gasparich Márk Kilit, 1840)

Nagyérdemű férfi, becsült barátom! Nem egyszer teszek szemrehányást magamnak az miatt,

hogy olly sokáig késedelmeskedem, Felőled és lantászatod felől közönségünk előtt szólni – ha csak azt a mit és valamit is. Az az átkozott túlszrénység, való-igaz nevezetével, gyávaság! De, hiába. Sok év, s annál kevesebb erély! (Szemere Pál, 1846)

Sokáig azt híresztelték Hires bölcsek, nagy okosok, Hogy nem a föld a nap körül, De a nap a föld körül forog. Nem nagy ész lehetett bennök, Hiszen azt könnyű felfogni, Nem is kell a dolog mellett Olyan sokat okoskodni. A föld legyen puskasörét, A nap meg nagy ágyugolyó, Vegyük ide próbáljuk meg Ez az körül forogható? (Bátorfi Lajos, 1867)

Azt sem lehet kizárni, hogy a 19. századi formák megőrzött régiségek, vagyis a nyelvterület egy részén eleve nem következett be a hasonulás.

b) Az ez, az mutató névmások toldalékok előtt

1. Amint a *Nyelvművelő kéziszótár* is megállapítja, rag vagy képző kapcsolódásakor az *ez* és az *az* mutató névmás mássalhangzója **hasonul** a rag kezdő mássalhangzójához, pl.:

Közelre mutató névmás	Távolra mutató névmás
<u>eb</u> ben (< ez + -ben), <u>eh</u> hez (< ez + -hez)	<u>ab</u> ban (< az + -ban), <u>ah</u> hoz (< az + -hoz)
<u>eff</u> éle (< ez + -féle), <u>eff</u> ajta (< ez + -fajta)	<u>aff</u> éle (< az + -féle), <u>aff</u> ajta (< az + -fajta)

Ez a hasonulás **ritkán hoz létre váltakozást**: leginkább az *efféle* és az *afféle* esetében lehet kiejtésben váltakozás a hosszú és a rövid mássalhangzós forma közt: [efféle]: [eféle], [afféle]: [aféle].

A rövid mássalhangzós [eféle] és [aféle] formák a **kiejtésben** valószínűleg **természetesek**, sőt talán ezek a **stilisztikailag jelöletlen** formák, a **hosszú mássalhangzós** [efféle] és [afféle] valószínűleg **stilisztikailag kissé jelölt** (régiesnek vagy betűejtésesnek tekinthető), bár a kérdést empirikusan kellene vizsgálni.

Legfőljebb **kiejtési versenyen** érdemes odafigyelni a mássalhangzó hosszúságára.

Megemlítjük még, hogy az *ehhez* és az *ahhoz* valószínűleg legtöbbször rövid (és zöngés) *h*-val ejtődik [ehéz, ahöz], ez a rövid hang esetleg egy félhosszú vagy nyomatékosabban ejtett rövid (zöngétlen) *h*-val váltakozhat.

2. A *-val/-vel* rag kétféleképpen is kapcsolódhat az *ez* és az *az* mutató névmáshoz, s ezáltal széleskörű **váltakozás** jön létre:

a) A mutató névmás **véghangzója** hasonul a rag kezdő mássalhangzójához (hátraható hasonulás), ahogy ezt a többi ragnál látjuk: *evvel*, *avval*;

b) A többi ragtól eltérően a mutató névmás **véghangzója magához hasonítja** a *-val/-vel* rag szókezdő mássalhangzóját (előreható hasonulás): *ezzel*, *azzal*.

a) Hátraható hasonulás	b) Előreható hasonulás
ez + -val/-vel → evvel	ez + -val/-vel → ezzel
az + -val/-vel → avval	ez + -val/-vel → ezzel

A *Nyelvművelő kézikönyv* és a *Nyelvművelő kéziszótár* szerzői **mindkét formát kifogástalan-nak** tartják, de megjegyzik, hogy a **választékos** stílusban inkább az **ezzel, azzal** változat használatos.

Néhány példa a vv-s formára az MNSZ2-ből:

– Hogy egy konkrét ember, kolléga, azt terjesztené, hogy én az ún. pályám elején igazi, realista novellákat írtam volna, vagyis hogy megpróbálkoztam <u>evvel</u> , de azok annyira csapnivalóra sikeredtek – a pályatárs, így a pletyka terjesztője, ezekét saját szemüleg olvasta is volna, nem a levegőbe beszél –, szóval hogy olyan harmatgyöngék lettek volna ezek, hogy jobbnak láttam leállani <u>evvel</u> az iránnyal, mielőtt, ugye, végleg felsülök. (Esterházy Péter)
Látom, te is borotválkozol már, persze még hetenkint, ugye, az apád beretvájával? Emberkínzás <u>avval</u> az orosz zsilettel. Csak az Elemér borotválkozik a szovjet zsilettel. Eldugom, nem való annak a kezébe beretva. Mit iszol, druzsám, kevertet? – Van nekem pénzem. Töltsd meg! – zörrent a bádognapt az üvegtől. – És egy kevertet az én kontómra. Egészségtekre! – keresztet húzott a gyerekek közé poharával. (Ágh István)
Az új szöveg, amelynek előadója már a külügyminiszter, csak az áthaladást engedélyezné, és rendelkezik arról is, hogy a kormány köteles tájékoztatni az Országgyűlés honvédelmi és külügyi bizottságát az átengedett fegyveres erőkről. Az MSZP és az SZDSZ ugyanakkor ragaszkodott ahhoz, hogy a szövegbe kerüljön be egy megszorító rész. Ez kizárná, hogy támadó csapatok haladjanak át ezen engedély alapján az országon, illetve <u>evvel</u> leszűkítenék a felhatalmazás érvényét a koszovói helyzetre, mivel a mostani javaslat általánosságban humanitárius szükséghelyzetet említ. (sajtó)
Még a rosszhiszemű áltudománynak is lehet némi haszna, hiszen <u>avval</u> , hogy ellentmondást vált ki, a vita maga megvilágosító erejű lehet. Semmilyen szöveget (betű szerint semmilyen) nem helyes betiltani, még a leggyalázatosabbat sem, hiszen a betiltás hatalmával vissza lehet élni – különösen merész és újító művekre könnyű rásütni, hogy „erkölcstelen” vagy „veszélyes”, és így a kísérletezés, a gondolati újítás korlátozásával az egész társadalomnak okoznak kárt, csökkentik a szabadságot. (sajtó)
A Jóreménység-fok onnan kapta a nevét, hogy a hajósok Indiába menet vagy Indiából jövet leginkább ezen akarnak túljutni, a fokot megkerülve, mert úgy vélik, hogy <u>evvel</u> hátuk mögött hagyták a legnagyobb veszélyt. Az elnevezés, a Jóreménység-fok a hajósok vágyait fejezi ki. (tudományos)
A recepció- és hatásesztétikai megközelítésekben a fikcionalitás (és ezzel együtt az „irodalmisság”, amelyet bizonyos hagyományok szerint nagyrészt a fikcionalitásindex jelez) gyakran a situációfüggőségéből kiszakított megnyilatkozásszerkezethez kapcsolódott [14] ugyanakkor egyre inkább szembe kellett nézniük <u>avval</u> , hogy a fikció voltaképpen nem ellenpont, hanem a realitásra, mint „másságra” vonatkozik [15], az esztétikai tapasztalatban – Karlheinz Stierle megfogalmazását követve – a fikció „a világ horizontja”, míg a világ a fikció horizontjává válhat [16]. (tudományos)
Kérem a főjegyző urat, szíveskedjék nyilatkozni <u>evvel</u> kapcsolatban, hogy egy módosító indítványnál minősített többség kell-e vagy egyszerű (hivatalos)
(2) Az (1) bekezdésben foglalt követelmény teljesítése érdekében a hatóságok gondoskodnak arról, hogy – működési, tevékenységi körükhöz igazodóan – alkalmazottaik megfelelő ismeretekkel rendelkezzenek a hátrányos megkülönböztetés fogalmáról, az <u>avval</u> szembeni fellépés jogi és társadalmi eszközeiről. (hivatalos)
És ami még nagyon örömteli számomra, hogy két olyan szerzője van a könyvnek, ami, ami

rangra emeli, mert én azt gondolom, hogy, és úgy tudom, és ahogy olvastam, nagyon sok kiadás megjelenik romákról, akár műsorok, nagyon sok minden, de azt, hogy ilyen két komoly művész foglalkozik evvel a témával, ez mindenkinek felkelti az érdeklődését, és én nagyon büszke vagyok, hogy ebbe benne lehetek! (besznye)

– A keleti blokk felbomlása után a környező államoknak első dolguk volt szinte, hogy megadják a határaikon kívül élő nemzettársaiknak is az állampolgárságot. Talán a legjobb példa erre, hogy Horvátország miközben Szerbia háborúval fenyegette, amit sajnos be is váltott, avval foglalkozott, hogy a határain túl élő horvátoknak megadja a horvát állampolgárságot. (besznye)

Na de komolyan, még evvel nem találkoztam, Win95 fagyással már igen.... tudom mit érzem... mély levegő... és lassan elmúlik, pedig nagyon idegesítő tud lenni!! (fórum)

Új vagyok itt a törzsasztalnál, nem ismerem az előzményeket, ezért kérlek nézzétek el nekem, ha nem túl érdekes az amit írok, de azt hiszem van egy-két sztorim a témához... talán kezdjük avval, hogy egyáltalán hogy jut el az ember a gondolathoz, hogy fizessen olyasmért, amit ingyen is megkaphat, pláne akkor, amikor van egy stabil szőke, kékszemű barátnője... dolgozik az emberben a férfiúi hiúság, „még hogy én fizessek, amikor inkább nekem kéne, hogy fizessenek: nem, nem soha!” (fórum)

Bár a kérdést részletesebben nem vizsgáltuk, annyit biztos állíthatunk, hogy az ezzel, azzal formák a **stilisztikailag jelöletlenek**, **közömbös** stílusértékűek, így természetesen a **választékos** stílusú szövegekbe is beleillenek. De éppúgy megjelenhetnek a lezser stílusú, **hétköznapi beszélt nyelvben** is, és persze ugyanúgy a **formális** stílusú szövegekben.

Ezzel (evvel 😊) szemben az evvel, avval formák használata **korlátozottabbnak** látszik, bár ezek is megjelenhetnek nemcsak **bizalmas**, hanem **választékos** stílusú szövegekben is, sőt **formális** szövegekből is vannak rájuk adataink.

A két forma között **óriási a gyakorisági különbség**: az MNSZ2 adatai szerint mintegy százszor (!!!) gyakoribb az ezzel, azzal az evvel, avval-nál! Az érdekesség kedvéért közöljük a pontos adatokat, tisztítás nélkül: avval: 4131, evvel: 5712; azzal 403 557, ezzel 432 855. Nyilván ebből az óriási gyakorisági különbségből adódik, hogy az evvel, avval formák **stilisztikailag kissé jelöltnek** érződnek.

Mindezek alapján azt a tanácsot adhatjuk, hogy az ezzel, azzal formákat **bármilyen stílusú** szövegben korlátlanul használhatjuk. az evvel, avval formákkal is élhetünk **bármilyen stílusú** és minőségű szövegben, de lehetséges, hogy formális vagy még választékos szövegben is a beszélők egy része **beszélt nyelviessnek** vagy egyenesen **népiesnek**, esetleg **régiesnek** fogja őket érezni.

Valamit kell csinálni evvel az egész világgal, (...) hogy mindegy legyen, akárhonnán, bármiféle állapotbul kerül össze egy férfi meg egy nő: ha egymásnak valók, ne csak szeressék egymást, hanem meg is tudjanak egymással élni.

Sors Kapcsolatok

Szerző:

Móricz Zsigmond

1879. július 2. – 1942. szeptember 4.

író, újságíró, szerkesztő

Figyelés

„Vess számot avval, ami megmaradt”

INTERJÚK ÉS BESZÉLGETÉSEK
OLÁH JÁNOSSEL
(1969–2016)

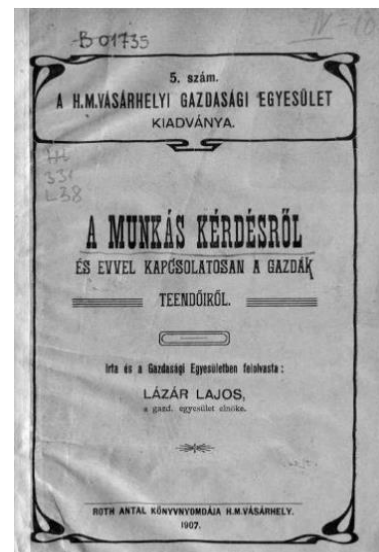

Sophalom Könyvműhely

Melyik szólás ellentétes jelentésű evvel: A maga malmára hajtja a vizet?

- Madarat tolláról, embert barátjáról
- Jó pap is holtig tanul
- Epret szed más kebelébe
- Minden szentnek maga felé hajlik a keze

Te hogy vagy evvel? – Elmélkedések a szeretetről

A legelső képek a régebbi korok használatát tükrözik. Ma ilyen formális stílusú szövegekben nemigen fordul elő az *evvel*, *avval* változat.

3. Az *azzal* forma 'rögtön utána' jelentésben (**kötőszói szerepű**) **határozószóként** is használatos, pl.:

Megcsókolt, s azzal már ment is.

Így szólt, azzal elment.

A *Nyelvművelő kézikönyvtár* szerzői szerint **ebben a funkcióban is az *azzal* gyakoribb**. Ez igaz lehet, ilyen funkcióban szinte furcsa is volna, legalábbis a köznyelvben, az *avval*; mintha az *avval* inkább csak társhatározói funkcióban volna használatos (*Megcsókolt, s avval 'azzal az emberrel' már ment is.*).

2. A mutató névmási kijelölő jelző egyeztetése

Két esetet nézünk meg röviden: az **esetbeli** és a **számbeli egyeztetés** esetét. Egyik sem okoz különösebb problémát a beszélőknek, mégis jó, ha tisztában vagyunk a váltakozással kapcsolatos alapvető tényekkel.

A) Esetbeli egyeztetés

1. Ebben az esetben a váltakozás annak köszönhető, hogy az *a*, *az*, *e*, *ez* mutató névmások és a belőlük alkotott összetett szók kétféleképpen fordulhatnak elő kijelölő szerepű minőségjelzőként:

a) a jelzős szerkezet jelzett szava előtt **nincs névelő** – ilyenkor a névmási jelzőt nem egyeztetjük;

b) a jelzős szerkezet jelzett szava előtt **névelő áll** – ilyenkor szükség van egyeztetésre:

<i>A jelzett szó előtt nincs névelő</i>	<i>A jelzett szó előtt van névelő</i>
<u>az</u> esetben	<u>abban</u> az esetben
<u>ez</u> esetben	<u>ebben</u> az esetben
<u>e</u> nő miatt	<u>e</u> miatt a nő miatt
Egyetértés mutatkozik <u>a</u> tekintetben, hogy...	Egyetértés mutatkozik <u>abban</u> a tekintetben, hogy...

A *Nyelvművelő kézikönyvtár* a két szerkesztésmód közül a névelő nélkülit „**hivatali, sajtónyelvi ízűnek**”, a másodikat, a névelőset „**természetesebbnek**” tartja.

Ezt az értékítéletet nagyjából el is fogadhatjuk, azzal a kiegészítéssel, hogy az egyeztetés nélküli formák valószínűleg nemcsak a hivatali nyelvben és a sajtónyelvben használatosak, hanem annál is széleskörűbben, pl. a **szaknyelvekben** is, sőt általában a **formális stílusban**.

A **formális stílusban bátran** használhatjuk az egyeztetés nélküli formákat; a **választékos stílusban a nyelvérzékünkre és stílusérzékünkre** támaszkodva tudjuk eldönteni, hogy az egyeztetés nélküli vagy az egyeztetés forma-e a jobb; a **bizalmas stílusban tanács nélkül is** mindenki az **egyeztetett** formát használja.

Az egyes alakok közt nemcsak úgy van különbség, hogy a névelőtlen és a névelős formák **eltérő stílusértékűek**, hanem a **névelőtlen esetek csoportján belül** is vannak különbségek:

pl. az **az esetben**-féle formák a mai nyelvben **szokatlanok** és valószínűleg a formális regiszterekben is viszonylag **ritkák**, az **ez esetben**-féle formák viszont **sokkal szélesebb körben elterjedtek**.

Ez esetben nem a fogantatás, a születés volt szeplőtlen

Az Amerikai Tennessee állam egyik állatkertjében folt nélküli zsiráf született. A különleges állat július 31-én látta meg a napvilágot.

2023.08.22. 19:21 | Szerző: P. A. R.

Megosztás 0

Különleges, folt nélküli zsiráf született az Egyesült Államokban.

Kötelező biztosítás díjnémfizetés - Mit kell tenni ez esetben?

Kötelező biztosítás díjnémfizetés - Mit kell tenni ez esetben? "A biztosítási díj esedékességétől számított 60 nap elteltével a biztosítási szerződés megszűnik, ha az addig hátralékos díjat nem fizették meg, és a biztosított halasztást nem kapott, illetőleg a biztosító a díjkövetelést bírósági úton nem érvényesítette."

A 👍 ez esetben a jogilag kötelező erejű szerződés jele

Bódog Bálint
KÜLFÖLD · 2023 július 07., 11:37

Megosztás

2. A nyelvművelők azon implicit „értével” kapcsolatban, hogy az egyeztetett forma „természetesebb”, fontos megjegyezni, hogy a természetesség fogalmát nem lehet a köznyelvi regiszterekre leszűkíteni. A **szaknyelvi regiszterekben** is lehet valami **természetes**, például az olyan nyelvi forma is, amely a **hétköznapi nyelvben nem természetes**. Éppen ezért a **természetességről is kontextus függvényében** célszerű beszélnünk.

A természetesség abszolutizálása a **nyelvi naturizmus**, a **nyelvi aformalizmus** és a **nyelvi inszenszilizmus** ideológiájának a megnyilvánulása.

B) Számbeli egyeztetés

A **nyelvjárások** egy részében a mutató névmást számban **nem szükséges egyeztetni**. A *Nyelvművelő kézikönyv* szerzői ezt a használatot a köznyelvben **kerülendőnek** tartják:

Népnyelvi	Köznyelvi
Rakd oda <u>azt</u> a zsákokat!	Rakd oda <u>azokat</u> a zsákokat!

Ezzel nem értünk egyet. Az **egyeztetés nélküli** formákat **elég az írott nyelvben kerülni**, ott valóban **pongyolaság** volna a számbeli egyeztetés elmulasztása. Ám az **informális beszélt nyelvben nyugodtan használhatjuk** az számbeli egyeztetés nélküli alakokat.

Valószínű, hogy az egyeztetés elmulasztása a **nem táji jellegű besznyében** sem ismeretlen jelenség, de ennek mértékét csak empirikus kutatásokkal lehetne megállapítani.

3. Témaismétlő névmások

A „témaismétlő névmások” (más elnevezéssel: „topikismétlő névmások”) nem egy újabb szófaji kategória: a megnevezés a mutató névmásnak a **diskurzusban betöltött szerepére** utal.

A **TÉMAISMÉTLŐ NÉVMÁSSAL** alkotott szerkezet a következőkkel jellemezhető: a mondat élén **téma** szerepet betöltő **mondatrész**, igei bővítmény áll, amelyet (vele egyeztetett alakban) **kiemelő szerepű mutató névmás** követ, többnyire **hangsúly és beszédzúnet nélkül**.

A **TÉMA** a mondatnak a már ismert információt hordozó része; a **RÉMA** a mondatnak az új információt tartalmazó része.

A témaismétlő névmás funkciója, hogy **összefoglalja és nyomatékosítsa az addig elhangzottakat**.

Józsit, <u>azt</u> ne zavarj ilyenkor.
A romák, <u>azok</u> mindnyájan nagyon jól tudnak zenélni.
Ez a sok kacat, <u>ez</u> honnan került ide?
Az a kutya, amelyik ugat, <u>az</u> állítólag nem harap.

A témaismétlő névmások használata **jellegzetes beszélt nyelvi** sajátosság; ha írott nyelvben fordul elő, a **beszélt nyelv érzetét** kelti.

A témaismétlő névmást tartalmazó és azt nélkülöző mondatok közt **váltakozást** találunk:

<i>Témaismétlő névmással</i>	<i>Témaismétlő névmás nélkül</i>
Pénzt, <u>azt</u> nem adok, de megalhatsz nálunk.	Pénzt nem adok, de megalhatsz nálunk.

A *Nyelvművelő kézikönyvtár* szerint a témaismétlő névmás választékos írott nyelvben **pongyolaságnak** minősül, ezért **kerülendő**. Az élőbeszédet tükröző szépirodalmi alkotásokból azonban számos példa idézhető rá:

„... a gyermek, <u>az</u> fogoly”; „Mátyás, az itt maradt, ...” (Arany: V. László)
„Az Állatkert, <u>az</u> akkor nyílt meg, amikor kis gimnazista volt” (Németh L.: Irgalom)
„A másik, amit Imréék ablakából gyakran néztünk, <u>az</u> a kórház” (Péterfy G.: Félelem az egértől)

A témaismétlő névmás nélküli forma **közömbös stílusértékű**, s mint ilyen **bárhol** használható. A témaismétlő névmás **lazább, oldottabb** stílusú szövegekre lehet inkább jellemző, főleg **beszélt nyelvekre** és a beszélt nyelvre hasonló, **informálisabb írott nyelvekre**.

Formális stílusba a témaismétlő névmás valóban nem illik bele, főleg a **gondozott** szövegekbe nem, mert a **rendezetlenség benyomását kelti**. De nem valószínű, hogy formális szöveget fogalmazva sokan éreznek kényszerítést a témaismétlő névmások használatára.

A **hétköznapi írott nyelvben**, pl. ímélekben, csetszövegekben stb. a témaismétlő névmásnak természetesen ott a helye. Valószínűleg a **választékos** stílustól sem teljesen idegen, legalábbis ha a szövegek a „**oldottan választékosak**”.

Léteznek feszesen és oldottan választékos szövegek. Ezek érezhető módon különböznek egymástól abban, hogy milyen szavak és nyelvtani formák hatnak bennük természetesen. Feszesen választékos lehet egy ünnepi beszéd (e tekintetben rokon a formális stílusú ünnepi beszéddel) vagy egy nekrológ, oldottan választékos egy úti beszámoló (e tekintetben a választékos stílusú szöveg rokon a bizalmas stílusúval, különösen akkor, ha gondozottak) vagy egy igényes lapban megjelent eszmefuttatás.

A **bizalmas** stílusú **beszélt, sőt írott** nyelvi szövegekben **minden korlátozás nélkül** használhatjuk a témaismétlő névmást. **Választékos** szöveget fogalmazva **nyelvérzékünkre** és stílusérzékünkre célszerű támaszkodni. **Formális** szövegben **nem szoktunk** használni témaismétlő névmást.

A *Nyelvművelő kézikönyvtár* azt is megjegyzi, hogy a témaismétlő névmás olykor, pl. iskolai feleletben a **habozási szünet kitöltésére szolgál**:

<i>Témaismétlő névmással</i>	<i>Témaismétlő névmás nélkül</i>
Kepler harmadik törvénye, <u>az</u> azt mondja ki, hogy...	Kepler harmadik törvénye azt mondja ki, hogy...

Ez igaz lehet, s persze nem a használata ellen szól, hanem **mellette**: hiszen **hasznos**, funkciója van ilyen esetben.

Vannak esetek, amikor **nincs váltakozás** a témaismétlő névmást tartalmazó és a témaismétlő névmás nélküli formák közt, mert a témaismétlő névmás használata **kötelező**:

Ilyen az **egyszeregy** mondása:

Egyszer egy <u>az</u> egy.
Ötször tíz <u>az</u> ötven.

**Nagy Ádám (Achernar):
Egyszer egy az egy**

Egyszer egy az egy
Ilyen egyszerűen szeretlek
Kétször kettő az négy
Kérlek csak az enyém légy
Háromszor három az kilenc
Te vagy az én kincsem

Ehhez hasonló az az eset, amit Octave Mirbeau híres színdarabjának címe példáz: *Az üzlet az üzlet*, ill. az ehhez hasonló szerkezetek, pl. *a randevú az randevú, az ígéret az ígéret*. Ezekben

ugyan **váltakozást** látunk a névmást tartalmazó és névmás nélküli formák közt, de a **névmást tartalmazó erősen dominál**:

Az MNSZ2 példái *az üzlet az üzlet* kifejezésre:

<p>Voltak öten-hatan, javakorabeliek, évekig egy levegőt szívtam velük. Fönt laktak a szállodában, de a napot kezdő feketéjüket itt itták meg lent, a presszóban. Úgy jöttek be minden reggel, mintha egy opera-előadás előjátékának lettek volna a szereplői. Vidáman, hangosan, mennyezetet repegető bókokkal hódoltak a kávéfőző „szinyorinának”, a fölíró szépasszonyoknak s a fölszolgálólányoknak is. Két perc alatt telinevették az egész helyiséget. Tízíg hangoskodtak, megbeszéltek az aznapi teendőket, aztán gyerünk, neki az országnak! Mert <u>az üzlet az üzlet</u>. (Csoóri Sándor)</p>
<p>A feltörekvő ázsiai hatalom hozzáállását jól jellemzi a kínai eximbank vezetőjének egyik megjegyzése: „Az átláthatóságra és a jó kormányzásra nem a fejlődés előfeltételeként, hanem a fejlődés eredményeként kellene tekinteni.” Vagy ahogy a kínai külügyminiszter-helyettes fogalmazott egy interjúban: „<u>Az üzlet az üzlet</u>. Megpróbáljuk elkülöníteni a politikát az üzlettől. Maguk (a nyugati országok) piacgazdaságot és többpárti demokráciát próbálnak bevezetni ezekben az országokban, amelyek nincsenek erre felkészülve.” (sajtó)</p>
<p>Ez az egész brand (Stinget klasszicizálni), beleértve a nyáron piacra dobott Simphonicités című lemezt is, nagyjából tényleg erre az orbitálisan nagy, világszerte kaszálsra lett kitalálva, efelől komolyabb kétségem nincs. Igaz, semmi gondom vele, <u>az üzlet az üzlet</u>, még ha zenének álcázzák is. Csak a száraz tények: majd nyolcvan (!), jobbra teltház koncert június óta, a bevétel bőséges fontmilliók. Másfelől: hogy lehetne ennyi embert másképp megmozgatni? Egy hagyományos Sting-koncerttel? Aligha, abból már Pesten hallottunk néhányat. (sajtó)</p>
<p>Mint Mirbeau minden műve, e dráma is a korabeli társadalom visszasságait viszi színre. Az idő, a tér és a cselekmény egységét megtartó színdarab a Molière-i hagyományokat folytatja, főszereplője a kor terméke, a gátlástalan üzletember, Isidore Lechat, aki mindenből pénzt csinál, aki sem törvényt, sem kegyelmet nem ismer, s akinek hatalomvágyát csak fia halála és lánya ellenállása rendíti meg. A dráma végén a megtört Lechat azonban kihasználja azokat, akik a fájdalomból akarnak hasznot húzni, és ismét kiváló üzletet köt, hiszen <u>az üzlet az üzlet...</u> (tudományos)</p>
<p>A megjátszott hülye gyakran eszesebb. <u>Az üzlet az üzlet</u> (amíg nem jön egy jobb). A <u>szereződés az szerződés</u>, de csak egy ferengivel. A profit nélküli ferengi nem ferengi. Az elégedettség nem garantált. Ha egy vevő izzad, kapcsolj feljebb a fűtést. Sose helyezd a barátságot a profit elé. A bölcs ferengik a szélben is meghallják a profitot. (tudományos)</p>
<p>Nem szabad minden rosszért a pénzintézeteket okolni – mondta a New York-i tőzsde kissé megtépázott óriása. Na de mégis maguk rengeteg állami pénzt kaptak, ebből talán inkább hiteleket kellene nyújtaniuk a kis embereknek és nem a nagy pénzeket kifizetni olyan nagy embereknek akik a csőd szélére kormányozták a pénzügyi rendszert. Ne keverjük össze a kettőt. Érvelt a nagyfőnök. <u>Biznisz biznisz. Az üzlet az üzlet</u>. Akkor nyújt a bank hitelt, hogyha annak a kockázati mutatója kedvező. És miért fizet akkor olyan embereknek, akikből semmi haszna sem volt az elmúlt időkben inkább csak kára keletkezett. Méghozzá az adófizetők pénzéből fizet. (besznye)</p>
<p>Pár éve lehetett, hogy a Híradó bevágta egy frissen kapitalizálódott orosz államférfi egy mondatát, amit a bemondó így kommentált: – X. úr azt mondta, nem éppen tökéletes angol-sággal, hogy „<u>az üzlet az üzlet</u>”. Nos, majdnem igaza volt, csak hogy az illető nem rossz angol-sággal mondta, hogy „<u>business is business</u>” hanem tökéletes orosz kiejtéssel, hogy „<u>biznesz jeszty biznesz</u>”. Hamar elfelejtettünk oroszul... (fórum)</p>
<p>Marjuk egymást, mert életben kell maradni. Észre kellene venni, már nem vagyunk a dzsungelben, már kijöttünk onnan (illetve kiirtottuk magunk körül:). De nem tudunk lehiggadni, „küzdünk, harcolunk”. Jobbak, erősebbek, mások, többek akarunk lenni, ami önmagában</p>

akár dicséretes is lehetne. Csak az a jellemző, hogy mások rovására akarjuk elérni céljainkat. És a tudomány is beállt a sorba. Az üzlet az üzlet. A pénz beszél... (fórum)

3 gyereke van, de nem értem a háborgást. Az üzlet az üzlet, volt egy ilyen igény, hogy egyesek totál csendben akarnak utazni, hát lépett erre valaki. Ez az üzlet, valakik akarnak valamit, más meg reagál erre és szolgáltat. Senki nem a másfél évesekre haragszik, de az őzjögő 6-7-8 évesekre igen. Továbbá számtalan szállodában van csendes wellness részleg, ahova 14 éven aluli nem léphet be, azon mégsem háborgog senki. Vagy pl. olyan gyakorlat, hogy este 6 és 9 között nem mehet be gyerek. (közösségi)

Miután kész voltunk, én már totálisan, közölte velem, hogy mennyi az ára. Nem is azzal volt a baj, csak éppen én nem akartam vásárolni, s ennek hangot is adtam, erre morgott valamit a festéktől eltakart bajsa alatt, és mivel üzlet nem kötött, már el is fordult tőlem, mintha már ott se lettem volna, és vadászta a következő palimadarat. Végül is az üzlet az üzlet nem?! Magyarul: Ha nem vásárolsz le vagy szarva! (közösségi)

Az MNSZ2 példái *az üzlet üzlet* kifejezésre:

Ezt észlelte a detektív. Azonban az első kételyénél máris rögtön átvalószerűsödött előtte társa jellege a korábbi, jól megalapozott hiedelmének megfelelően. Logikája így vezette le az esetet: Kizárva nincsen, hogy ez a jóvágású, jó svádájú, úriás mozgású fráter közönséges szélhámos. Földalatti üzelmekben utazott mindenha. Odasodródott a társadalomellenes mozgalmak üzemkörébe valahol, nyilván egyik külföldi gócpontjukban. Erkölcsi aggályaihoz képest: az üzlet üzlet! Hogy világmegváltó mozgalmak ügynökeképpen feji meg magának az embereket könnyen? Vagy széltozással? Mindegy! (Tersánszky Józsi Jenő)

Minden magángazdaság, éppúgy, mint minden üzlet, amely másoknak valamit elad, vég-elemzésben személyes haszonra dolgozó üzem. A gazdaság mindenkor oly magasra szabja árait, amennyire csak lehet. Azt fogják mondani: Az üzlet üzlet. Mindenki oly magas árat vesz árujáért, amekkorát el tud érni! – Valóban ez az eddig elfogadott szokás. (közösségi)

Internetes példák *az üzlet az üzlet* kifejezésre:

„Az üzlet az üzlet, itt barátságoknak helye nincs” – reagált a Góóó!2-ben Tőzsér Dániel arra a kérdésre, milyen érzés a sportigazgatójaként olyan emberek sorsáról döntenet, akik korábban játékosok voltak (például Huszti Szabolcs és Dzsudzsák Balázs).

„Az üzlet az üzlet!” Ugyan ezt nem erre szokták használni, de ezúttal itt is értelemmel bír. / Munkahelyeken, irodákban, kollégák között fontos az elegancia, üzleti megjelenés. Ezt persze az öltözködésre vonatkozik, elvárt az ún. business formal, de ugyanez miért ne lenne elvárt a bútorokra is?!

A külsőségek alapján, a csillogó-villogó csapatbuszok, a méregdrága kerékpárok és felszerelések láttán jogos a feltételezés, ez bizony a „gazdagok sportja”, azonban ha benézünk a kulisszák mögé, és megkérdezzük a csapatvezetőket, szponzorokat is, bizony óriási eltéréseket és korántsem azonos körülményeket találunk még a World Tour csapatoknál sem! Hiába a sikeres csapat, hiába az eredmények, hiába a vakuk és kamerák kereszttüze, az üzlet az üzlet. Vagy mégsem?

Üzlet az üzlet. Vagy annak kéne lennie. De egy keményen dolgozó, kis cégét folyton féltő üzletember (Vince Vaughn) valamint két alkalmazottja (Tom Wilkinson és Dave Franco) számára nem ilyen egyértelmű a helyzet. Pedig épp életük legfontosabb szerződését készülnek aláírni, és ezért mindhárman Európába utaznak. És életükben nem követtek el annyi baklövést, mint üzleti útjuk során.

Az idő pénz, az üzlet, az üzlet. Járjunk nyitott szemmel a világban!

Az üzlet az üzlet. Márpedig ha a kereslet és a kínálat ilyen csodálatos háttérrel párosulva talál egymásra, mint a Temze, vagy éppen az ideiglenesen elcsendesült Big Ben, miért is ne

segítenék a hazai cégvezetőket, hogy a H-Nethez hasonlóan sikerre vigyék vállalkozásukat a brit piacon is?

Az orvosi rendelők egy része máris megmutatja az orvos vagy asszisztensének szakmai és/vagy üzleti elkötelezettségét (kirakott élelmiszer kiegészítő tápanyagok dobozának képében). Elvégre az üzlet az üzlet. A táplálék kiegészítők piacán a médiaháborúk is elkezdődtek, sőt a hatósági nyomás, a feljelentések üde világa is beköszöntött.

Az üzlet, az üzlet: Máté sikeresen megegyezett a tesóival

Mintaapák

12 Sorozat | 1 perc

2021. augusztus 15., 20:11 Kövesdi Károly

Az üzlet, az üzlet. Horgászoknak is?

Évekig olvastam a horgászmagazinokat, legalábbis addig, amíg voltak benne izgalmas horgásztörténetek. Aztán a jobbnál jobb sztorik egyszer csak kezdtek kiszorulni mindenhonnan, és engedelmesen átadták a helyüket a reklámoknak.

Az üzlet az üzlet - a nyelvórán is

Az üzleti nyelvtanfolyamoknak számos előnyük van. A szakmai képzések során lehetőség van arra, hogy a vállalat működéséhez kapcsolódó egyedi szókincset, készségfejlesztést beépítsük a tananyagba.

FORMA-1 HÍREK

Ricciardo nem neheztel Piastrira és Webberre: az üzlet az üzlet

Daniel Ricciardót nem zavarja, hogy pont a honfitársa, Mark Webber húzta ki alóla a McLaren ülést, és adta a szintén ausztrál Oscar Piastrinak.

2023. január 18., 16:59 Pomichal Krisztlán

Az üzlet az üzlet: Ukrajna tavaly 700 millió dollár értékben vásárolt orosz üzemanyagot Bulgáriától

Az üzlet az üzlet

TIT 130-16

Az üzlet, az üzlet

KIFORDÍTOTT ILLEMKÓDEX TÖBB, MINT 2000 ÉV ÜZLETI ÉLETÉBŐL.

SZERZŐ

Baudelaire
Vajda János
Tömörkény István
Guy de Maupassant
Samuel Budgett
Soros György
Balzac

Műanyag újrahasznosítási mítosz – avagy az üzlet az üzlet, és az újrahasznosítás sajnos nem az

2023. május 23. 10:00

Internetes példák *az üzlet üzlet* kifejezésre:

1. Most nincs mese, az üzlet üzlet, az ígéret ígéret. Ha ezt megszegik, akkor nincsenek szabályok. Pedig Parker csak a pénzt akarta megkapni a Szindikátustól, nyomorult negyvenezer dollárt, ami jár neki, ami az övé. De nem elég, hogy a Szindikátus nemet mondott, még egy bérgyilkost is ráeresztettek. Parker szemében egyszerű a képlet: bossút kell állnia, különben végeznek vele. És ilyen esetben nincsenek szabályok.

2. Mennyire volt jogos, hogy a cannes-i, a velencei, a berlini szemlék be sem engedték a filmet, miközben később Amerikában, Stockholmban tarol, Macedóniában, Szlovéniában nézőcsúcsok dőlnek a filmszínházakban, a többi ex-Yu-országban pedig hivatalosan nem forgalmazzák? A rendező újra Céline-t olvas, nincs szüksége több distanciára tárgyától, a háború háború, az üzlet üzlet, a politika politika, mióta fennáll a – hazug kis kurva – történelem.

3. A híres-hírhedt játékbarlang-kupleráj tulajdonos, aki elf léteére egészen rendkívüli érzéssel lavírozgat a ribancokkal kikövezett üzleti világban. Ha vele akad dolgod Erion cseppet sem veszélytelen negyedeiben, biztos lehetsz benne, hogy profitál belőle, akár a megbízója vagy, akár a prédája. És az istenek sem láthatják előre, melyik fél jön ki jobban a dologból: a megbízó, avagy a célszemély, hiszen ahogy szokása volt mondani: az üzlet üzlet, a pénz pénz. És bizton állíthatom, Olwen az esetek többségében duplán jól jár.

4. Ismerősöm azt mondja, a következő üzleti tárgyalásra már nem ő utazik Amerikába, hanem kollégája, ő ugyanis már háromszor tárgyalt ebben az ügyben odaát, X pedig még egyszer sem.(...) X-nek csak egyetlen előnye van ismerősömmel szemben, ami a kiküldetésre alkalmassá teszi. Ez az előny egy hátrány: ő még eddig nem volt Amerikában. / Az üzlet – üzlet, a turisztika – turisztika. Valahogy nálunk ez a kettő össze van egy kissé keverve. Üzleti útra annak kell mennie, akitől a legtöbb hasznot remélik.

5. Kb. 2015-re azért kezdett derengeni, mi folyik Magyarországon, de „az üzlet, üzlet”, meg akkortól mindig akadt súlyosabb probléma (migráncsok, kovid, most meg ez a háború). De ezzel azt hiszem rossz lóra tett. A kerékkötések, az ex-kgb-s haver melletti nyílt kiállítás, most meg ez a „jajdeutálomeztazeutagságot-mennékvisszaetelközbe”, már nem mennek el a „Ja, a viktor ugrál? persze megint akar egy kis baksist!”

6. Az üzlet = üzlet, ahogy mondani szokás. Mióta férfi létezik, ez az üzletág működik. S ha a vevő meg van elégedve a szolgáltatással, azt kapta, amire vágyott, legtöbb esetben a kialakított áron felül jutalmaz. / Mindegy, hogy minek nevezzük azt aki ezt a munkát választja, lehet talán az örömlány vagy a profi, mert van, ki ezt valóban profi módon műveli. A legtöbb férfi egy illúziót vásárol meg, a pillanatnyi gyönyört.

Amikor az üzlet üzlet

Újabb partnerekkel bővült a WFM Bolt ellenőrzés szolgáltatást igénybe vevők tábora

admin 2020-11-26 10:12

A Checkingsystem WFM Bolt ellenőrzés szolgáltatás Kelet-Magyarország több, az élelmiszeripari disztribúcióban meghatározó szerepet betöltő kiskereskedelmi boltjában került bevezetésre. A rendszer egyedileg elképzelt ötletek, konkrét igények alapján és a Guard Control Kft. javaslatai alapján lett implementálva. A szolgáltatás által keletkező adatok elemzése alapján rövid időn belül jelentkeztetnek a változások.

A témaismétlő névmás nélküli formára az internet elég sok régi (19. századi, a 20. század első feléből való) találatot adott (ezeket nem idézzük); lehetséges, hogy régebben az a forma volt a gyakoribb, ma viszont a témaismétlő névmást tartalmazó változat látszik uralkodónak.

Amint az előszóban egy kicsit zavaró a két azonos szó egymás mellett (s ez elősegítheti a névmás beiktatását), úgy némelyek írásban is igyekeznek a két szót elkülöníteni egymástól, ha nem témaismétlő névmással, akkor legalább gondolatjellel (4. példa) vagy vesszővel (5. példa), sőt egyenlőségjellel (6. példa).

A következő vicc címében a mutató névmásos forma szerepel, a szövegben viszont a névmás nélküli (a névmásos forma így hangzana: *az üzlet, az meg üzlet*), vagyis egy rövid szövegen belül tapasztalunk váltakozást.

Az üzlet az üzlet

A zsidó származású Móricka katolikus gimnáziumban tanul. Az egyik órán a tanár azt mondja, hogy kap 500 forintot, aki megmondja, hogy ki volt a legnagyobb ember a világon. Az egyik gyerek:

- Szerintem Leonardo da Vinci.
- Jó, jó, de én nem rá gondoltam.

A másik gyerek:

- Talán Einstein?
- Még jobb, de még mindig nem rá gondoltam.

Erre Móricka:

- Jézus Krisztus.
- Úgy van Móricka, itt az 500 forint. De én úgy tudom, hogy te zsidó származású vagy. Neked nem inkább Mózesst kellett volna mondanod?
- De igen, viszont Mózes az Mózes, az üzlet meg üzlet.

A névmáshiány az *üzlet meg Ø üzlet* esetében talán legjobban azzal magyarázható, hogy a kötőszó beiktatásával a kifejezésnek ugyanolyan a ritmusa, mint a névelősnek (s bizony az ilyen formulaszerű kifejezéseknek a ritmusa sem mellékes tényező).

& A MUTATÓ ÉS A SZEMÉLYES NÉVMÁSOK HASZNÁLATA

Ebben a fejezetben azokról a váltakozásokról lesz szó, amelyekben a különböző mutató névmások **egymás szinonimái** vagy pedig a **mutató** és a **személyes** névmások kerülnek **szinonim** viszonyba, s így váltakoznak egymással.

1. Az ezen, azon mutató névmások használata

A *Nyelvművelő kézikönyvtár* szerint a kijelölő jelzői szerepű *ez, az* mutató névmás „helyett” a **régebbi hivatali nyelvben** gyakran használták a ragozhatatlan *ezen, azon* névmási alakokat:

<i>Ragozhatatlan névmás</i>	<i>Ragozott névmás</i>
<i>ezen ügy(ben)</i>	<i>ebben az ügyben</i>
<i>azon indoklás(sal)</i>	<i>azzal az indoklással</i>

Bár nyilván az *ezen* és az *azon* formák valóban **viasszaszorultak**, azért még **ma sem tekinthetők elavultnak**, sőt a **formális** regiszterekben még csak **nem is érződnek régiesnek**. Erre utalnak az MNSZ2 adatai; idézzünk néhányat!

<p><u>Ezen megfontolásból</u> lettem szénlehordó; baromi munka volt, minden zsákot tönkretettem, mert a vállam nem bírta, húztam őket a földön. A lőrinci házba nem mentem vissza; ott már Jancsi trónolt, akkor még csak két gyermekével; a vizsgálati fogságom ideje alatt telepedett be, vidéki szolgálati lakásból; aláírtam neki a befogadó nyilatkozatot, én pedig elspricceltem, sürgősen, amúgy is legszívesebben fölrobbantottam volna a házat, anyám-apám emlékével, a jóról és a jó jutalmáról elszónokolt prédikációkkal együtt. (Jókai Anna)</p>
<p>Süketen, vakon, az álombéli ragacsot magukban cipelve indulnak munkába a Világváros lakói, támolynak még, látni őket fentről, a lesből; pénzről álmodnak és hatalomról és bosszúról, új forradalomról, életjáradékról, tőzdesikerről, tőzdekrachról, az adóhivatal leégéséről, és nem értenek semmit, mert maguk is csak tört cserepei <u>azon tükörnek</u>, melynek mélyén ott szunnyad a valódi látvány, a Titok. (Spiró György)</p>
<p>A „nagy múltú” Nemzeti Sport <u>ezen időszakáról</u> számtalan pletyka kering, melyeket bizonyítani bajosan lehetne. Mindazonáltal a laphoz még ma is közel állók szerint ekkor sokan megdagodtak az újság körül, amelynek idővel égető szüksége volt egy új tulajdonosra. Ilyen lehetett volna a Népszabadságot is kiadó Bertelsmann, amely 900 millió forint körüli ajánlattal állt elő, majd, úgy tudjuk, a megalakuló Ifjúsági és Sportminisztérium is gondolkodott azon, megveszi az újságot: a hírek nagyjából egymilliárd forintról szóltak (sajtó)</p>
<p>Az ígéretnek szerint a Malév Boeing-767-ese tegnap – magyar idő szerint – késő délután elindult a kanadai Ganderből New Yorkba. Ahogy Danks Emesétől, a Malév szóvivőjétől megtudtuk, az amerikai légügyi hatóság <u>azon repülőgépeknek</u> adta meg a leszállási engedélyt, amelyek a keddi terrortámadás miatt Kanadában kényszerültek landolni. Ganderben egyébként – a Malév tájékoztatása szerint – 85 utas tartózkodik. (sajtó)</p>
<p>Mindegyik országban kiépültek a demokratikus intézmények, amelyek többé-kevésbé működtek jól, viszont a szabad választások gyakorlata eredményeként a magyarok számára nyuknak megfelelően bekerültek helyi és országos döntéshozó és végrehajtó testületekbe, pozíciókba, ezáltal is a magyarok társadalmi pozíciói átlagban javultak nem csupán közvetlenül, hanem <u>ezen testületek</u> munkájának eredményeként is. (tudományos)</p>

<p>Ugyanezt mondhatjuk el Laczkó Krisztina gondolatébresztő cikkéről, ahol a névmási helyettesítésről ír, körvonalazva az egyes névmásfajtaikat a helyettesítés szemszögéből. Bizonyára egyetérthetünk <u>azon megállapításával</u>, hogy „ha kiterjesztjük a helyettesítés fogalmát minden névmásra”, akkor a helyettesítést az indirektség fogalmával azonosíthatjuk, mivel „a névmások legkülönbözőbb grammatikai és logikai szerepei, s az ezekkel összefüggésben levő absztrakciós szint meglehetősen összetetté és sokszínűvé teszi a szubsztitúciót” (123). Zsilinszky Éva arra hívja fel a figyelmet, hogy az ő- és ómagyar nyelv rendszerében több helyen is számolnunk kell a nyelvtani homonímiával (208). (tudományos)</p>
<p>5. § (1) Aki a parkolás során nem tartja be <u>ezen rendelet</u> szabályait, illetve a szelvényen feltüntetett használati utasítást a várakozási díjon felül pótdíjat köteles fizetni. (2)12 Emelt mértékű pótdíjat köteles fizetni az, aki a mozgáskorlátozottak részére fenntartott parkolóhelyet engedély nélkül veszi igénybe illetve az a mozgáskorlátozott engedélyt használó jármű vezetője is, aki a mozgáskorlátozottakat megillető kedvezményt nem a mozgáskorlátozott érdekében veszi igénybe. Az üzemeltető kezdeményezheti a mozgáskorlátozott személy részére kiadott parkolási engedély jogosultságának felülvizsgálatát. (hivatalos)</p>
<p>A közigazgatási államtitkár egyes irányítási feladatokat <u>ezen utasítás</u> szerint a környezetvédelmi helyettes államtitkárnak átad, illetve szükség szerint átadhat. Végrehajtó szervezet, szervezeti egység: Az általános irányítási feladatokat a közigazgatási államtitkár az irányítása alá tartozó szervezeti egységek útján, illetve szükség szerint külső szakértők segítségével látja el. (hivatalos)</p>
<p>Tehát ha a zöldterületek védelmében megtett felszólalások <u>azon része</u>, amely a zöldterület megőrzését szorgalmazná, az az egész jelen pillanatban szabadon lévő ingatlanterületnek arra a részére, amelyiken egyébként értékesebb növényzet van, már nem is igaz, hiszen ez jelen pillanatban sem önkormányzati tulajdon. (hivatalos)</p>
<p>Az alaptörténet szerint a konstantinápolyi rabszolgapiacra vásároltak egy nagy csomag magyar rabszolgát, akiket azért kellett Franciaország <u>ezen vidékére</u> telepíteni, mert vallásháborúk, pestisjárványok, mindenféle kiirtotta ezeket a falvakat vagy kisvárosokat, Marseille-be vitték őket a johannita lovagok, és onnan szórták szét a különféle rendházakon keresztül ezekbe a településekbe. (besznye)</p>
<p>Igen, valóban a falu- és tanyagondnoki szolgáltatás is egy <u>azon szolgáltatások</u> közül, amelyek kapcsán, csúnyán szólva kisbuszra lehet pályázni, ezek tulajdonképpen 81 férőhelyes egyterű, legalább száz lóerő teljesítményű járművek. (besznye)</p>
<p>A szondát általában fújni szokták, kivéve az Ipsos típusút, mert azt szívják. A nevezett szonda rendszeresen lehangoló és elkésztető adatokat hoz a közvélemény tudomására a magyar nemzeti, keresztény, konzervatív stb. politikai erők helyzetéről. Lapunkat is <u>ezen erők</u> sorába számítván, már előzetesen leszögezhetjük, minden okunk meglenne arra, hogy letargiába zuhanjunk. A Szonda Ipsos legújabb, az országos napilapokat olvasók számát összesítő kimutatása szerint oly hátul kullogunk az olvasottság terén, mint a protestánsok a húsvéti körmenetben. (fórum)</p>
<p>Az olyan szavazatok, melyek arra vonatkoznak, hogy valaki az „év embere”, meg hogy a „legjobb megjelenésű politikus”, kétszeresen számítanak azokhoz képest, amelyek az ellenkezőjét állítják. Egyszerűen <u>azon okból</u> kifolyólag, mert az emberek azért ritkán tesznek keresztbe egyetlen szalmaszálal is, hogy megdicsérjenek valakit, annál inkább, hogy lebunkózzanak. A dicséretben nincs semmi izgi, míg ügye az odamondogatás az mán' döfi. (fórum)</p>

A megvizsgált adatok alapján az *ezen* és *azon* mutató névmás **élőnek** látszik a mai **formális** nyelvhasználatban is. Használata a **választékos** stílusra **jóval kevésbé** jellemző, a **bizalmas** stílusban pedig **nem használatos**, ha mégis előfordulna, **stilisztikailag erősen jelölt** volna.

Ezen előadás célja

- Ezen előadás azzal a céllal készült, hogy ösztönözze a rádióamatőröket a már meglévő tévvezérlési megoldások továbbfejlesztésére, és az egyedi igényeknek megfelelő új megoldások kifejlesztésére.
- Nem célja, hogy már meglévő, kész megoldásokat részleteiben ismertessen távvezérelt állomásokat akarók számára.

A *Nyelvművelő kézikönyvtár* szerint (NymKsz.² 2005: 163) az *ezen* és az *azon* mutató névmás „olykor hasznos lehet, mert tömörebb fogalmazást tesz lehetővé (pl. elkerülhetjük általa a névutónak kétszeri kitételét”:

<i>ezen</i>	<i>e</i>
<i>ezen felhatalmazás nélkül</i>	<i>e nélkül a felhatalmazás nélkül</i>

Ennek ellenére a *Nyelvművelő kézikönyvtár* általában véve a „szabályos” és „természetes” ez *a*, az *a* szókapcsolat használatát szorgalmazza, pl.:

<i>ebben az ügyben</i>	<i>ezen ügyben</i>
<i>azzal az indoklással</i>	<i>azon indoklással</i>

Azzal természetesen nem érthetünk egyet, hogy az *ezen* ne volna szabályos, azzal viszont igen, hogy az *ebben az ügyben*, *azzal az indoklással* a **stilisztikailag jelöletlen**, azaz mindenfajta stílusban **természetes**, míg az *ezen ügyben*, *azon indoklással* **stilisztikailag jelölt**, **formális** stílusú változat, amely inkább csak a formális stílusban természetes.

A „szabályosságra” való hivatkozás mögött a **nyelvi regulizmus**, a „természetességre” való hivatkozás mögött pedig a **nyelvi naturizmus** és a **nyelvi aformalizmus** ideológiájának működését fedezhetjük fel.

A nyelvőrök számon tartanak néhány **kivételt**: olyan kifejezéseket, amelyek **nem szorultak vissza a formális stílusba**:

<i>azon melegeben</i>
<i>azon nyomban</i>

Egy részeg éjszaka tántorog haza, s hogy lerövidítse az utat, a temetőn keresztül akar vágni.

Megbotlik és beleesik egy frissen ásott sírgödörbe. Azon nyomban el is alszik, ahogy vízszintbe kerül.

Reggel zúgó fejjel, reszketve ébred. Az öreg temetőőr felfigyel a mocorgásra.

– Magának meg mi baja? – kérdi a másnapot.

– Nagyon fádom!

– Hát persze, hogy fázik, ha lerúgja magáról az összes földet.

Az *ezen* és az *azon* névmásokat a **formális** stílusú szövegekben, így **szakszövegekben** is, **szabadon használhatjuk**, olykor akár még **szemináriumi dolgozat** vagy **szakdolgozat** írásánál is jól jönnek. Főleg akkor érdemes ezeket a szinonimákat választani, amikor **nehézkesebb formákat kerülhetünk el velük**. A **választékos** és a **bizalmas** stílusban viszont inkább az egyeztetett *ez* és az *az* mutató névmásokat ajánljuk használni, még azon az áron is, hogy nehézkesebb lesz a szerkezet.

Mások kéziratában csak akkor javítjuk az *ezent* és az *azont*, ha egyértelmű stílusterést okoz.

A Bíróság ítélete a C-700/21. sz. | O. G. (Harmadik állambeli állampolgárral szemben kibocsátott európai elfogatóparancs) ügyben

Az európai elfogatóparancs végrehajtása azon okból történő megtagadásának lehetősége, hogy a büntetést a lakóhely szerinti tagállamban hajtsák végre, a harmadik állambeli állampolgárok tekintetében is alkalmazandó

2. Személyes és mutató névmások egymással való váltakozása

Ebben a fejezetben olyan váltakozást nézünk meg, melyben a nyelvi változót nem egy-egy eltérő mutató névmás alkotja, hanem egy **személyes** és egy **mutató** névmás, melynek ugyanaz a jeltárgya (denotátuma).

A fejezetet két alfejezetre osztottuk: az egyikben azzal az esettel foglalkozunk, amikor az *ez* és az *az* **mutató névmások** az **ő személyes névmással** váltakoznak, a másikban pedig azokkal az esetekkel, amikor **határozóragos mutató névmások** váltakoznak **személyes névmásokkal**.

A) Az *ez* és az *az* mutató névmás váltakozása az *ő* személyes névmással

Az *ez* és az *az* mutató névmások kétféleképpen is jelentéstani kapcsolatba kerülhetnek az *ő* személyes névmással: egyrészt úgy, hogy **az *ez* és az *az* élő személyre** vonatkozik, másrészt úgy, hogy **az *ő* vonatkozik állatra** vagy **élettelen** dologra.

E két esetről egy-egy alfejezetben beszélünk.

a) Személyt jelölő *ez* és *az* mutató névmások

Nemcsak a személyes névmások és a visszaható névmás utalhat személyre (ezekről fentebb már szó volt), hanem az *ez* és az *az* mutató névmások is, többnyire olyankor, amikor erősebb, **kiemelő hangsúly** esik rájuk:

A várakozók közül ez maradni akart, az inkább a távozás mellett döntött.
 Ezekről [a hátralevő vizsgázókról] se feledkezzünk meg!
 Ezeket hívd ide, azokat meg küldd át a másik szobába!

Irodalmi példa:

Másik a malacot láng felett hintálja, / Szőrit kés fokával bőrig borotválja; / Bort ez csobolyóban, az kecsketömlőben, Kenyeret hoz amaz bükkfa tekenőben (Arany: Toldi II).

Látjuk, hogy a fenti példákban nem helyettesíthető a mutató névmás „csak úgy” személyes névmással, különösen ha szembe van állítva két személy vagy két csoport, s az egyikre az *ez*, a másikra az *az* mutató névmás vonatkozik. **Ilyenkor nem beszélhetünk a személyes és a mutató névmás váltakozásáról.**

Vannak azonban olyan esetek is, amikor egyértelműen **váltakozik** egymással a mutató és a személyes névmás:

Mutató névmás	Személyes névmás
<u>Ez</u> meg kicsoda?	<u>Ő</u> meg kicsoda?
Hát <u>az</u> mit keres itt?	Hát <u>ő</u> mit keres itt?
<u>Ez</u> az [= a vezető], aki tegnap az orrom előtt indította el a villamost.	<u>Ő</u> az, aki tegnap az orrom előtt indította el a villamost.

Ez meg ki? Nők Lapja Cafe sztárfelismerő tippjáték – június 28.

Mostantól minden hétköznap reggel egy friss fotóval jelentkezünk, a ti dolgotok pedig annyi, hogy megfejtsetek, melyik híresség van a képen.

Katalin hercegnét megkérdezte egy gyerek, hogy ő meg ki – ez volt a válasz

2022. november 5., 07:31
 Szerző: 388

Úgy tűnik, a brit kislány nem ismerte vagy nem ismerte fel Katalin hercegnét.

A Grace klinika / Ő meg ki?
 Grey's Anatomy / Who Is He (And What Is He to You)?

amerikai drámasorozat, XIII / 16. rész, 41 perc

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU Új kérdés Veletlen

Kezdőoldal » Szórakozás » Sztárok, bulvár » Ez meg ki a búbánat?

Ez meg ki a búbánat?

Figyelt kérdés

<https://napiszar.hu/m-post-img/2022/02/01/thumb-580x0-273004..>

A két lehetőség közüli választás során figyelembe kell venni azt, hogy a mutató névmás személyre való használata nemegyszer **udvariatlanságnak, bántó, lekezelő** magatartásnak számít. Talán emiatt **jelölt** megoldás a mutató névmás, s inkább a **bizalmas** stílusú szövegekre jellemző, ott ajánljuk használni, amennyiben használatát az **udvariasság és tapintat** szempontjai **nem írják felül**.

Az **udvariasság és tapintatosság** érvényesítése az ún. **nyelvetikai helyénvalósághoz** tartozik, nincs köze a szorosabb értelemben vett nyelvi helyénvalósághoz.

A helyénvalóság különféle válfajaival a *Váltakozások a magyar nyelvbennyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági szempontból* című jegyzetben foglalkozunk.

b) A nem személyekre vonatkozó ő, ők személyes névmás

Ebben az esetben külön kell beszélni az egyes és a többes számú személyes névmásról, mert nem ugyanazok a szabályok vonatkoznak rájuk: az egyes számú használatban az állatok vagy a dolgok, amelyekre az ő névmás vonatkozik, **megszemélyesítődnek**; többes számú használatban **teljesen semleges is lehet** a használatuk.

ba) Egyes számú személyes névmás: ő

Amint fentebb említettük, egyes számban az ő személyes névmás az általa jelölt állatot vagy dolgot mintegy **megszemélyesíti**:

Láttam a kertben egy menyétet; szerintem ő ölte meg a tyúkunkat.
Nem sokat termett a kert, de ebben nemcsak ő hibás.

Ilyen esetekben sem mindig beszélhetünk váltakozásról, hiszen például a második idézett példában nem lehet az ő személyes névmást egyszerűen *az*-ra vagy *ez*-re cserélni.

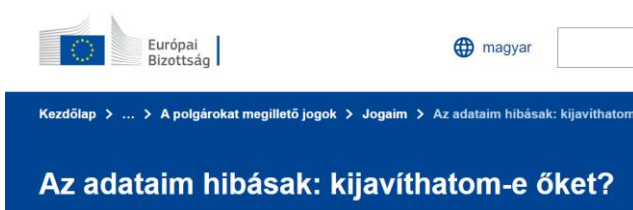
Többes számú személyes névmás: ők (amikor hangsúlytalan)

Többes számban az őket személyes névmás – ha **hangsúlytalan** – **minden megszemélyesítés nélkül** is vonatkozhat **nem személyekre**:

Itt vannak a kosarak: fogd őket!
Itt vannak a mai újságok, fúsd át őket!

Órlófogak: azért vannak, hogy a gyermek használja őket!

Irodalmi példa:

A nagybajuszi kalászkok szelíden ringatóztak, ha egy-egy kis széláram felizgatta őket. (Mikszáth Kálmán)

Van olyan **nyelvi babona**, melynek hívei úgy gondolják, hogy az **őket** csak **személyre vonatkozhat**. Ez nem igaz, a mai nyelvújveleők sem gondolják így!

A *Nyelvműveleő kézisztótrából* (NymKsz.² 2005: 55) idézünk:

Nyelvi babona, hogy az *az, ez* mutató névmás csak tárgyra, dologra, az *ő* személyes névmás csak emberre, személyre vonatkozhat. Valójában az *ő, ők* névmás állhat élettelen tárgy helyett is, különösen a mondat végén, hangsúlytalanul.

Ebben az esetben (amikor a névmás a mondat végén áll, hangsúlytalanul) egyértelműen beszélhetünk **váltakozásról**, legalábbis a **formális** stílusban, ahol a **közömbös** stílusértékű *őket* személyes névmás mellett az ilyen helyzetben **formális** stílusértékű *azok* mutató névmás is használatos:

<i>Mutató névmás</i>	<i>Személyes névmás</i>
Jól alkalmaztuk a tanácstörvény <u>rendekeze- seit</u> , s nem megsértettük, hanem megértet- tük <u>azokat</u> .	Jól alkalmaztuk a tanácstörvény <u>rendekeze- seit</u> , s nem megsértettük, hanem megértet- tük <u>őket</u> .
Hiszem, hogy őszintén elítéli <u>tetteit</u> , és meg- bánja <u>azokat</u> .	Hiszem, hogy őszintén elítéli <u>tetteit</u> , és meg- bánja <u>őket</u> .
Fizetési napokon a helyszíntre viszik ki a kü- lönöző <u>árucikkeket</u> , és bemutató keretében a gyárban adják <u>azokat</u> .	Fizetési napokon a helyszíntre viszik ki a kü- lönöző <u>árucikkeket</u> , és bemutató keretében a gyárban adják <u>őket</u> .

A *Nyelvműveleő tanácsok* című kiadvány a bal oldali oszlopban található mondatokat és az ezekhez hasonlókat „**hibásnak**” minősíti, mivel a mutató névmás ilyenkor **hangsúlytalan**.

Természetesen nem igaz, hogy ezek a mutató névmási formák hibásak volnának, hiszen nyelvtanilag helyesek, grammatikusak. Csupán az a „**bűnük**”, hogy stílusértékük **formális**, s lehet, hogy némelyek **mesterkéltnek** is érzik őket (☺ azokat).

A nyelvújveleők negatív értéktéletét valószínűleg az magyarázza, hogy hisznek a **nyelvi aformalizmus** és a **nyelvi inszenszilizmus**, ill. másfelől a **nyelvi naturizmus** ideológiájában.

A hibázott mutató névmások a **hivatalos stílusba** valószínűleg tökéletesen **beleillenek**, érdemes lenne empirikusan megvizsgálni. Az ajánlott személyes névmási formák viszont **közömbös** stílusértékűek, így **bármilyen stílusú** szövegekben használhatók, beleértve a **hivatali nyelvi** és más **formális stílusú** szövegeket.

Lehetséges ugyan, hogy az *azokat* mutató névmás elterjedéséhez ebben a szerepben az a nyelvi babona is hozzájárult, hogy az *őket* személyes névmási forma nem vonatkozhat dolgokra, csak személyekre. Ma már azonban nyelvi tényként kell kezelni, hogy ez a forma is széleskörűen használható.

A **bizalmas** és a **választékos** szövegekben egyértelműen az *őket* változat a stilisztikailag jelöletlen, természetes megoldás. **Formális** stílusú szövegekben is teljesen helyénvaló az *őket*, de ott nem „bűn” az *azokat* mutató névmást sem használni, főleg ha azt szeretnénk, hogy szövegünk **nagyon formális**, sőt **kissé mesterkéltnak** legyen.

bb) Többes számú személyes névmás: *ők* (amikor hangsúlyos)

Ha az *azokat* névmás valamilyen **szembeállítást** fejez ki, vagy ha **erősebb hangsúlyt** kap, a mai nyelvújítás álláspontja szerint nem helytelen.

Miért mindig az újságokat bújod? Itt vannak a könyvek, olvasd el AZOKAT!

A szerzők véleménye szerint ilyenkor az *azokat* többé-kevésbé **hangsúlyos**, sőt ha az igei állítmány előtt áll, **erős mondathangsúly** esik rá:

Itt vannak a könyvek, AZOKAT olvasd el, ne az újságokat!

Teljesen egyetérthetünk a *Nyelvművelő kézikönyvvel* abban, hogy ha az *azokat* mutató névmásra **hangsúly** esik, használata **helyes**, ráadásul ilyenkor már az *azokat* nem is formális stílusértékű, így **választékos** vagy **bizalmas** stílusú szövegekben is bátran használható.

B) A személyes névmások és a határozóragos mutató névmások váltakozása

Széleskörű váltakozás tapasztalható a *rajta: azon, benne: abban, belőle: abból, hozzá: ahhoz, rá: arra, tőle: attól, felőle: afelől, miatta: amiatt, utána: azután* stb. névmáspárok használatában is.

1. Mindkét változatot helyénvalónak tartják a nyelvművelők is, amikor ezek a névmások **hangsúlytalanok**:

<i>Személyes névmás</i>	<i>Mutató névmás</i>
Gondoltak <u>rá</u> , hogy kiségtik.	Gondoltak <u>arra</u> , hogy kiségtik.
Kíváncsi vagyok <u>rá</u> , hogy ide merészel-e jön-	Kíváncsi vagyok <u>arra</u> , hogy ide merészel-e

ni.	jönni.
Nincs <u>rá</u> ideje, hogy kimossa a ruháit.	Nincs <u>arra</u> ideje, hogy kimossa a ruháit.
Nem is akarok beszélni <u>róla</u> , hogy mikor jön.	Nem is akarok beszélni <u>arról</u> , hogy mikor jön.
Büszke volt <u>rá</u> , hogy díjat nyert.	Büszke volt <u>arra</u> , hogy díjat nyert.

Természetesen egyetértünk vele (egyetértünk azzal ☺), hogy mindkét változat helyénvaló. A köztük esetleg meglévő használatbeli különbséget érdemes lenne empirikusan vizsgálni. Mindenesetre annyit már most elmondhatunk, hogy a **bizalmas** és a **választékos** stílusban valószínűleg mind a két változat használatos. A **formális** stílus viszont a **mutató névmási** megoldást részesíti előnyben, annak **személytelensége** miatt. Lehetséges, hogy a beszélők egy része **gondozott** szövegben inkább a **mutató** névmást választja.

Ennek megfelelően azt ajánljuk, hogy **bizalmas** és **választékos** stílusban használjuk a két formát **tetszésünk szerint** a tárgyalat esetében (amikor ezek hangsúlytalanok), **formális** stílusban viszont a biztonság kedvéért válasszuk inkább a **mutató** névmást, különösen ha a szöveg **gondozott**.

2. Vannak azonban esetek, amikor a két forma közt nemcsak stílusbeli, hanem **denotatív** jelentésbeli különbség is van: ha **nyomatéktalan** a rámutatás, a **személyes névmást** használjuk, ha pedig **nyomatékos**, akkor a **mutató névmást**:

<i>Személyes névmás</i>	<i>Mutató névmás</i>
Büszke volt <u>rá</u> , hogy díjat nyert.	<u>ARRA</u> volt büszke, hogy díjat nyert.
Vegyen <u>belőle</u> !	<u>EBBŐL</u> is vegyen!
Vegyen <u>belőlük</u> !	<u>EZEKBŐL</u> is vegyen!
Nem foglalkozom <u>vele</u> .	<u>EZZEL</u> nem foglalkozom.
Kíváncsi vagyok <u>rá</u> .	<u>ERRE</u> vagyok kíváncsi (, nem pedig arra).
Nincs <u>rá</u> időm, hogy moziba menjek.	<u>ARRA</u> nincs időm, hogy moziba menjek, de a beteg nővéremet meglátogatom.
Számoltak <u>vele</u> , hogy nem mindenki lesz ott.	<u>AZZAL</u> számoltak, hogy mindenki ott lesz.
Bízott <u>benne</u> , hogy megértik.	<u>ABBAN</u> bízott, hogy megérti.
Szeretett volna még venni <u>belőle</u> .	<u>ABBÓL</u> szeretett volna még venni.
Hiába töröd <u>rajta</u> a fejed, nem fogsz rájönni!	<u>AZON</u> ugyan hiába töröd a fejed, nem fogsz rájönni!
Hogy ezt hogy kell s hogy lehet megcsinálni, fogalma sem volt róla (Móricz: Rokonok).	<u>Hogy ezt hogy kell s hogy lehet megcsinálni, ARRÓL fogalma sem volt. (átírt)</u>

A győri polgármester arra büszke, hogy nincs rászorulva a milliókra, ami jár neki

SPORT | 2009. július 7. 12:47

Ronaldo büszke rá, hogy ő a legdrágább

Az egyik elbocsátott tanár arra büszke, hogy így legalább tükörbe tud nézni

Böjte Dave büszke rá, hogy a Bajnokokkal versenyezhet
Exatlon Hungary

Az ilyen esetekben **nincs váltakozás**, hiszen nyomatékos rámutatás esetén nem használhatunk személyes névmást: a **Rá volt büszke, hogy díjat nyert;* **Belőle is vegyen!* stb. mondatok nyelvtanilag helytelenek.

3. A névmási alany és tárgy megléte vagy hiánya

Mivel a magyarban az **igei személyragok utalnak** az alany **személyére** és **számára** (*felviszem, felismertelek*), a **személyes** és a **mutató névmásokat** nem mindig kell kitenni.

1. Ha a személyes névmás **hangsúlyos**, kitesszük. Ilyenkor **nincs váltakozás**, így helyénvalósági problémák sem merülnek fel:

Hát nem <u>ti</u> kértetek arra, hogy menjek el veletek?
--

<u>Ők</u> voltak ott, <u>ők</u> tudják, hogy néz ki!
--

Mi se hallottunk még róla!

Irodalmi példák:

Én vagyok itt, emésztő gyönyöröm! / Én, sírhalmoknak hű zarándoka; / Kérdezni jöttem, hogy mit álmódál / A föld alatt az első éjszaka? (Petőfi Sándor)
--

Az ész az isten, mely minket vezet, / Az <u>ő</u> szavára minden meghajol (Berzsenyi: A pesti magyar társasághoz.)
--

Csák Máté földjén <u>ti</u> vagytok az isten (Ady: Csák Máté földjén).
--

MVA
MI VOLTUNK AZOK!

2. Ha a személyes vagy a mutató névmás **hangsúlytalan**, a nyelvőrök főleg a **tárgyként** való kitételét szokták helyteleníteni:

<i>személyes névmással</i>	<i>személyes névmás nélkül</i>
----------------------------	--------------------------------

Évekkel korábban fogott magának egy medvebocot, azután felnevelte. De mindenki félt	Évekkel korábban fogott magának egy medvebocot, azután felnevelte. De mindenki
---	--

a medvétől, ezért kötelezték <u>őt</u> , vigye vissza a vadonba.	félt a medvétől, ezért kötelezték, vigye vissza a vadonba.
Nem tapasztaltam, hogy kisebb értékűnek vették volna (Pécsett szerzett) érettségi bizonyítványomat, mintha <u>azt</u> Budapesten szereztem volna.	Nem tapasztaltam, hogy kisebb értékűnek vették volna (Pécsett szerzett) érettségi bizonyítványomat, mintha Budapesten szereztem volna.
Ha a gyár vezetősége <u>azt</u> helyesnek tartja – a sorozatgyártás egy-egy munkafolyamatát végezze el követelményként a jelentkező.	Ha a gyár vezetősége helyesnek tartja – a sorozatgyártás egy-egy munkafolyamatát végezze el követelményként a jelentkező.

A *Nyelvművelő tanácsok* című kiadvány (Bencédy 1968: 75) szerint mindezekben a példákban azért **fölösleges** az *őt*, *azt* kitétele, mert „a tárgyasan ragozott igealak (*igazolja*, *vették volna*, *helyesnek tartja*) egymagában is utal az előzményekből már ismert személyre, dologra mint tárgyra”.

Minden emberi nyelvben vannak **redundáns** formák. **Mindkét változat elfogadható**, ezért nem lehet azt mondani, hogy a névmás „fölösleges” volna, legföljebb **nélkülözhető**. A névmást is tartalmazó mondatok talán kissé **formálisabbak**, mint azok, amelyek a névmást nem tartalmazzák.

Aki **tömörségre** és **magyarosságra** törekszik, az jól teszi, ha ilyenkor **elhagyja** a személyes névmási tárgyat, aki viszont inkább **kissé formálisabb** szeretne lenni, az **használhatja** a személyes névmást tárgyragos formában ilyen helyzetben.

3. A *Nyelvművelő tanácsok* című kiadvány az ellenkező esetre is kitér, a személyes névmási tárgy „szabálytalan” elhagyására. Amikor ti. **többes számú** személyről, dologról van szó, a névmási tárgyat ki szokás tenni, **mivel a többes számú tárgyra a tárgyasan ragozás nem utal egyértelműen**:

<i>Névmási tárgy nélkül</i>	<i>Névmási tárggyal</i>
Játékfeleségekben a kínai autó, az NDK-ból érkezett traktor és síróbaba, a cseh elektromos játékok és társasjátékok arattak osztatlan sikert, valósággal szétkapkodták.	Játékfelekben a kínai autó, az NDK-ból érkezett traktor és síróbaba, a cseh elektromos játékok és társasjátékok arattak osztatlan sikert, valósággal szétkapkodták <u>őket</u> .

Ezzel egyetérthetünk. Feltehetőleg ebben az esetben nincs váltakozás, hanem inkább **nyelvbottlásról** van szó, amely **mindig javításra szorul**.

& A JEGYZETBEN EMLÍTETT NYELVI IDEOLÓGIÁK

Nyelvi aformalizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a nyelv formális változatainak használata eredendően negatív jelenség. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a formális, de nem választékos stílusértékű („hivatalos ízű”) nyelvi formák eredendően rosszabbak, mint választékos, közömbös vagy más stílusértékű megfelelőik.

Nyelvi belletrizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a szépírók által használt nyelvi regiszterek, ill. az írók által létrehozott szövegek nyelvi szempontból különleges értékűek és jelentőségűek. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a szépírók által használt nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint a más foglalkozású emberek által használt nyelvi formák.

Nyelvi elitizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az iskolázottabb társadalmi rétegek nyelvhasználata eredendően értékesebb, jobb, helyesebb a kevésbé iskolázott társadalmi rétegekénél. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az iskolázottabb társadalmi rétegek által használt nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint a kevésbé iskolázott társadalmi rétegek által használt nyelvi formák.

Nyelvi homogenizmus. Általánosabb nyelvi ideológiaként megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a nyelvi és nyelvváltozati sokféleség, valamint a nyelvi változatosság negatív jelenség. Hívei ezért a nyelvi egységet, ill. egységes nyelvet szorgalmazzák a nyelvi és nyelvváltozati sokféleség, valamint a nyelvi változatosság rovására. Nyelvhelyességi ideológiaként *makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a nyelvileg homogén nyelvhasználat eredendően helyesebb a különféle nyelvek vagy nyelvváltozatok formáit vegyítő közveleges, ill. kódváltásos nyelvhasználatnál, hasonlóképpen a nyelvileg egységesebb nyelvváltozatok eredendően értékesebbek a valamilyen szempontból kevert nyelvváltozatoknál. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a homogén nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint a kevert, hibrid (pl. két vagy több különböző nyelvből, nyelvváltozathoz tartozó vagy akár azonnyelvi formákból szóvegyüléssel keletkezett) nyelvi formák

Nyelvi inszenszilizmus. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a stilisztikailag jelöletlen nyelvi formák eredendően jobbak azoknál, amelyeket sok beszélő finomkodónak, affektálónak, emiatt pedig modorosnak, keresettnak, mesterkéltnek, erőltetettnek érez.

Nyelvi invariabilizmus. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az alakváltozattal vagy szinonim változattal nem rendelkező nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint a két vagy több alakváltozatban élő, „ingadozó” nyelvi formák. Ez az ideológia megnyilvánulhat magának a lexémának az elutasításában (ha létezik hagyományos szinonimája), vagy pedig az egyik változat kiemelésében, helyesnek nyilvánításában.

Nyelvi izomorfizmus. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az egyetlen funkcióval, ill. jelentéssel rendelkező nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint azok, amelyeknek több funkciójuk, ill. jelentésük van.

Nyelvi kodifikacionizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a kizárólag kodifikált nyelvi formákat tartalmazó nyelvi közlés eredendően helyesebb, mint az, amely kodifikálatlan formákat is tartalmaz. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a kodifikációs célzatú szótárakban, nyelvtanokban, nyelvhelyességi kiadványokban (helyesként) szereplő nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint azok, amelyek nem szerepelnek ezekben a kiadványokban, ill. ha szerepelnek, akkor kevésbé helyesként, helytelenként, nemstandardként stb. vannak feltüntetve.

Nyelvi konzervativizmus. Általánosabb nyelvi ideológiaként megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a nyelv hagyományos formái különleges értéket képviselnek, megőrzésük társadalmi, sőt kulturális és nemzeti érdek. Hívei nem riadnak vissza az olyan nyelvalakító tevékenységtől sem, melynek célja a nyelvi változások fékezése vagy akár visszafordítása. Nyelvhelyességi ideológiaként *makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az archaikusabb, több régies formát tartalmazó nyelvek vagy nyelvváltozatok (pl. nyelv-szigetek, nyelvjárás-szigetek, nyelvcsaládok peremhelyzetű nyelvei, peremnyelvjárások) eredendően értékeesebbek a nagyobb változáson átment nyelveknél, nyelvváltozatoknál. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a hagyományos, a nyelvben régebb óta meglévő nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint az újabban létrejöttek vagy bekerültek.

Nyelvi logicizmus. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a gondolkodás törvényeinek megfelelő, „logikus” nyelvi forma eredendően helyesebb annál a nyelvi formánál, amely kevésbé van összhangban a gondolkodás törvényeivel.

Nyelvi modernizmus. Általánosabb nyelvi ideológiaként megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a nyelvi újítások a nyelvben különleges értéket képviselnek, legyen szó akár új nyelvi formákról (pl. szavakról, szókapcsolatokról, nyelvtani szerkezetekről), akár új regiszterekről, műfajokról, szövegtípusokról, mivel az adott kor beszélőinek aktuális szükségletei hozzák őket létre. Hívei az új nyelvi formák és alakulatok használatára bátorítanak.

Nyelvi naturizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a közlés természetessége abszolút érték, a természetesebbnek tartott nyelvhasználat, ill. nyelvváltozatok eredendően értékeesebbek, mint a kevésbé természetesnek talált nyelvhasználat, ill. nyelvváltozatok. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a beszélők által (informális vagy választékos stílusú diskurzusokban) természetesebbnek érzett nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint azok, amelyeket a beszélők (informális vagy választékos stílusú diskurzusokban) nem éreznek annyira természetesnek.

Nyelvi platonizmus. Az a meggyőződés, hogy a nyelvnek van egy ideális formája, amely mindegy független a tényleges közlésekben található nyelvi alakulatoktól. Egy-egy nyelvi forma helyessége tehát nem függ attól, mennyire elterjedt, és kik használják.

Nyelvi purizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a hagyományos, nem idegen eredetű nyelvi formákat előnyben részesítő beszédmód eredendően értékeesebb, mint az, amely nagyobb számban tartalmaz idegen eredetű nyelvi formákat.

Mikroszinten megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a hagyományos, nem idegen eredetű nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint az idegen eredetű nyelvi formák. Hasonlóképpen az idegen minta nélküli, belső keletkezésű nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint azok, melyeket idegen mintára alkottak.

Nyelvi racionalizmus. Az a meggyőződés, hogy a nyelvi szerkezeteket az emberi elmében található kognitív szerkezetek határozzák meg, azaz a szavak és a nyelvtani formák azért jönnek létre, hogy (eredendően meglévő) gondolatainkat ki tudjuk fejezni. Ebből következik, hogy a szavak (jelentések) és a nyelvtani formák levezethetők az elme működéséből. Ebből a meggyőződésből ered az az elvárás, hogy a nyelvi rendszer legyen összhangban az emberi gondolkodás törvényszerűségeivel, azaz legyen „logikus”.

Nyelvi regulizmus. Általánosabb nyelvi ideológiaként megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a nyelvhasználatban a nyelvi rendszer elemeinek nagyobb egységekbe való összekapcsolását szigorú szabályok vezérlik. Nyelvhelyességi ideológiaként *makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a nyelvtani és más szabályoknak megfelelő közlés eredendően helyesebb, mint az, amely nem igazodik a nyelvtankönyvekben és más kézikönyvekben lefektetett szigorú szabályokhoz. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a

nyelvtani és más szabályoknak megfelelő nyelvi forma eredendően helyesebb, mint az, amely nem igazodik a nyelvtankönyvekben és más kézikönyvekben lefektetett szigorú szabályokhoz.

Nyelvi standardizmus. Általánosabb nyelvi ideológiaként megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a standard nyelvváltozat kiemelkedő szerepű, a műveltség megszerzésének elengedhetetlen eszköze, a nyelv legfontosabb változata, nyelvileg magasabb rendű más nyelvváltozatoknál, a helyesség zsinórmértéke, a társadalmi előrehaladás pótolhatatlan eszköze, s ezért minden embernek elemi érdeke, hogy azt elsajátítsa és használja. Nyelvhelyességi ideológiaként *makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a standard nyelvváltozat eredendően értékesebb, magasabb rendű, fejlettebb, jobb, sőt szebb a többinél. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a standard nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint a más nyelvváltozatokhoz tartozó formák. Képviselői a standard nyelvváltozat normáját „a normának” nevezik, s az összes többi fölé helyezik.

Nyelvi szintetizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a közlés tömörsége (tartalmi azonosság mellett) abszolút érték. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a szintetikus nyelvi formák eredendően helyesebbek az analitikusaknál.

Nyelvi szisztemizmus. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a nyelvi rendszerbe jobban beágyazódó, a nyelv hagyományos eszközkészletével harmonikus egységben lévő nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint azok a formák, amelyek kevesebb nyelven belüli párhuzammal rendelkeznek, netán inkább más nyelvekben van párhuzamuk.

& NYELVMŰVELŐ IRODALOM ÉS SZAKIRODALOM

NÉVMÁSOK – ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEK

- Kenesei István 2006. A névmások. Kiefer Ferenc főszerk., *Magyar nyelv*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 99–102.
- MGr. 2000. A névmások. Általános kérdések. Keszler Borbála szerk., *Magyar grammatika*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. 152–158.

A TÁGABB ÉRTELEMBEN VETT SZEMÉLYES NÉVMÁS

- É. Kiss Katalin 1998. A visszaható és a kölcsönös névmás. É. Kiss Katalin–Kiefer Ferenc–Siptár Péter szerk., *Új magyar nyelvtan*. Budapest: Osiris Kiadó. 170–175.
- É. Kiss Katalin 1998. A személyes névmások. É. Kiss Katalin–Kiefer Ferenc–Siptár Péter szerk., *Új magyar nyelvtan*. Budapest: Osiris Kiadó. 175–181.
- MGr. 2000. A személyes névmás. Keszler Borbála szerk., *Magyar grammatika*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. 159–162.
- MGr. 2000. A visszaható és a kölcsönös névmás. Keszler Borbála szerk., *Magyar grammatika*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. 163–165.
- NyKk. I. 1983. birtokos névmás. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv I*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 345–356.
- NyKk. I. 1983. kölcsönös névmás. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv I*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 1240–1241.
- NyKk. II. 1985. személyes névmás hangsúlya | személyes névmás ragozása és névutózása. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv II*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 781. 782–783.
- NyKk. II. 1985. visszaható névmás. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv II*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 1238–1239.

MUTATÓ NÉVMÁS

A mutató névmások általános kérdései

- HivKk. 1978. mutató névmás. Grétsy László szerk., *Hivatalos nyelvünk kézikönyve*. Budapest: Pénzügyminisztérium, Államigazgatási Szervezési Intézet. 234–236.
- Laczkó Krisztina 2003. A mutató névmások funkcionális vizsgálata [főleg a 3.3. pont]. *Magyar Nyelvőr* 127, 314–325.
- Nagy J. Béla 1953. 18. (Nyelvhelyességi babonák.) Lőrincze Lajos szerk., *Nyelvművelésünk főbb kérdései*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 262–263.

- NyKk. II. 1985. mutató névmás Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv* II. Budapest: Akadémiai Kiadó. 211–217.
- Vukov Raffai Éva. 2013. Stratégiai elemek a vajdasági 7–14 évesek szóbeli nyelvhasználatában. <http://verbi.org/uploads/V.Raffai%20Elonyelvi.pdf>

A mutató névmások alaki kérdései

- Bencédy József 1968. A névmások. *Nyelvművelő tanácsok*. Budapest: Tankönyvkiadó. 76–77.
- Király Attila 1998. Tudnák én ez mellett mást is mondani – változás a változók megítélésében. Sándor Klára szerk., *Nyelvi változó – nyelvi változás*. Szeged: JGYF Kiadó. 189–202.
- Nagy J. Béla 1953. Nyelvhelyességi babonák. Lőrincze Lajos szerk., *Nyelvművelésünk főbb kérdései*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 262–263.
- NymKsz. 2005. az mellett, az miatt | e mellett–emellett | ez mellett. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kéziszótár*. Budapest: Tinta Kiadó. 56. 148. 163–164.
- Tompa József 1992. *Eme(z) esetben kell a z!* Kemény Gábor–Szántó Jenő szerk., *Mondd és írd!* Budapest: Auktor Kiadó. 254–255.

Redundáns tárgyrag mutató és személyes névmások után

- Hernádi Sándor 1963. Térjünk a tárgyra. *Helyesen, szépen magyarul. Kis nyelvművelő az általános iskolák számára*. Budapest: Tankönyvkiadó. 29–30.
- Nádasdy Ádám 2008. Aztat is kellett. *Magyar Narancs*, 2008. március 6. http://seas3.elte.hu/delg/publications/modern_talking/115.html
- NymKsz. 2005. aztat, eztet | őt–őt. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kézikönyv*. Budapest: Tinta Kiadó. 57. 431–432.

Mutató és személyes névmások használata

Általában

- Bárczi Géza 1974. A mondatban. / 30. *Nyelvművelésünk*. Budapest: Gondolat. 78.
- Bencédy József 1968. *Nyelvművelő tanácsok*. Budapest: Tankönyvkiadó. 75–76.
- HivKk. 1978. személyes névmás. Grétsy László szerk., *Hivatalos nyelvünk kézikönyve*. Budapest: Pénzügyminisztérium, Államigazgatási Szervezési Intézet. 271–272.
- MNySz. 2007. visszautaló névmások. Balázs Géza–Zimányi Árpád szerk., *Magyar nyelvhasználati szótár*. Celldömölk: Pauz-Westermann. 246.
- NymKsz. 2005. az, ez – ő | nyelvhelyességi babonák | őket – azokat. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kéziszótár*. Budapest: Tinta Kiadó. 55. 410. 427.

Személyes vs. mutató névmás

- É. Kiss Katalin 2004. Személyes vagy mutató névmás? *Anyanyelvünk állapotáról*. Budapest: Osiris Kiadó. 49–52.
- Nádasdy Ádám 2003. A rá gondolás tárgya. *Ízlések és szabályok*, 268–271. Budapest: Magvető.
- Szepesy Gyula 1986. Őket – azokat. *Nyelvi babonák*. Budapest: Gondolat Kiadó. 58–74.
- Tótfalusi István é. n. [1999]. Őket – azokat. *Kis magyar nyelvklinika*. Budapest: Anno Kiadó. 253.
- Zsardon Béla 2004. ők azok; ők azok 2. *Index. Ortoográf Cirkusz*.
<http://index.hu/kultur/korrektor/okazok1/>,
<http://index.hu/kultur/korrektor/okazok2/>

A névmási tárgy megléte vagy hiánya

- Aztozás. *Wikipédia*. <http://hu.wikipedia.org/wiki/Aztoz%C3%A1s>
- Bencédy József 1968. A névmások. *Nyelvművelő tanácsok*. Budapest: Tankönyvkiadó. 75.
- Grétsy László szerk. 1976. A bővítményekkel kapcsolatos nyelvhelyességi kérdések. *Mai magyar nyelvünk*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 52–53.
- Lanstyák István–Szabó Mihály Gizella 1997. A redundáns névmási tárgy használata. *Magyar nyelvhasználat – iskola – kétnyelvűség*. Pozsony: Kalligram. 90–91.

Mutató névmási kijelölő jelző egyeztetése

- NyKk. II. 1985. mutató névmási kijelölő jelző egyeztetése. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv II*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 218–219.
- NymKsz. 2005. mutató névmási kijelölő jelző egyeztetése. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kéziszótár*. Budapest: Tinta Kiadó. 387.

Témaismétlő névmások

- Benyhe János 2005. Új keletű csodabogár. *Dohogó. Nyelv-őr-járat*. Budapest: Kortárs Kiadó. 253–254.
- Huszár Ágnes 1992. Nemcsak beszédtöltelék! Kemény Gábor–Szántó Jenő szerk., *Mondd és írd!* Budapest: Auktor Kiadó. 14–15.
- NymKsz. 2005. az névmás témaismétlő, nyomósító szerepben. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kéziszótár*. Budapest: Tinta Kiadó. 56.
- Veszelszki Ágnes 2008. Egy beszélt nyelvi jellemző: a témaismétlő szerkezet csevegésszövegekben. *Magyar Nyelvőr* 132/2, 235–244.

& VIZSGATÉTELEK

Jelmagyarázat

÷ gyakorlati kérdés (a megszerzett ismereteket mondatokba foglalt konkrét nyelvi formák nyelvi helyénvalósági megítélésében kell alkalmazni; nem szükséges elméletileg ismerni az érintett nyelvi formák nyelvhelyességi és a nyelvi helyénvalósági megítélését)

& NÉVMÁSOK

1. A névmások mibenléte. *
2. A névmások típusai, példákkal. *
3. A birtokos névmás mibenléte. *

SZEMÉLYES NÉVMÁS

1. A személyes névmás mibenléte. *
2. A szűkebb és a tágabb értelemben vett személyes névmás fajtái, példákkal. *
3. **A szűkebb értelemben vett személyes névmás alapalakjai, ezek stílusértéke, nyelvhelyességi és helyénvalósági megítélése. Példák.**
4. **A szűkebb értelemben vett személyes névmás tárgyragos alakjai, ezek stílusértéke, nyelvhelyességi és helyénvalósági megítélése. Példák.**
5. A tágabb értelemben vett személyes névmások birtokjeles alakjai (birtokos névmások), ezek stílusértéke, nyelvhelyességi és helyénvalósági megítélése – általános áttekintés. *
6. **A *tied* : *tiéd*, *mienk* : *miénk*, *tietek* : *tiétek* stílusértéke, a váltakozás nyelvhelyességi és helyénvalósági megítélése. Példák.**
7. **Az *enyém* : *enyim* stílusértéke, a váltakozás nyelvhelyességi és helyénvalósági megítélése. Példák.**
8. **Az *enyém* : *enyimé*, *tied* : *tiedé*, *mienk* : *mienké*, *tietek* : *tieteké*, *övék* : *övéké* stílusértéke, a váltakozás nyelvhelyességi és helyénvalósági megítélése. Példák.**
9. **Az *enyéim* : *enyéme* stílusértéke, a váltakozás nyelvhelyességi és helyénvalósági megítélése. Példák.**
10. A birtokjeles személyes névmás (birtokos névmás) ragtalan tárgyként. ÷
11. A személyes névmás visszaható névmási szerepű határozóragos alakjai. *
12. A tágabb értelemben vett személyes névmások – általános áttekintés. *
13. **Magázó formák a mai nyelvben. Példák.**
14. A kölcsönös névmás mibenléte és főbb kérdései. *
15. A visszaható névmás mibenléte és főbb nyelvtani kérdései. *
16. A visszaható névmás használata: az analitikus és a szintetikus formák váltakozása. *

MUTATÓ NÉVMÁS

1. A névmások mibenléte és fajtái, példákkal. *
2. A mutató névmások alaki kérdései – általános áttekintés. *
3. **A melléknévi szerepű *eme, emez, ama, amaz* mutató névmások alaki kérdései. Példák.**
4. **A főnévi szerepű *eme, emez, ama, amaz* mutató névmások alaki kérdései. Példák.**
5. **Az *ez, az* mutató névmások névutók és ragok előtt. Példák.**
6. Az *ez, az* mutató névmások toldalékok előtt – általános áttekintés. *
7. **Az *azzal : avval, ezzel : evvel* váltakozás, ennek nyelvhelyességi és helyénvalósági megítélése. Példák.**
8. A személyes és a mutató névmások használata – általános áttekintés. *
9. **A nem személyekre vonatkozó, egyes számú *ő* személyes névmás nyelvhelyességi és helyénvalósági kérdései. Példák.**
10. **A nem személyekre vonatkozó, többes számú *ők* személyes névmás nyelvhelyességi és helyénvalósági kérdései hangsúlytalan és hangsúlyos helyzetben. Példák.**
11. **A személyes névmások és a határozóragos mutató névmások váltakozása, az egyes változatok használati értéke. Példák.**
12. A névmási alany és tárgy megléte vagy hiánya. ÷
13. A mutató névmási kijelölő jelző egyeztetése. *
14. **A „természetesség” kontextusfüggősége. Példák.**
15. Témaismétlő névmások – általános áttekintés. *
16. A témaismétlő névmás mibenléte. A téma és a réma mibenléte. *
17. **A témaismétlő névmás megítélése nyelvhelyességi és helyénvalósági szempontból. Példák.**

NYELVI IDEOLÓGIÁK

1. A nyelvi inszenszilizmus mibenléte.
2. A nyelvi kodifikacionizmus mibenléte.
3. A nyelvi modernizmus mibenléte.

& JELMAGYARÁZAT

nyelvhelyességi ítélet, szabály, kívánalom

helyénvalósági ítélet, nyelvhasználati tanács

cáfolat, részleges vagy teljes ellenvélemény, korrekció, kiegészítés

stílusérték, használati érték

nyelvi ideológiák, más magyarázat

ellentét; fontos!

tudománytalan, elfogadhatatlan megállapítás, rossz példa vagy rossz eljárás, gyakorlat

sokkolóan tudománytalan, elfogadhatatlan megállapítás, rossz példa vagy rossz eljárás, gyakorlat

örvendetesen helyálló megállapítás

humor

& A SZERZŐSÉG KÖTETEI

2022

- Nyelvi váltakozások az igék körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-0-5. 208 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2023_LI_01_Igek_v3.pdf
- Nyelvi váltakozások az igenevek körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-1-2. 97 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2023_LI_02_Igenevek_v03.pdf
- Nyelvi váltakozások az igekötős igék körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-2-9. 180 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2022_LI_03_Igekotos_igek_v5.pdf
- Nyelvi váltakozások a névszók körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-3-6. 252 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2023_LI_04_Nevszok_v02.pdf
- Nyelvi váltakozások a névutók körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-4-3. 246 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2023_LI_05_Nevutok_v02.pdf

2023

- Váltakozások a magyar nyelvben nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági szempontból.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-9-8. 94 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2023_LI_Valtozasok_a_magyar nyelvben nyelvhelyességi es nyelvi.pdf
- A magyar nyelvi váltakozások dialektális háttere.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-05-0. 88 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Nyeal_Dialvalt_1.pdf
- A magyar nyelvi váltakozások kronolektális háttere.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-06-7. 86 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Nyeal_Kronvalt.pdf
- A magyar nyelvi váltakozások stílusbeli háttere.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-08-1. 122 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Nyeal_Stilvalt.pdf
- A magyar nyelvi váltakozások érzelmi háttere.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-07-4. 115 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Nyeal_Expvalt.pdf

Magyar nyelvi váltakozások vizsgálata a Magyar nemzeti szövegtár segítségével. Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. 978-80-69002-09-8. 125 p.

https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Korpvalt.pdf

A személytelenség kifejezésének eszközei. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.

Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-00-5. 149 p.

https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Szemelytelenseg.pdf

2024

Nyelvi váltakozások a névelők körében Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.

Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-12-8.

https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Nyeal_Nevelok.pdf

ISBN 978-80-69002-11-1